

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po praznike

SLOVENEK

Čekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Še o slovenskem kmetu

Gospod urednik!

Zanimanje za kmeti stan raste! Vidim, da ne le pri tistih politikih in stranki, ki so ji sicer na nasprotni strani radi očitali, da se briga samo za kmeta. V zadnjem času opazujem, da so vse stranke zelo brižne za kmeta, tudi politični začetniki od leve do desnice se pridno sukajo okoli njega in mu dajejo politične nasvete. V političnem pogledu vživa torej slovenski kmet brez dvoma največjo pozornost. Nekaj let sem tudi prav pridno deluje Kmetijska zveza, ki bi slovenskemu kmetu hotela vsestransko pomagati, posebno v gospodarskem pogledu. Bral sem sklepe celjskega sestanka Kmetijske zveze in moram reči, da so prav umestni. Le izvesti jih bo treba! Zasedal sem tudi razpravo v zadnjem sejo banjskega sveta, kakor jo je priobčeval »Slovenec«. Veliko pametnega in koristnega je bilo nasvetovanega. Le to se mi zdi, kakor da se iz leta v leto ponavljajo iste tožbe in iste kritike, tako, da se zdi, kakor da bi vsako leto bilo treba vse delo znova opraviti ali kakor da bi se še prav ničesar ne storilo na tem polju.

To je res, potrebe so velike in še čas vedno novih prinaša. Sam živim med kmečkim ljudstvom in vem, kako je življenje težavno. A ker vam že o teh stvareh pišem, pa vseeno mislim, da bi naši vodilni politiki, naše časopisje in pa stanovska kmetijska organizacija na naše sodobno kmetijsko vprašanje, ki je obenem tudi glavno vprašanje slovenskega naroda ne gledali pravilno, ko bi bi se izžrpli v tožbah o premalem donosu naše zemlje, o nezadostnem kmečkem kreditu, o reorganizaciji prodaji, o padanju cen, o zavarovanju, o davčnih olajšavah... Bog ve, kako so vse te potrebe in koristne reči in razumem, da so na prvem mestu na vseh kmetijskih sestankih. Toda ta vprašanja niso od danes in jaz, ki dolgo živim med podeželskim kmečkim ljudstvom, morem reči, da sem doživel boljše, pa tudi že dosti hujše in težje čase kot so današnji.

Ko gledam življenje našega kmečkega ljudstva od blizu, se mi vse bolj dozdeva, da mu najbolj primanjkuje neke njegove lastne miselnosti, ki bi rekli ideologije. Manjka mu stanovskega etosa in je njegovo pomanjkanje vzrok mnogih drugih pomanjkljivosti in ran, ki jih zdravite, ki pa so še drugoten znak prvotne bolezni. Naj govorim bolj določno! Veseli smo, ko vidimo, kako se organizirajo kuhinjski tečaji za kmetijska dekleta, gospodinske šole, šivalni kurzi. Dekleta se izobrazijo, se tehniško izpopolnijo, mogle bi naše še precej zaostalo kmečko gospodinjstvo izboljšati. Toda kaj, ko vam vsaka druga po končani gospodinjški šoli naenkrat odkrije, da je rojena za višje stvari in vam z novo, boljše kuhinjo, z novim boljšim izpopolnjenim znanjem zapusti domači dom in si poišče službo v mestu ali pa gre osrečevati južne brate. Pri fantih bo prav tako ali pa še slabše. Dvignili smo izobrazbo, izboljšali strokovno usposobljenost kmečkega človeka, a nismo znali dvigniti istočasno tudi njegove ljubezni do grude. Zato je to naše delo velikokrat enako naporu tistega, ki je iz Savinje nosil vodo v Savo.

Gotovo je izobrazba in strokovno znanje kmetu potrebno, dandanes celo nujno potrebno. Toda važnejša kot izobrazba je vzgoja, ki naj da ljubezen do poklica, stanovsko zavest in stanovski ponos, tako kakor ima svojo stanovsko zavest meščan ali delavec. Slovenski kmet stanovske zavesti in ponosa danes nima in če mi stokrat kdo nasprotno trdi, se mu bom upal stokrat odgovoriti, da se moti. Sicer pa: odkod naj bi jo tudi dobil? Saj mu jo že stoletja ubija gosposka, ubija družabni položaj, kakor ga je kmetu odmeril meščanski družabni red in ubija kmetijsko zavest še v prav posebnih meri dandanašnja šola, ki bi bila v prvi vrsti poklicana, da jo goji in dviga. Naše kmečko vprašanje ni v prvi vrsti gospodarskega značaja, ampak je, da se tako izrazim, prvenstveno moralnega značaja. Vi veste, kaj pravi danski kmet: »Za naše dansko salo in za naše dansko maslo se nam ni treba toliko zahvaliti izvrstnim strojem in organizaciji, kakor duševno prebujenemu in moralno zgrajenemu danskemu poljedelcu.« Upoštevajmo to! Kadar se bomo na naših kmetijskih sestankih tako burno in vneto razgovarjali o šoli, ki naj bi jo imeli naši kmečki otroci, o njihovih vzgojiteljih in sploh o vzgojnih in npravnstvenih vprašanjih, kakor se danes z vneto pogovarjamo o gospodarskih vprašanjih, ki zadevajo kmeta, — takrat, se mi zdi, bomo pričenjali pojmovati jedro našega kmetijskega problema. Mislim tudi, da bi strokovne in politične organizacije, ki delujejo med slovenskim kmečkim ljudstvom, zgrešile svoj cilj, ko bi le gospodarska vprašanja enostransko porivale v ospredje. Ravno težavni časi zahtevajo večjo moralno odporno silo, ki pa jo kmet dobi v svoji stanovski in krščanski kulturi, v zakoreninjeni ljubezni do grude in v zaupanju božjem. Čim pa postane gospodarstvo izhodišče vsega kmečkega mišljenja, pa odloča le še goli račun, ki morda pokaže, da je najdonosnejša družinska politika, ako gredo fantje v tovarno, dekleta v Zagreb ali Belgrad, oče pa za delavca na žago. Tako propadajo slovenski kmečki domovi: velikokrat zaradi gospodarske stiske, a še večkrat zaradi moralne stiske. Človek mora zemljo ljubiti, drugače jo bo zapustil in tudi ona bo njega

Na delu za pravični mir:

Rooseveltove poslanec pri sv. očetu Piju XII.

Sprejet je bil pri sv. očetu Myron Taylor, ki naj podpre delo sv. Stolice za mir

Vatikan, 27. februarja. t. Danes je bil poseben odposlanec Zedinjenih držav Roosevelta sprejet pri sv. očetu Piju XII. To je bila njegova prva avdijenca pri sv. očetu. Myron Taylor je šel pred dvema dnevoma prišel v Rim in je izrednega pomena okoliščina, da je bil sprejet pri sv. očetu že dva dni po svojem prihodu. Diplomatski zastopniki so navadno sprejeti pri državnih poglavarjih, kjer so akreditirani, šele čez dalj časa; tokrat pa je bila tudi v Vatikanu podčrtana pomembnost tega dogodka na ta način, da je bil poseben odposlanec Rooseveltovega sprejet pri sv. očetu v najkrajšem času.

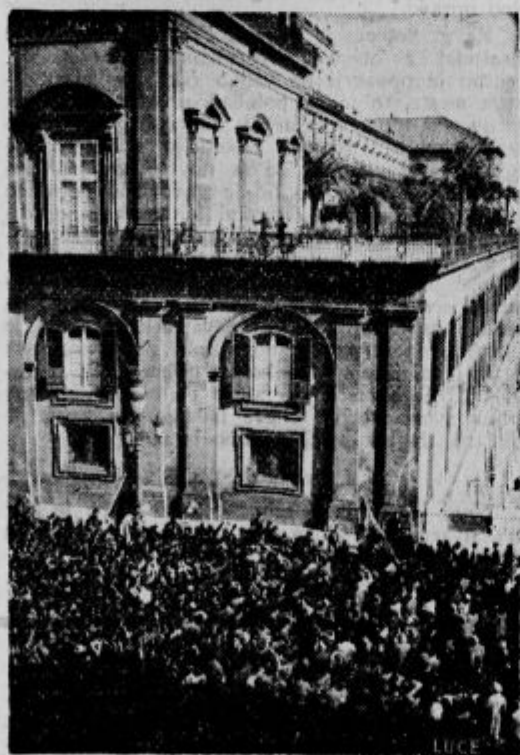
Ta dogodek je izrednega pomena ne samo za ves katoliški svet, ampak tudi za nadaljnji razvoj tistih dogodkov, ki naj ublažijo nesrečo, v katero je zabredlo človeštvo. S tem v zvezi so posebno značilne okoliščine, ki so spremljale imenovanje posebnega Rooseveltovega veleposlanca pri svetem očetu. Roosevelt je imenoval svojega odposlanca takoj po božičnem govoru sv. očeta. V svojem govoru je sv. oče Pij XII. na izredno odločen način poudaril načela, na katerih mora biti zgrajen pravični mir, ki naj zaključi sedanjo vojno. V svojem tedanjem govoru je sv. oče poudaril, da more pravični mir sloveti samo na načelu, da ima vsak narod pravico do svoje neodvisnosti, da lahko sam ukrepa o svoji usodi. Nasilje ne sme več biti podlaga za urejanje mednarodnih sporov in zato naj se ustanovi posebna ustanova, ki bo urejala mednarodno razmerje na podlagi pravičnosti. Svet se naj razoroži, vse sodelovanje med narodi pa naj sloni na načelih krščanske ljubezni.

Na ta govor je predsednik Zedinjenih držav odgovoril s posebnim pismom; v pismu sporoča predsednik ameriške vlade, da zelo visoko ceni delo katoliške Cerkve za doseg pravičnega mira. Da bi mogel sodelovati pri tem delu, odposlila posebnega osebnega zastopnika v Vatikan, in sicer imenuje na to mesto Myrona Taylorja. Sveti oče Pij XII. je na to pismo odgovoril v sredini januarja in pozdravil lepo misel ameriške vlade, ki se toliko trudi za doseg resnično pravičnega mira med narodi.

Za razmerje med Vatikanom in Zedinjenimi državami je silno važno dejstvo, da se je po letu

Myron Taylor je izročil poverljiva pisma

Vatikansko mesto, 27. febr. AA. Stefani: Danes dopoldne je sv. oče sprejel v svečano avdijenco izrednega veleposlanca Združenih držav pri sv. stolici Mirona Taylorja. Avdijenca je potekala po protokolu, pri katerem izročajo veleposlaniki svoje poverljive. Papež se je s Taylorjem pogovarjal pol ure. Nato je Taylor obiskal kardinala Maglionija, kateri pa mu je popoldne vrnil obisk v njegovem hotelu.

Velike manifestacije v Neapelju ob priliki rojstva princeze Marije Gabrijele, hčerke princa Piemontskega. — Princ Piemontski raz balkona pozdravlja množico.

zapustila. Tisti, ki so z vso dušo in srcem zasidrani v domači grudi, tiste še vedno preživlja, čeprav skromno in ne brez resnega truda. Mislim, da je to treba ljudem povedati, k temu mišljenju jih vzgajati. Nikar ne zanemarjajte kmečkih žena in deklet, kajti one so nosilke kmečke kulture, stebel kmečke družine, so pesem in poezija naših vasi in zdrava korenina novega življenja. Kmečke žene so nosilke naše kmečke pravnote ali zdrave etike. Brez te pa tudi kmečkega gospodarstva ne bo moč ohraniti.

Napisal sem vam, gospod glavni urednik, to pismo, ker mislim, da bo naš mlajši kmečki

1870 zgodilo prvič, da je ameriški predsednik v Vatikanu zopet zastopan. V londonski pogodbi iz leta 1915 je bilo izrecno poudarjeno, da mora ostati delovanje Cerkve v popolnem zatišju, posebno pa se zastopnik Vatikana ne bi smel udeležiti mirovne konference. Tokrat pa se pridružuje delu Cerkve za mir zastopnik tiste države, ki bo morda morala najodločnejše sodelovati pri obnovi razmer v Evropi po sedanji vojni.

Iz vsega tega se jasno vidi, da ne more prihod Myrona Taylorja v Evropo imeti nikake zveze s potovanjem Sumnerja Wellesa po evropskih prestolnicah. Njuna skupna pot v Evropo je bila le po naključju in to je bilo ob odhodu obeh državnikov iz Washingtona tudi poudarjeno. Sumner Welles potuje po Evropi, da se tako rekoč »na pragu vojne« pouči o evropskih razmerah, Myron Taylor pa je danes nastopil pri Vatikanu službo, ki bo mogoče zelo dolgotrajna in naporna, zaključila pa se bo šele, ko bo ugotovljeno, da so se uresničile skupne želje ameriške vlade in iskreni nameni Cerkve, da bi se ta vojna zaključila res s pravičnim mirom. Tmeriški nastop pri Vatikanu

pomenja, da stoji delo Cerkve v tem oziru danes na prvem mestu.

Kardinal Verdier o poslanstvu Myrona Taylorja

Pariz, 27. februarja. t. »La Croix« objavlja izvešek iz izjave, ki jo je dopisniku portugalskega lista »Noticias de Diario« podal pariški kardinal Verdier. V tej izjavi je o potovanju Myrona Taylorja v Vatikan izjavil naslednje:

»Ta ameriški korak bo velikega pomena za zvezo vseh duhovnih sil proti materializmu in barbarstvu. Ta zveza je potrebna zaradi nevarnosti, ki bočejo podreti vse temelje civilizacije. Protestanti dajejo roko katolikom za obrambo, ki oboje v enaki meri zanima. Nekaj skupnega je med vsemi verniki. Vesel sem tudi tega, kako so me mohamedanci sprejeli v Severni Tifri. Človeštvo se mora proti napadom tistih, ki rušijo svetlišča, ki razpihujejo brez obotavljanja najslabše nagone in ki oznanjajo premoč surove sile, združiti in zajeti vse tiste, ki verujejo v Boga.«

Sumner Welles ne bo mogel posredovati za mir

Njegovo posredovanje je zgolj informativno in ne more vplivati na nadaljni potek vojne

Pariz, 27. febr. t. Havas. Francoski politični krogi poudarjajo, da je pot Sumnerja Wellesa po Evropi gotovo predznak za to, da se bo takoj nato sprožila nova mirovna ofenziva. Toda v Parizu menijo, da bo delo v tej smeri obtičalo na slepem tizu, ker Francija in Anglija ne moreta in ne smeta spremeniti svojega stališča. To stališče sta pa v številnih govorih podala predsednik francoske vlade Daladier in predsednik angleške vlade Chamberlain. Obe vladi sta svojim narodom že razložili, kakšen naj bo bodoči pravični mir.

Francija je mobilizirala milijone svojih vojakov in teh ljudi ne more poslati domov poprej, predno ne bo dosežen mir, ki bo trdno zasidran in resnično trajen.

Če neutralsci in tisti, ki se ne vojskujejo, razglabljajo o miru, tedaj se naj pač spomnijo tega, da se ne sme obnoviti tako nesrečna in težka doba, kakor je bila doba med letom 1918 in 1939. Najprej mora biti v Evropi vpostavljen popolna politična varnost, nato se pa naj organizira nova Evropa, ki mora poprej odstraniti režim, ki je prinesel nemir in nesrečo nad ves svet.

Spored bivanja v Nemčiji

Berlin, 27. febr. t. Reuter. Sedaj so v glavnih obirih že določili spored za bivanje Rooseveltovega odposlanca Sumnerja Wellesa v Nemčiji. Ameriški državnik se v Nemčiji nikjer ne bo ustavil in bo prišel naravnost v Berlin, kjer bo tudi ostal vse dni svojega bivanja v Nemčiji.

Po prihodu ga bo takoj sprejel nemški zunanji minister von Ribbentrop, nato pa bo Sumner Welles odšel k Hitlerju v spremstvu von Ribbentropa.

Nato bo Sumner Welles obiskal še maršala Göringa, nakar bodo ameriškemu državniku na čast priredili v novi kancellarski palači slavnostno kosilo.

Nemčija bo dobivala petrolej izpod Urala

Pariz, 27. febr. t. Havas. Politični krogi poudarjajo, da so zelo važne vesti, ki so prišle iz Nemčije in ki pravijo, da si je Nemčija zagotovila popolnoma nova polja petrolejskih vrelcev, ki so tako rekoč izven nevarnega območja. Te dni se je toliko pisalo, da bi mislili zavezniki preprečiti dovoz ruskega petroleja v Nemčijo na ta način, da bi preprečili delovanje ruskih petrolejskih vrelcev pod Kavkazom. Ti petrolejski vrelci dosežejo letno proizvodnjo do 26 milijonov ton. Od tega pa Sovjetska Rusija sama porabi na leto 25 milijonov ton. Za nemški izvoz iz kavkaških petrolejskih vrelcev bi prišlo tedaj v poštev komaj milijon ton.

Sovjetska Rusija pa je sedaj Nemčiji odstopila popolnoma nova polja petrolejskih vrelcev, in sicer

rod izpostavljen mnogo večjim težavam kakor pa so bili njegovi predniki. Več bo moral znati, kakor kuhati in šivati, gnojiti in živino plemensko odbirati. Iz kmetijskih strokovnjakov se ne bomo napravili dobrih kmetov. Za dobrega kmeta je potreba poleg znanja velike ljubezni do zemlje in vdanega dela na njej. Te ljubezni in požrtvovalnosti potrebuje mladi kmečki rod, da bo kos raznim krizam, ki jih občuti kmečki stan in da bo pogumno otel svojo zemljo bodočemu rodu.

Pa brez zamere in lepo pozdravljeni!

Rusticus.

Sicer pa nemški tisk poziva nemško javno mnenje, da naj ne pripisuje kakakega izrednega pomena bivanju ameriškega državnika v Nemčiji. Prav gotovo pa ne bi bil na mestu pretiran optimizem. Dopisnik lista »Basler Nachrichten« poroča svojemu listu, da se v Nemčiji sicer pripravljajo izredno slovesen sprejem Sumnerju Wellesu, toda listi še zmeraj prinašajo izveške iz zadnjega Hitlerjevega govora v Monakovem in poudarjajo razne odstavke iz tega govora, ki se nanašajo na bodoče vojne dogodke. Listi posebno podčrtavajo razliko med vojnimi cilji, ki jih je navedel Chamberlain in cilji, ki jih je določil Hitler.

Ustavil se bo za nekaj dni v Švic

Rim, 27. februarja. AA. Havas. Sumner Welles, katerega odhod od Berlin se pričakuje za 1. marca, bo ostal verjetno en ali dva dni v Švic, kakor to menijo gotovi rimski krogi.

Rim, 27. febr. AA. Havas. Sestanek med Mussolinijem in Sumner Wellesom je bil v prisotnosti grofa Ciana in ameriškega veleposlanca Philippsa. Sestanek je bil zelo prisrčen.

O vsebini razgovorov varujejo veliko diskrecijo z obeh strani. Zapaženo je bilo, da je grof Ciano odšel takoj po prvem srečanju s Sumner Wellesom k Mussoliniju. Izve se je, da Sumner Welles že večeraj jutraj obrazložil grofu Cianu glavne črte svoje misli, ki je popolnoma informativnega značaja in brez konkretnih predlogov, tako da Zedinjene države niso z ničemer vezane. Ko je bil Mussolini o tem obveščen, je lahko izmenjal s Sumnerjem Wellesom takoj misli o evropskem položaju.

vrelce, ki so med južnim delom Urala in Volgo. To so tako imenovani baškirski petrolejski vrelci. Ta polja so izredno bogata, toda Sovjeti so te vrelce zelo slabo izrabljali. V letu 1938. so Sovjeti iz teh vrelcev izčrpali komaj 1,300.000 ton petroleja na leto. Toda pod novim vodstvom bi se letna proizvodnja lahko dvignila na 7 milijonov ton na leto. Med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo bi naj bil o teh vrelcih dosežen ta sporazum, da bi lahko Nemčija odvažala na leto toliko petroleja, za kolikor bi letno proizvodnjo s svojimi strokovnjaki zvišala.

Po mnenju francoskih strokovnjakov je Nemčija ob izbruhu vojne v septembru imela tri milijone ton petroleja in drugih mineralnih olj, ki so potrebna za vojsko. Iz Galicije je do sedaj uvozila 50.000 ton, iz Rumunije pa 300.000 ton. S sintetično proizvodnjo je Nemčija lahko pridelala največ milijon ton rudniških olj. Torej bi Nemčija sedaj imela približno 5 milijonov ton petroleja za vojsko na Poljskem in Nemčija porabila nekaj nad en milijon ton petroleja. Torej bi sedaj Nemčija imela približno prav toliko petroleja, kakor ga je imela v septembru ob izbruhu vojne. To stanje pa bi se bilo silno zmanjšalo, če bi bila Nemčija že sprožila ofenzivo na zapadu, kajti v treh tednih vojne na Poljskem ga je Nemčija porabila milijon ton.

Zemunska vremenska napoved: Povečala se bo toplota in prav tako tudi oblačnost. Deževalo bo v južnih krajih. Ponoči bo lahen mraz v severovzhodnih krajih. V dolinah in kotlinah bo megla.

Politični zapiski

»Kdor podira sporazum, podira Hrvatsko in državo«

Hrvatski Dnevnik prinaša 27. t. m. članek o politični sporazumi, kjer spodbuja pravil: »Kdor podira ta sporazum, ta podira tudi Hrvatsko in državo... Zato je enaka dolžnost Hrvatov in Srbov, da varujejo to veliko delo... Časi so zelo resni... Na Hrvatskem se ne sme nič zgoditi, kar bi utegnilo komu dati povod, da bi se vmešaval v naše zadeve. Hrvati smo v usodnem času združili precejšen del svojega narodnega ozemlja in zelo mnogo svojih rojakov v obnovljeni Hrvatski. Vsak Hrvat se mora zato zavzeti svojih dolžnosti do svoje domovine. (To gre na naslov frankovcev, ki rogovilijo zadnje čase po Hrvatskem, kar je povzročilo odpor od strani hrvatskih oblasti. Op. ur.). Toda tudi vsak Srb mora vedeti, da je moč države odvisna od moči Hrvatske. Med srbskimi strankami je precejšnje gibanje. Bore se, da bi dobile čim več pristavev, ki naj bi z njihovo pomočjo prišle do oblasti. To je njihova pravica, katere jim ne odrekamo. Toda tega ne morejo doseči, ne da bi sprejele odklonilo stališče do sporazuma od 26. avgusta. Priznamo, da imajo svoje vzroke za strankarsko nezadovoljnost, ki pa bi morala ohraniti strankarski značaj, ne pa nastopati sovražno zoper važen in splošno koristen državni akt. Sporazum je delo kompromisa. Pri tem niso Srbi premagani, niti niso Hrvati zmagali... Nekateri nehrvatski listi bi morali vedeti, da s svojim prenapetim pisanjem povzročajo odpor na hrvatski strani, pa se ne zavedajo, koliko s tem škodujejo ravno splošnim državnim interesom.«

Notranje hrvatsko posojilo

Zagrebaški list, ki je glasilo dr. Zige Scholla, piše v zadnji številki o nujnih vprašanjih, ki čakajo banovino Hrvatsko. Ljudstvo zahteva zdaj sadov samostojne Hrvatske, teh pa brez finančnih sredstev ne more biti. V takem težavnem položaju ostaja le dvojce: ali takoj rešiti vprašanje finančne samostojnosti v Belgradu, ali po ukrenitvi kaj začasnega, na primer s tem, da bi se razpisalo večje notranje posojilo najmanj za 500 milijonov dinarjev, da bi mogli začeti reševati najnujnejše potrebe v banovini Hrvatski. Vzporedno s tem je treba izdelati temeljit investicijski načrt, po katerem bi bilo treba reševati posamezna vprašanja po njihovi nujnosti in pomenu za splošne interese hrvatskega naroda. Potrebo tega načrta narekuje že dejstvo, da je banovina Hrvatska prevzela nekaj pasivnih krajev, ki je njihovo gospodarstvo mogoče poživiti zgolj z velikimi sredstvi. Vprašanje pasivnosti teh krajev je treba brezpogojno spraviti z dnevnega reda, ker bo to koristno tudi za banovino Hrvatsko in pa za državno skupnost.

Za hrvatsko delavsko zavarovanje

Kakor sme že nekajkrat poročali, so hrvatski delavci na vse glas zahtevali, naj se za Hrvatsko ustanovi nov osrednji urad za zavarovanje delavcev. Kakor zdaj poroča belgrajsko »Vremec«, je Hrvatska delavska zveza to svojo zahtevo izročila vodstvu HSS ter je na podlagi tega banska oblast v Zagrebu že razpisala anketo, ki naj obravnava to vprašanje. Ta anketa naj bi se, seveda, svojimi prvimi seji že v tork, dne 27. t. m. in sicer v prostorih javne borze dela v Zagrebu.

Episkop dr. Nikolaj o Davidoviču

V Kraljevu so demokrati priredili spominski dan za rajniš Ljubo Davidovičem. Povabili so tudi židkega pravoslavnega episkopa dr. Nikolaja Velimiroviča, ki je v cerkvi imel nagovor, v katerem je med drugim tudi to-le dejal: »Episki rod pred našimi očmi polagoma, a nevezdrno odhaja z odrta življenja ter se po svetopisemski besedi zlura pri očetih v onem življenju. To je tisti rod erbskega naroda, ki je vodil 7 letno vojsko, ki je prenesel največje žrtve, ki pa je požel tudi največje uspehe. S pomočjo vsemogočnega Boga se je temu rodu posrečilo prinesiti kosovsko vstajenje po dolgotrajnem velikem petku, dvigniti zvonova v Gračanici in Dečanih, zatrobiti v Skopju obnavljanje Dušanovega carstva, odpreti temnice in odpeti okove krščanskim sužnjem, razglasiti svobodo viteški Hercegovini in trpeti Vojo-dini ter sprejeti v bratsko edinstvo osvobodeno Hrvatsko, Dalmacijo in Slovenijo. Ogenj, ki so ga užgali šumadijski vstajni ter črnogorski orli, je gorel celo stoletje, včasih je svetil, včasih brlel, včasih plapolal, včasih se kadil, vendar pa nikdar ni ugasnil, dokler ni razpadla ječa svobode ter pravice po vsem Balkanu ter nazadnje pretresla vso našo zemljo.«

»Brez Srbov ni mogoče nič rešiti«

Pravosodni minister dr. Lazar Markovič je v nedeljo zvečer govoril v Sarajevu na večerji, katero so mu priredili njegovi prijatelji. Med drugim je minister dejal: »Nobene ovire ni, da ne bi se vsa državna preureditev izvršila prav tako, kakor se je hrvatska, vendar o tem odločajo tisti odgovorni činitelji, ki so po ustavi za to pooblašeni. Za nas to ni najvažnejše vprašanje v tem trenutku. Nekateri razlagajo današnji politični položaj tako, češ da je nevarnost za srbske dežele in srbske interese. Take nevarnosti pa ni niti zdaj niti je ne bo pozneje kdaj. Notranja državna ure-ditev, pa naj se že izvede zdaj v vsem obsegu, ali pa naj se izvede kasneje, o čemer bo sklepala krona in odgovorna vlada, bi bilo vsekakor izvedeno po sporazumu od 3. oktobra 1937 in po sporazumu od 26. avgusta, to se pravi po volji večine Srbov, večine Hrvatov in večine Slovencev. Če stvari tako stoji, se torej ni treba bati, da bi se katero koli vprašanje, niti vprašanje Bosne in Hercegovine, moglo reševati tako, kakor bi to ne mogla sprejeti večina Srbov.«

HSS in nova Jovanovičeva stranka

Poročali smo že, da se je skupina dr. Dragoljuba Jovanoviča odclopila od zemljoradniške stranke ter sklenila ustanoviti svojo stranko, ki se bo najbrže imenovala, kakor piše Hrvatski Dnevnik »srbska seljačka stranka«. Hrvatski Dnevnik, ki je glasilo dr. Mačka in HSS, piše o tej stranki Dragoljuba Jovanoviča med drugim tudi takole: »Zemljoradniška stranka je po enem delu srbijanska, po drugem pa bosanska. Zlasti pa naglašajo zemljoradniški, da so jih naglani k temu, da zapuščajo to stranko, zelo mali uspehi, ki jih je stranka dosegla v vladi. Le njihovo stališče do dr. Mačka in HSS jih je doslej zadrževalo, da iz stranke niso že poprej izstopili. Toda po njihovih mislih je zdaj prišel čas, ko lahko prelomijo svoje vezi z zemljoradniško stranko.« — Dr. Dragoljub Jovanovič je bil doslej znan kot skrajni levčar, zaradi česar ga je zemljoradniška stranka potiskala v stran.

Zemljoradniška stranka v razsulu

Splošna nezadovoljnost z voditelji raznih struj v stranki. — Komunisti se hočejo stranke polastiti. — Dr. Djordjevič hoče stranko postaviti na združeno misel

Belgrad, 27. febr. m. Iz zemljoradniških vrst, ki jih vodi bivši minister inž. Voja Djordjevič, smo dobili z ozirom na ustanovitve nove zemljoradniške stranke pod vodstvom dr. Dragoljuba Jovanoviča te informacije:

Izstop dr. Dragoljuba Jovanoviča iz zemljoradniške stranke in njegovo ustanavljanje nove zemljoradniške stranke je samo oblikovanje tistega stanja, ki je v zemljoradniški stranki že zdavnaj bilo.

Dragoljub Jovanovič v vsej svoji preteklosti in v vsem političnem udejstvovanju ni nikdar s svojim duhom pripadal zemljoradniški stranki. On odstavlja in istočasno organizira in zbira kmete brez zemlje in najsibkeje mestne delavce, združuje jih in zbira vse, kar je pozitivnega na vasi. Zanj je kulak (velik kmet) celo tak kmet, ki ima 5 ha zemlje. Zdrružništvo je organizacija, ki ovira punt, ki naj bi prišel.

Dragoljub Jovanovič je vstopil v zemljoradniško stranko samo zato, ker so delavci bili premajhna skupina, iz nje izstopa pa samo zato, ker se je med njim in vodstvom zemljoradniške stranke napravil jez in ker bi ga bili oni najbrže izključili, če ne bi bil sam izstopil. Med svojimi pristaši ima Dragoljub Jovanovič eksaltirano mladino iz vasi, predvsem tiste, ki niso mogli imeti normalne kariere v šoli in ki so izgubili smisel za delo na deželi. Njegovi pristaši v mestu so maloštevilni in kar jih ima, pretenirajo na vodstvo in kmetske glasove.

Ne more imeti uspehov, ker mu manjka politične morale, ki je potrebna v politiki, ker ni stalen v svoji ideologiji in prav tako ni stalen v prijateljstvu do ljudi, s katerimi sklepa in dela vsak trenutek nova prijateljstva, pa jih tudi vsak trenutek menja, in ga ti zapuščajo.

Tudi je gotovo, da je zemljoradniška stranka

bolna in da je to prvi tvor, ki se je razpočil. Ne smemo pozabiti, da je bil dr. Dragoljub Jovanovič tisti, ki je napravil dr. Mačkovo listo, ki je spravi-l zemljoradniško stranko v zvezo z dr. Mačkom in ki je bil najdinamičnejši v vsem tem gibanju. Uspeh ne bo, pač pa bo mnogo škodoval.

Ta razkol zemljoradnikov tudi ni edini ter se bo najbrže v najkrajšem času še nadaljeval. Skupina ministra dr. Djordjeviča, ki je do sedaj začasno mirna, prav tako organizira konferenco, na katerih se misli tudi ona udeleževati kot posebna politična skupina, ker ne more iti z Dragoljubom Jovanovičem, na drugi strani pa se ne strinja z vodstvom dr. Gavriloviča, še manj pa odbrava delovanje ministra dr. Čubriličevića. Pristaši dr. Djordjeviča pravijo, da je zemljoradniška stranka izšla iz združnih vrst in da je bil njen osnovni program združna ureitev države. Proti združništvu pa je skupina dr. Gavriloviča in tudi skupina dr. Dragoljuba Jovanoviča. Skupina dr. Čubriličevića je to ponovno jasno dokazala. Moč zemljoradniške stranke je ležala v združnih vrstah.

Združniki, ki imajo večino v zemljoradniški stranki, so globoko razočarani nad vodstvom in se ne strinjajo z delovanjem Gavriloviča-Čubriličevića-Jovanoviča. Združniki so strahovito nezadovoljni zaradi postopanja kmetskega ministra dr. Čubriličevića in cela skupina okrog ministra Djordjeviča zahteva čimprejšnjo politično samostojnost zato, ker so se v Gavrilovičevi skupini sedaj zbrali vsi bivši komunisti in prevzeli vodstvo po okrajih. Vse konference vodijo ljudje, ki nikdar niso pripadali zemljoradniški stranki in ki so vstopili vanjo zato, da bi čimprej iz nje izstopili, prav tako, kakor je to napravil Dragoljub Jovanovič. Za zdaj najbolj vzdržuje politično skupino Djordjevič, ki ima zadnje čase stalne politične razprave.

Finančne zadeve banovine Hrvatske

Zagreb, 27. febr. b. Prihod finančnega ministra dr. Šuteja v Zagreb je v zvezi z izdelavo proračuna banovine Hrvatske. Dr. Šutej je imel daljše pogovore z dr. Mačkom in banom dr. Subašićem. Kaže, da bo prvi preračunski predlog znašal okrog 2.200.000.000 din. Končni predlog bo mogoče izdelati šele tedaj, ko bodo znani dohodki banovine Hrvatske, oziroma višina tangente, ki bo odpadla od vsega državnega preračuna na banovino Hrvatsko.

Zanikajo glasove, da bi banovina pripravljala razpis notranjega posojila. To posojilo bi moglo biti razpisano šele po preračunu in ko pridejo v poštev velika javna dela.

Belgrad, 27. febr. m. Davi sta se vrnila v Belgrad podpredsednik dr. Maček in fin. minister dr. Šutej. Dopoldne je imel dr. Maček s finančnim ministrom dr. Šutejem in ministrom dr. Smoljanom daljši razgovor, ki se je nanašal predvsem na ure-ditev finančne samostojnosti za banovino Hrvatsko. Po konferenci je imel dr. Maček razpravo s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem, nato pa z ministrom g. Konstantinovičem. Kakor znano, je banska oblast v Zagrebu že izdelala načrt preračuna za banovino Hrvatsko. Preračun znaša 2 milijardi 200 milijonov din. Po poročilih iz Zagreba se zdi, da je ta preračun previsok. Zato sedaj hrvatski ministri delajo na tem, da preračun spravijo na mero, ki bi jo zmogla gospodarska moč banovine Hrvatske.

Sklepi dr. Markovičevih radikalov

Sarajevo, 27. febr. b. Pravosodni minister dr. Laza Markovič je imel po inspekciji tukajšnjih sodišč konferenco s svojimi pristaši in je bila sprejeta tale resolucija:

Konferenca radikalnih predstavnikov iz vseh krajev Bosne in Hercegovine, ki je bila v Sarajevu 25. in 26. t. m., je po zaslišanju dr. Laze Markoviča, ki je obširno poročal, in po diskusiji, v kateri so sodelovali številni radikalni prvaki ter po proučitvi položaja v državi in položaja radikalov, bil soglasno sprejet naslednji sklep:

1. Radikali smatrajo sporazum s Hrvati za nujno potrebo, ter zato poudarjajo, naj se ta politika nadaljuje v duhu resnične in stvarne solidarnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, da ne bi prišlo do novih nesporazumov in sporov na škodo največjih državnih interesov. Radikali posebno pričujejo, da se v vprašanju, ki se tičejo Bosne in Hercegovine zagotovi sloga in solidarnost Srbov, pravoslavni in muslimanov.

2. Glavna radikalna stranka poudarja svojo soglasnost glede dela na pomiritvi in zedinjenju vseh radikalov. V tem cilju apelira radikalna konferenca na vse radikalne prvake in vse radikalne skupine, da ne ovirajo, temveč pomagajo to zedinjenje za vpostavitve velike narodno-radikalne stranke.

Na konferenci je bilo sklenjeno, da se ustanovi akcijski radikalni pododbor za Bosno in Hercegovino, ki bo imel nalogo, da z vsemi napori dela na pomiritvi in zbiranju radikalov.

Proračunska seja mariborskega občinskega sveta

Maribor, 27. februarja. Nocoj je bila v mestni posvetovalnici proračunska seja mariborskega občinskega sveta. Po pričetku je bila izvoljena pregledna komisija za obračun Mestne hranilnice, v kateri so: Franc Zebot, Los, Roglič in kot strokovnjak ravnatelj finančne uprave Barle. Nato je bilo sporočeno, da je mestna občina zvišala delavcem Pomožne akcije mezo. Končno je bilo podano še poročilo o izidu pritožbe občine Košaki na državni svet glede tangente za doklado za dele Rožnarjeve tovarne, ki ležijo na njenem področju. Ni še določeno, koliko bo občina plačala. Ker se je v javnosti pisalo, koliko bo občina plačala za pritožbo, je občinski svet, pojasnil, da nima občina nobenih stroškov, ker jo v tej zadevi ni zastopal odvnetnik.

Nato je dobil besedo mestni finančni referent ravnatelj Hrastelj, ki je predložil občinskimi svetnikom obširen ekspozit kot uvod v proračunsko debato. Ekspozite objavljamo na drugem mestu. Izvajanja g. Hrastelja je sprejel občinski svet z odobravanjem.

Splošna debata

Proračunska seja je bila zanimiva zaradi tega, ker so se po daljšem času spet pojavila oba socialistična občinska svetnika Petjejan in Grčar. Prvi se je seveda oglašil k besedi Petjejan, ki je v svojem govoru skušal kritizirati delo sedanje občinske uprave, ni pa za to našel stvarnih razlogov, tako da je njegov govor izpadel tako, kot da pozdravlja in izreka priznanje občinskemu svetu za veliko delo na socialno-političnem področju, kakor tudi na drugih področjih. Petjejanova izvajanja so bila v začetku zelo nestvarna ter je očital sedanjemu občinskemu svetu strankarstvo. Na njegova izvajanja je ostro odgovarjal dr. Müller. Četudi sedanji občinski svet ni bil izvoljen, ampak samo imenovan, je vendarle napravil več za mestno občino, kot vse prejšnje uprave, v katerih je zelo tesno sodelovala socialistična stranka. To priznava tudi najhujši nasprotniki. Tudi g. Kovačič je ostro avrnil očitke Petjejana glede podpore športnim društvom. Opozoril je, da je športna vzgoja v Mariboru že v nacionalnem oziru silno potrebna ter se je zahvalil v imenu športnikov občinskemu svetu. — Občinski svetnik Meglič je kot zastopnik hišnih posestnikov poudaril, da ne govori kot opozicijskelec. Opozoril je na načrt hišnih posestnikov, kako naj bi se znižala najemnina, da bi namreč občina oprostila gostiščine in kanalsčine pri stanovanjskih najemninah do višine 6000 in pri najemninah do višine 4200 din letno.

Občinski svetnik Jemec je prošil za večjo podporo obrtniškim domu. Za njim je govoril »večni govornik« opozicije Grčar. Njegov govor je bil najdaljši in prav nič zanimiv. Za Grčarjem je govoril ravnatelj Tujsko-prometne zveze Los o po-

trebah tujskega prometa. Občinski svetnik Senica je opozoril na težak položaj mariborskih gostilničarjev, ki plačujejo 26 vrst davkov. Dejal je, da je 45 odstotkov mariborskih gostilničarjev pod prisilno upravo.

Za g. Sojčom je govoril Franjo Zebot, ki je obračunal z obema govornikoma iz opozicije. Končno je opozoril na veliko rak rano mariborskega mesta, to je na bolnišnico. Razmere v njej kričijo in treba bo nekaj napraviti, da se to stanje zboljša. Predlaga resolucijo, s katero naj občinski svet zahteva, da se dovrši nov paviljon in opremi. Svetnik Roglič je govoril o potrebah mariborskih društev. Zavračal je izvajanja opozicijskecev ter dejal, da je občinski svet vedno pravično razdeljeval podporo vsem društvom. Občinski svet pa bo podprl tudi društvo »Stadion«, ki prihaja sedaj in ki bo ustvarilo v Mariboru moderno športno igrišče. Glede vaješkega doma je poudaril, da je ta ustanova zelo potrebna, toda obrtniki naj izročijo konkretne načrte, kako si zamisljajo njega izvršitev, potem pa bo tudi mestna občina svoje storila. Glede izdatkov in kritja je poudaril, da je preračun popolnoma realen.

Posebna debata

Nato je sledila posebna debata, ki pa je bila bolj stvarna in kratka kot splošna. Proračun je bil sprejet v osnutku brez sprememb. Skupnih materialnih izdatkov je 55.221.390 din.

Obletnica romunske ustave

Bukarešta, 26. febr. AA. Hava: Romunija danes slavi drugo obletnico ustave. Poleg 8. julija, t. j. obletnice nastopa kralja Karola II., pomeni 27. februar pomemben dan v razvoju romunske države. Romunski listi v zvezi s tem naglašajo, da ima romunska ustava veliko skupnih točk z ustavo fašistične Italije. V času, ko se v Bukarešti nahaja italijanska gospodarska delegacija in nekoliko dni po tem, ko so italijanske oblasti sprejele voditelja romunske mladine Sidoroviča na tako veličasten način, je vredno naglasiti te okoliščine, ki niso rezultat slučajne in politične oportuniteti, temveč izhajajo iz skupne tradicije. Romunski tisk bo vsekakor naglasil jutri priročnost italijansko-romunskega zblizanja, kar je treba šteti k najboljšim rezultatom in eričnim posledicam politike, ki jo vodi kralj Karol II.

Trgovina med Nemčijo in Italijo

Berlin, 27. februarja. AA. (DNB.) Končana so nemško-italijanska pogajanja, ki se vodijo vsako leto v tem času za ureditev nemško-italijanske blagovne izmenjave. Tudi pri tej priliki se je pokazalo prijateljsko sodelovanje med obema državama. Tesne zveze med Italijo in Nemčijo dokazujejo med drugim, da zavzema Italija prvo me-

Ban dr. Natlačen v petek ne bo sprejemal

Ljubljana, 27. februarja. AA. Ban dravske banovine dr. Marko Natlačen v petek, dne 1. marca ne bo sprejemal strank, ker bo službeno odsoten.

Finančni minister ne bo sprejemal

Belgrad, 27. februarja. AA. Finančni minister obvešča gg. senatorje, bivše narodne poslance ter zastopnike raznih združenj in druge privatnike, da do nadaljnjega ne bo nikogar sprejemal, razen službene osebe.

Dalmatince — avstralski škof

Zagreb, 27. febr. b. Avstralski tisk poroča, da je za katoliškega nadškofa v Adelaide v Avstraliji imenovan dr. Mate Beović iz Dalmacije, ter da so tamkajšnji katoliki s tem imenovanjem zelo zadovoljni. Dr. Beović je imel svoje starše v Braču. Star je že 43 let.

Italijanski prosvetni minister se zahvaljuje

Belgrad, 27. februarja. AA. Italijanski prosvetni minister Bottai je poslal predsedniku vlade Dragišu Cvetkoviću brzojavko naslednje vsebine: Po vrnitvi v Rim, Vam bi rad ponovno izrazil čustva svoje globoke hvaležnosti za sprejem in za posebno pozornost, ki ste mi jo posvečali, s prošnjo, da sprejmete izraze prisrčnosti in živih čustev. Bottai.

Smrt dr. Eda Markoviča pred sodiščem

Belgrad, 27. febr. m. V Belgradu se je pričela danes razprava proti agentu uprave mesta Belgrada Markoviču, ki je skupno s še enim agentom in orožnikom 18. decembra izvršil preiskavo v stanovanju generalnega ravnatelja PRIZAD-a, pokojnega dr. Eda Markoviča. Agent Markovič je ob tej priliki dr. Eda Markoviča ubil. Po prebrani obtožnici je bil najprej zaslišan agent Markovič, ki je izjavil, da se ne čuti krivega ter je poudarjal, da je streljal šele potem, ko je oddal pokojni dr. Markovič nanj dva strela. Zaslišan je bil še drugi agent in orožnik, nato pa družina pokojnega dr. Markoviča ter kuharica Gojznikar. Razprava se bo jutri nadaljevala.

Občina Podsreda

Belgrad, 27. februarja. m. Na predlog notranjega ministra so kraljevi namestniki podpisali ukaz, s katerim se sedež občine Podsreda v brežičkem okraju premesti v trg Podsreda.

Prostovoljske obveznice

Belgrad, 27. februarja. AA. Po sporočilu kmetskega ministrstva, je sedaj vprašanje lomar-diranja prostovoljskih obveznic končno tako rešeno, da bosta državna hipotekarna banka in pa Poštna hranilnica lomar-dirali te obveznice s 40% in da bosta vsakemu prostovoljcu, ki je lastnik obveznic, preko njegove zveze dala posojila v omejenih dveh državnih zavodih na podlagi imenovanih obveznic. Ker nosijo prostovoljske obveznice rento 30% se bo ta renta uporabila brez kakih drugih obveznosti za prostovoljca za glavnicu in obresti posojila. Tisti prostovoljci, ki bi se radi poslužili teh posojil, naj se takoj priglase po svojih okrajnih organizacijah svoj zvezi.

Iz zagrebškega gledališča

Zagreb, 27. februarja. b. Poučeni krogi trdijo, da bo ravnatelj drame Mato Grković še nadalje ostal na svojem položaju, ker je ostavko umaknil.

Nevaren ropar prijet

Zagreb, 27. februarja. b. Policija je prišla znanega vlomilca in roparja Milutina Kovača, na katerega je padel sum, da je ubil svojega tovariša Milana Cerjaka pred kinom v Crnju. Kovača je prijel na ulici stražnik Stevan Drakula, ga obvladal sam in ga odpeljal na policijo. Kovač je najprej priznal celo vrsto tatvin, vlomov in končno tudi umor Cerjaka. Kovač je brez dvoma naj-nevarnejši kriminalni tip, s katerimi je imela zagrebška policija v zadnjih časih opraviti.

Osebnosti

Belgrad, 27. februarja. m. Upokojeni so učitelji: Ivan Lovše v Mariboru, Elvira Dolinar v Veliki dolini, Boža Serajin in Slovenskih Konjicah. — Napredovala sta v 5 skupino prof. verouka Filip Trčelj na II. državni realni gimnaziji v Ljubljani, v 6. skupino dr. Viško Fajdiga, prof. verouka na III. realni gimnaziji v Ljubljani.

Belgrajske novice

Belgrad, 27. februarja. Gradbeni minister dr. Krek je po odobritvi ministrskega sveta predpisal novo uredbo za nadzorovanje parnih kotlov in posod, ki so pod pritiskom. Ta obširna uredba je le začetek obširnega dela za urejanje vprašanj o materialu, konstrukcijah itd., kar bo trajalo več let.

Če k temu prištejemo še osebne izdatke v znesku 9.132.130 din, značajo vsi izdatki po novem preračunu 64.353.520 din.

Dohodki pa znašajo skupaj 64.353.520 din. Razlika v primeru s preračunskim letom 1939-40 znaša 2.075.080 din.

sto med državami, kar se tiče nemškega uvoza in tretje mesto med državami, kar se tiče nemškega izvoza. Tak razvoj tudi dokazuje, da tudi vojna ni zavrla edalje bolj živih italijansko-nemških trgovskih stikov. Najbolj pomemben dogodek je v tem, da sta se obe vladi popolnoma sporazumeli o načinih, katere bo treba uporabiti pri medsebojni izmenjavi zaradi protinemske blokade in zaradi sedanjega položaja v Evropi sploh.

Sporazum med Anglijo in Japonsko

Tokio, 27. februarja. AA. (DNB.) Po uradnem sporočilu je prišlo pri včerajšnjem razgovoru med pomočnikom japonskega zunanjega ministra in angleškim veleposlanikom Craigjem do sporazuma glede osvoboditve 9 Nemcev od 21, katere so Angličji odvedli z japonske ladje Asama Maru. Točen datum in kraj, kjer se bo izvedla izročitev teh Nemcev pa še nista določena. Uradno sporočilo prav nič ne govori glede britanskega stališča na japonske zahteve, ki hoče izročitev tudi ostalih 12 Nemcev. V političnih krogih prevladuje stališče, da sta se pogovarjala Tani in Craigje tudi o drugih odprtih vprašanjih, zlasti glede Kitajske in o ustanovitvi nove vlade na Kitajskem.

Churchillov govor v spodnji zbornici: „Tudi v tej vojni bo vojna mornarica odločila o zmagi!“

Povdaril je, da so dosedanje angleške izgube bile malenkostne in da Anglija sedaj gradi najmodernejše vojne ladje

London, 27. febr. t. Reuter. Danes popoldne je v spodnji zbornici govoril mornariški minister Winston Churchill. V svojem govoru se je Churchill najprej zavaroval zaradi tega, ker ne more podati prav točnih podatkov o tem, kako se giblje sedaj angleška mornarica. Stanje angleške mornarice se stalno spreminja in če bi o tem spremenbah podal točne podatke, bi s tem bolj koristil sovražniku kot pa Angliji sami.

Najprej je Churchill poudaril, da je sovražnik izgubil do konca leta 1939 na morju 35 edinic svoje vojne mornarice. To je skoraj polovica! V istem času pa so sovražniki lahko poslali na morje največ 10 podmornic. Nato je dodal, da je bila v zadnjih dveh dneh potopljena tudi ena nemška podmornica, dve pa sta bili uničeni.

Prav tako smo lahko ugotovili, da je delovanje nemških magnetičnih min zelo dvomljivo. Nemci se pri napadih na naše in nevtralne ladje ne drže nobenih mednarodnih predpisov. Brez strahu in oklevanja lahko rečemo, da se mi trdno držimo mednarodnih pravil in da spoštujemo določbe o pravicah nevtralnih držav. Vse to dokazuje ravno naš nastop v zadevi nemškega parnika »Altmark«. Naše poslovanje v tej zadevi ne odobrava samo ves angleški narod in ves naš imperij; naše postopanje odobrava tudi ves civilizirani svet.

Nove vojne ladje bodo odporne proti vsem eksplozijam

Nato je Churchill izjavil, da bodo vse velike nove bojne ladje, katere sedaj gradi Velika Britanija, mnogo bolj odporne proti bombardiranju iz zraka in proti eksplozijam pod morskimi gladino. V tej zvezi govori Churchill o vojni ladji »Barham«, ki jo je zadel torped in o vojni ladji »Nelson«, ki jo je bila poškodovana magnetična mina. Te dve vojni ladji sta že popravljene in popolnoma moderno obnovljeni. Ti dve vojni ladji sta že bili popravljene po tistih načrtih, po katerih se grade najmodernejše vojne ladje.

Mi smo imeli sorazmerno v sedanji vojni na morju le majhne izgube. Samo dve veliki ladji sta bili poškodovani in potopljene in to sta »Royal Oak« in »Courageous«. Nekaj drugih manjših vojnih ladij za nas ne pomeni ravno večjo izgubo.

Naše vojno brodovje je na severu

Ugotovili smo, je dejal Churchill dalje, da nekatere sovražne ladje plovejo proti severu ob norveški obali. Navadno se drže v vodah, ki pripadajo teritorialno še Norveški. Sovražne ladje odhajajo v tem delu na sever po tovor. Ta norveška obala je pa dolga 800 milj. Čeprav te ladje računajo na pomoč nemških vojnih ladij in nemških vojnih letal, ni verjetno, da bi se kdaj ti

nemški parniki vrnili domov. Večina nemških parnikov ni poskušala potovanje v domača pristanišča ali pa če so bili na poti domov, so jih sami potopili. Nekatere od teh ladij pa so bile ujete od naših ladij, ali pa so jih ujele zavezniške vojne ladje.

Prav tako smo izvedeli, da se je neka napadna ladja pojavila v Atlantiku. Toda lahko rečemo, da se ta vojna edinica nikdar več ne bo vrnila domov.

Naša blokada proti Nemčiji je iz dneva v dan ostrejša in bolj strnjena. To je potrebno zaradi kontrole na morjih in tudi za obrambo nevtralnih ladij. V prvih šestih mesecih vojne smo izgubili vsega 63.000 ton vojnih ladij, kar pomeni polovico izgub prvih šest mesecev zadnje svetovne vojne. Če odbijemo to, kar smo sovražniku zaplenili v tej vojni, tedaj smo izgubili v trgovski mornarici manj kot 200.000 ton. Ta številka izgub v šestih

mesecih vojne, manjša od 200.000 ton v šestih mesecih, je pač silno malenkostna, če jo primerjamo s številko 450.000 ton čiste izgube, kolikor smo izgubili v prejšnji vojni samo v aprilu 1917.

Zaplenili smo več tovara kot pa izgubili

Zaplenili smo več tovara sovražniku in sicer po tonaži, kakor smo ga pa mi izgubili. Toda vsak mesec opazimo izboljšanje v našem prometu. Seveda je bila zima neugodna za popolen razvoj našega prometa. Toda vendar je v tej zimi bilo na morju več naših trgovskih ladij kot pa kdajkoli poprej. Ko se pa bo vreme izboljšalo, se bo navzlic vojnemu stanju promet še povečal.

Churchill je zaključil svoj govor z izjavo, da je vojna mornarica imela važno vlogo v pretekli vojni in bo tudi v tej vojni odločila zmago.

Po karelijski ofenzivi:

Huda bitka na severnem finskem bojišču

Helsinki, 27. febr. t. Finski vladni krogi poročajo, da ni treba verjeti vestem, ki se širijo o tem, da bo Nemčija posredovala v vojni med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Vladni krogi podčrtavajo, da te vesti siri tuja propaganda, da bi zmanjšala odpornost finskega ljudstva. Vladna osebnost se izjavlja, da se je na konferenci v Kodanju govorilo o finskih zadevah, vendar ni bil sprejet noben sklep, ki bi se nanašal na Finsko.

Stockholm, 27. februarja. t. Reuter: Iz Kirkenaes poročajo, da se razvija zelo huda bitka v severnem delu finske meje. Sovjetske čete napadajo v sodelovanju z letalstvom, toda Finci prvič odbijajo napade s pomočjo svojega letalstva. Popoldne je bitka še z vso silo trajala.

Helsinki, 27. februarja. AA. Reuterjev vojni dopisnik iz karelijskega bojišča pravi med drugim, da je treba za sedaj za premeščanje ojačen iz Leningrada na Karelijsko ozino okrog 48 ur. Vojni dopisnik meni, da to dokazuje, da se je rdeči armada do neke mere posrečilo popraviti promet in so razmerno hitro vreči na bojišče nove baterije kalibra 6 in 8 palcev, ki so naredile veliko škodo v finskih postojankah. Pa kljub temu so naletela sovjetska ojačenja na velike prometne težave pri prehodu na opuščene kraje, katere so zavzeli v prvi

dobi vojne. Rdeča armada je sedaj prodrla do črte Ilassode, ki je okrog 16 km južno od Viborga. Na tej črti se Finci junsko upirajo. Finci so si do zadnjega človeka v svesti pomena Viborga. Sedaj, ko je to mesto porušeno, pa Finci v njem lažje gledajo izključno strateško točko in se ne ozirajo na druge okoliščine. Finci imajo mnogo močnih utrdb tudi za Viborgom, vendar pa bi obramba teh utrdb v slučaju, da Viborg pade, bila zelo težka. Treba je priznati, da je padec otoške trdnjave Kojvisto težak udarec za Fince, vendar pa je treba prav tako pripomniti, da so Finci odlično izkoristili čas, ki so ga dobili ob dolgem in upornem bojevanju te trdnjave. Vremenske razmere so bile precej ugodne za izpraznitev te trdnjave le z manjšimi izgubami. Hrabra posadka, ki se je tri mesece junsko upirala, se je skoraj v celoti pridružila finskiim četam.

V Kojvistu niso boljševiki dobili ničesar

Stockholm, 27. februarja. AT. (Reuter.) Po poročilih iz Helsinkija je bila izpraznitev trdnjave Kojvisto izvršena ne samo v največjem redu, ampak tudi skrajno sistematično. Finski posadki se je posrečilo odvleči iz trdnjave tudi vse topove in ostali material, ki bi mogel kakorkoli koristiti sovražniku. Razen tega izjavljajo v Helsinkiju, bodo dobivali Rusi krvave pozdrave iz topov, ki so jih že tri mesece prej tolkli iz trdnjave Kojvisto. Trdnjavske postojanke in ostala zavišča so Finci sistematično uničili. V Helsinkiju ne prikrivajo dejstva, da jim je hudo za padec Kojvista, pristavljajo pa, da je ta trdnjava nudila svoj odpor dalje, kakor so pa mogli računati.

London, 27. februarja. b. V kratkem bo odločeno, če bo za Finsko Velika Britanija poslala razen vojnega materiala tudi direktno vojno pomoč in ne kakor doslej le orožje in prostovoljce. Konservativni narodni poslanec Ladson je izročil vladni predlog, da se zaradi izgube Poljske in Češko-slovaške in zaradi nevarnosti, ki grozi Finski ter zaradi dejstva, da zavezniški armadi navzlic šestmesečni vojni nista prav nič izčrpani, pošlje Finski vojni pomoč v obliki redne organizirane armade. V ta namen je treba sestaviti odbor vseh strank v parlamentu. V Britaniji vodijo sedaj živahno debato o tem, ali naj se pošlje na Finsko redna vojska ali ne. Zagovornik te ideje je tudi bivši vojni minister Hoare Belisha. Javno mnenje v Angliji pa ni preveč razpoloženo s to, da Anglija intervenira proti Sovjetski Rusiji, dokler bo le ta spoštovala nevtralnost Švedske in Norveške.

London, 27. februarja. b. Tukajšnje finsko poslaništvo priznava, da je položaj na karelijskem bojišču zelo resen. Do tega je prišlo zaradi pomanjkanja municije in topov. Sedaj je prispela pošiljka ameriškega vojnega materiala. Finci so izpraznili tudi mesto Sekaerki, ki leži med Vipuri in Helsinkij. Na to mesto lahko streljajo Sovjeti po zavzetju trdnjave Kijovisto.

hočejo in kakšen je uspeh njihove naloge na severu.

Seveda bi tudi angleško javno mnenje hotelo kaj več izvedeti o delovanju angleškega vojnega brodovja v arktičnih vodah. Toda mornariško poveljstvo odločno izjavlja, da ne misli zadostiti tem nagonom radovednosti.

Prav tako mnogo ugibajo tukaj, kako bodo nastopale angleške vojne ladje, ko bodo opazile nemške parnike, ki bodo pluli v severna norveška pristanišča najbrž ves čas v norveških teritorialnih vodah in jih angleške vojne ladje torej ne bodo smele napasti. Norveška zaščita nad plobovo v norveških vodah pa se lahko razteza samo tri milje od obale. Težko si je misliti, da bi se nemški parniki velike tonaže lahko držali te ozke meje ob norveški obali.

Trenutno najbolj zanima mednarodne kroge, kako bo angleško mornariško poveljstvo organiziralo nadzorstvo v severnih vodah tako, da bi bil nemški prevoz skozi norveške vode res onemogočen.

Po sofijskih slavnostih:

„Naše sodelovanje se bo še poglobilo“

Sofija, 27. febr. AA. List »Zorac« objavlja na uvodnem mestu posebno izjavo jugoslovanskega trgovskega ministra dr. Andresa. To izjavo je dal minister Andres poleg številnih drugih izjav za bolgarske liste. »Zorac« piše: Jugoslovanski trgovinski minister dr. Andres, ki je vidni član HSS in eden najbližjih sodelavcev hrvaškega voditelja dr. Mačka, je sprejel predstavnika »Zorac« in se z njim dal časa pogovarjal. Dr. Andres, ki je izredno prijazen človek, ni samo odlični specialist v svoji stroki, temveč tudi človek široke splošne in politične kulture. Minister Andres je dal sledečo izjavo:

Sreče mi je polno radostnih čustev. V Bolgariji smo bili sprejeti tako, kakor brat sprejema brata. Mislim, da bo gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Bolgarijo, kateremu temelje polagamo sedaj, rodilo dobre sadove za obe državi. Upati moramo, da bo to pomagalo ustvariti tako stanje v medsebojnih odnosih, kakršno si želimo in da ne bo ostalo niti senca nezaupanja več. Interesi Jugoslavije in Bolgarije zahtevajo vsestransko sodelovanje med južnimi Slovani na podlagi polne enakopravnosti in bratstva med njimi, kar je odločilnega pomena tudi za mir na jugovzhodu Evrope. Od našega dvodnevnega bivanja v bratski Bolgariji odnašam nepozabne vtise. Na koncu mi dovolite, da po vašem listu sporočim bratske pozdrave vsem Bolgarom.

Sofija, 27. febr. AA. List »Zarja« objavlja izjavo, katero je dal bivši minister Voja Djordjevič belgradskemu dopisniku lista ob ustanovitvi bolgarsko-jugoslovanske gospodarske zbornice. Djordjevič med drugim poudarja, da so imeli zastopniki gospodarskih panog obeh narodov medsebojni srečanja, in so preprečevali drugi druge, da so si bratje in da so njihovi življenjski interesi tesno povezani. Želja obeh narodov je, da stopata roko v roki. Odgovorni činitelji niso preprečevali tega ogromnega izliva ljudske ljubezni, temveč so pri vseh teh manifestacijah aktivno sodelovali. Na obeh straneh se je čutila silna želja ljudskih množic, da bi odgovorne vlade poudarile iskreno in odločno potrebo jugoslovansko-bolgarskega prijateljstva, ki ne bo slonelo samo na službenih izjavah, temveč v velikih ljudskih manifestacijah. Na koncu je Djordjevič poudaril pomen čim bolj tesnega sodelovanja med bratskimi državama.

Nemški parniki pri Murmansku

Stockholm, 27. februarja. b. Med Petsamo in Murmanskom je 40 nemških ladij, ki so vjete v ledu. Zaradi teh ladij se nabaja tudi angleško brodovje v bližini Petsama. Nemškim ladjam je zaradi ledu pot poti vzhodu zaprta ter imajo edino možnost pluti proti zahodu, kjer pa jih strazi ladje britanske vojne mornarice.

Letalska bitka nad Helgolandom

London, 27. febr. t. Reuter: Uradno objavljajo, da se eno angleško letalo ni vrnilo z današnjega poleta nad Helgolandom. Ostala letala pa so opravila uspešen izvidniški polet nad tem otokom.

Berlin, 27. febr. t. Reuter: Uradno so tukaj objavili, da je bilo nad Helgolandom sestreljeno angleško letalo znamke »Bristol-Blenheim«. Letalo je sestrelilo neko nemško lovsko letalo. To se je zgodilo danes popoldne.

NSU
PHÄNOMEN
PUCH
Bianchi
MOTORJI IN KOLESA

IGM
VOK

TAVČARJEVA 7 TELEFON 2687

Veliko angleško križarko pogrešajo

Montevideo, 27. febr. t. Reuter: Velika angleška križarka »Dorsetshire«, ki morala danes zjutraj priti v pristanišče, kjer bi izpopolnila svoje zaloge. Pripravljali so razne slovesnosti na čast častnikom in moštvi; vse to pa je moralo odpasti. Nič ne vedo, kje je sedaj ta križarka zaostala.

Francoska torpedovka je potopila nemško podmornico

Pariz, 27. febr. t. Reuter: Uradno so objavili danes popoldne, da je francoska torpedovka »Simoun« danes torpedirala in potopila nemško podmornico blizu rta Finistere.

London, 27. febr. AA. Havas: Podmornica, ki je na Atlantskem oceanu torpedirala trgovsko ladjo »Lord Nedej«, je bila potopljena kmalu od ozke vojne ladje. Podmornica je torpedirala angleško ladjo brez predhodnega obvestila. Drugi častnik, mehanik in trije mornarji, ki so se za časa torpediranja nahajali v notranjosti ladje, so bili ubiti. Vojna ladja »Vovier«, ki je potopila podmornico, je sprejela 35 preživelih članov posadke ladje »Lord Nedej«, ter jih izkrcala v neki švedski luki. Ladja »Lord Nedej« se ni popolnoma potopila, ker je vozila les, ki drži ladjo še vedno nad vodo.

Nemška ladja potopljena

Oslo, 27. febr. AA. Reuter: Izve se, da je bila v vodah severne Norveške potopljena nemška ladja »Orisaba«, ki se je poskušala prebiti skozi angleško blokado. Posadko je prevzela neka finska ladja.

Nemška ladja zajeta

London, 27. febr. AA. Reuter: Službeno sporočajo, da so britanske pomorske sile zaplenile nemško ladjo »Bahehe«, 4709 ton, ki se je poskušala prebiti skozi britansko blokado in se vrniti v Nemčijo. Angležem se je posrečilo preprečiti tudi, da bi nemška posadka ladjo potopila.

Angleška ladja torpedirana

London, 27. febr. AA. Reuter: Britanska ladja »Clan Morrison« (5936 ton) je zadel v Severnem morju na mino in se potopila. En član posadke je bil ubit, 15 pa jih je bilo ranjenih.

V Severnem morju ni bilo bitke

Kodanj, 27. febr. AA. Reuter: Reuterjev dopisnik v Kodanju je po telefonu poklical pristaniškega kapitana v Vardeju, ki je najbolj severno pristanišče, da bi prekontroliral vesti o neki pomorski bitki v najbolj severnih norveških vodah. Pristaniški kapitan je odgovoril, da niso na nobeni točki; v njegovem odesku opazili nobenih vojnih ladij. Prav tako pa niso slišali tudi nobenega topovskega streljanja.

Oslo, 27. febr. AA. Reuter: Na vprašanje Reuterjevega dopisnika glede vesti o neki pomorski bitki v severnih norveških vodah, so v norveškem mornariškem ministertvu izjavili, da križarijo v teh vodah te dni številne norveške ladje, ki bi vsakega podale poročilo, če bi se v teh vodah zares odigrala velika pomorska bitka.

Kralj Karol obišče Rim v aprilu

Bukarešta, 27. februarja. AA. DNB: Poučeni romunski krogi pravijo, da bo v okviru zbližanja med Romunijo in Italijo tudi kralj Karol v spremstvu zunanjega ministra Gafencu obiskal Rim. V istih krogih trdijo, da je Rim že izrazil svoje soglasje za ta obisk. Računajo, da bo kralj Karol obiskal Rim v prvi polovici aprila.

Nemška letala nad Parizom

Pariz, 27. februarja. AA. Havas. Sinoči ob 20.30 so letala nad parisko pokrajino nemška letala, ki so se pa morala takoj vrniti, ker je protiletalsko topništvo stopilo takoj v akcijo.

— In nad Firth of Forthom

London, 27. febr. t. Havas: Danes okoli 13 so se pojavila nemška letala nad Firth of Forthom. Angleška lovna letala so se takoj dvignila in sestrelila eno nemško letalo znamke Heinkel. Pozneje je bilo sestreljeno še eno letalo iste znamke.

Delavska žena

»Osservatore Romano« je prinesel nekaj številok o skrbi, ki jo posveča italijanska vlada delavskim družinam. Od decembra lanskega leta dobivajo v Italiji vsi industrijski delavci razen doklad za otroke tudi doklado za ženo in za še živeče starše, ki jih mora sin vzdrževati. Industrijskih delavcev je v Italiji po statistiki pred štirimi leti bilo 1.760.111, od teh 572.132 žensk. Oženjenih je bilo 60,4%, to je 711.710 delavcev, omoženih delavk pa 31,5%. V primeri z l. 1931 pomeni to velik napredek, ker takrat je znašal odstotek samo 18,2. Od 711.710 omoženih delavk jih 243.527 ni imelo nobenega otroka, 174.655 enega, 145.707 dva, 78.106 tri, 70.315 štiri in več. V l. 1938 industrijskim delavskim družinam izplačane doklade za otroke so znašale 51.346.580 lir. Sredstva se zbirajo iz prispevkov podjetnikov in države po tako imenovanih blagajnah za izravnavanje mezd. Novi zakon, ki doklade razteza tudi na delavčovo ženo — ne dela pri tem razlike, ali tudi sama zasluži ali ne — pa na starše, pomeni seveda veliko izboljšanje. »Osservatore Romano« pa pripominja, da bi bilo želeli, da bi se doklada zvišala tam, kjer se žena odpoje lastnemu zaslužku, da bi se lahko posvetila družini in vzgoji otrok. Število rojstev med delavskimi ženami je padlo že globoko pod število, ki jih izkazujejo v tem pogledu drugi poklici in seveda trpi tudi zdravje otrok pa njihova vzgoja, ako je tudi žena v tovarni ali drugod. Po zdravniški statistiki 72% delavskih žena otrok ne more dojeti, in razne naprave, ki v zdravstvene namene za delavske žene in otroke poslujejo po tovarnah, nimajo pravega uspeha. Kakor tudi zdravniki in sociologi poudarjajo, bi se morale ženske sploh osvoboditi dela v industriji in bi se zato morale delavske mezde primerno zvišati.

Gospodarstvo

Mariborsko mestno gospodarstvo

Poročilo finančnega referenta ravnatelja g. F. Hrstelja na preračunski seji mariborskega mestnega sveta

Maribor, 27. februarja.

Sedanja občinska uprava sklepa danes v svojem petem proračunu. Tekom vseh teh let se je gospodarstvo mestne občine tako ustalilo, da smo že s prejšnjo natančnostjo vedeli vnaprej, kakšne izdatke in dohodke bomo imeli in zato smo svoje proračune sklepali s popolno gotovostjo. Vsi naši dosedanja proračuni so bili taki, da so z malenkostno razliko in običajnem porastu poslov bili podobni tudi našim obračunom.

Vsako leto smo tudi že prav zgodaj napravili proračun in smo ga v tem času imeli navadno že odobrenega.

Letos smo pa nekoliko počakali z njim. Pri sestavljanju letošnjega proračuna smo namreč zaželeli na prilike, ki jih prejšnja leta ni bilo.

Nove naloge mestnega gospodarstva.
1. Kljub temu, da je na naših mejah mir, da je v naših mejah sporazum, pa pljuskajo tudi k nam prve posledice sedanje evropske vojne, ki se kažejo posebno v valu draginje. Nismo vedeli, kako daleč bo segel ta val, kako bo zadel nabavke v blagu. Zato je bilo prav, da smo s proračunom malo počakali.

2. Izredni čas nam je pa naložil tudi izredne dolžnosti do naših soobčanov. Po vzorcu drugih nevtralnih držav smo morali tudi mi poskrbeti za varnost naših občanov, posebno kar se tiče prehrane in zaščite dece. V ta namen je predvidenih 7,5 milijona din.

3. Ze tekom poslovnega leta smo sklenili, da je treba vnesti v proračun nove postavke za mestno tržnico, ker vemo, kako isto Maribor potrebuje. Prvi del posojila 5 milijonov din ima kritje v proračunu. Danes bomo kupili tudi hišo na Koroski cesti za tržnico.

4. Nova uredba glede trošarine na vino je tudi posegla v naše občinsko gospodarstvo ter nam je zmanjšala rednih dohodkov za 600.000 din.

5. Več sto tisoč din nam bo odpadlo tudi zaradi odjave velikega števila avtomobilov.
6. Naše mestno gospodarstvo je zelo navezano na to, da naša industrija v redu obratuje. Če bi ista iz kateregakoli vzroka, posebno zaradi pomanjkanja surovin, morala ustaviti delo, bi ta izpadek na dohodkih šel v mnoge stotisoče, poleg tega bi pa število brezposelnih naraslo in bi se tako povečale socialne dajatve občine.

Ko smo vse te nove dajatve spravili v proračun, smo ugotovili, da bomo potrebovali zaradi višjih izdatkov osebju 1.311.770 din več kot lani, da bomo za nova posojila potrebovali 1 milijon več samo za obresti in amortizacijo, in tako smo dobili končno povšek, ki znaša 2.075.080 din nad lanskim proračunom.

Pri dosedanjih 40 odstotnih dokladah, ki jih ne bomo zviševali, bo donos na podlagi nove davčne podlage višji za ca 1 milijon, iz prihrankov prejšnjih let, ker smo vsako leto zaključili s približno 1.500.000 prebitka, pa vzamemo 1.240.000, da bo tako izravnal realno sestavljen proračun.

Naša personalna politika.

Skupni izdatki za uprništvo 9.132.230 din, za delavstvo: 5.438.824 din.

Za vse mestne uslužbence imamo urejeno službeno razmerje s posebnimi pogodbami in za ureditve draginskih povškov smo predvideli v proračunu pavšalne zneske in skupni vsoti 1.311.770. Ta povšek plač bomo uredili naknadno, ko bo proračun potrjen, ter se bomo pri tem ozirali posebno na to, da bodo posebno oni, ki imajo manjše plače odnosno številnejše družine dobili temu primerne povške.

Nova ustanova: cestna uprava.

Svoj čas smo izločili iz skupnega delokroga gradbene uprave vodstvo vodovoda in smo videli, da je ta delitev dela bila pravilna. Nato smo osamosvojili še premoženjsko upravo, ki je prevzela v skrb vse naše nepremičnine, kar je bilo tudi gospodarsko pravilno. Letos je predvideno, da uredimo po tem proračunu novo ustanovo, o kateri smo med poslovnim letom tudi že govorili, to je cestno upravo, ki bo vodila dela, ki jih imate v proračunu pod zaglavljem: Gradbena stroka, z Olepševalnim društvom vred. V prihodnjem proračunskem letu bomo imeli posebno skrb za vzdrževanje cest, ker je draginja za cestni material izredno pestila. Pa tudi nove naprave bodo potrebne, toda te nove naprave se morajo vršiti sistematično in po gotovem načrtu, katerega zahteva novodoben promet in razvoj mesta. Zato bo prva skrb nove cestne uprave, da tak načrt napravi in si delo primerno porazdeli.

Naše socialno skrbstvo.

Mariborska občina je svojo dolžnost do svojih revnih občanov vedno z vso skrbnostjo vršila. Urejeno imamo mladinsko skrbstvo za sirote in za male onih družin, katerih starši so čez dan v službi. V času počitnic pošiljamo slabotno dečo na hribe in na morje. Studirajočo mladino, ki nima staršev, primerno podpiramo.

Za starčke in onemogle imamo sicer svojo hišalnic, ki pa nikakor ne zadostuje. Moramo še v drugih krajih imeti svoje revčke. Mnogim pa dajemo hrano na njih stanovanja po mestu ali pa podpre v gotovini. Takoj, ko bo končano delo s tržnico, bomo tudi pripravili načrte za nove prostore starostne oskrbnice.

Za brezposelne imamo posebne dohodke iz že pred leti vpeljane posebne socialne davčine, ki nadomestjuje tako imenovano zimsko pomoč. Svoj čas je mestna občina zbirala mlodare za zimsko pomoč, res je od nekaterih prejemale velike zneske, od drugod zopet nič, toda ti dohodki niso bili redni in zato smo morali preurediti tako, da bomo dohodke gotovo imeli. To moram povedati tudi zaradi tega, ker so mnogi povpraševali, kako to, da mariborska občina več ne zbira darov za zimsko pomoč.

Varnostna služba.

Maribor ima kot obmesto mesto poseben položaj glede policijske varnostne službe. V preteklem letu je občina dala bivši muzej policiji na razpolago in zvišala tudi sicer proračun, ki smo ga na posebni seji sprejeli, za 53.340 din. Policijska služba se bo v tem letu modernizirala, da bo mogla zadostiti svojim težkim nalogam. Opozorjamo pa pri tej priliki, da tudi privatniki imajo posebno pozornost na tuje, ki prihajajo k nam iz posevem drugih vzrokov kakor pa so trgovski ali tujskoprometni.

Varnostno službo za naše hiše pa vrši naše gasilstvo, kateremu smo tudi v tem proračunu ustregli, kakor so želeli. Treba je samo poskrbeti

še za povečanje prostorov, kar se bo pa tudi zgodilo.

Naše kulturno življenje.

Mestna občina je del naših kulturnih organizacij vedno podpirala, kolikor je le mogla. Velike vsote so šle za preureditev gradu v muzej. Tudi v tem proračunu imamo še zadnji večji izdelek za dokončno ureditev 450.000 din. Vemo, da naša narodna društva posebno v teh časih s težavo vršijo svoje posle. Toda kulturno življenje v gospodarstvu težkih časih ne sme izihirati! Res ne more vsega storiti le občina, treba je tudi zasebne poživljenosti! Za vsa velika dela, ki bi jih zasebniki ne zmogli, pa bi ista bila za kulturno življenje v Mariboru ali sicer v Sloveniji nujna, bo pa tudi mestna občina sožrivovala, kar dokazuje tudi z letošnjim proračunom, ki smo ga zvišali na 349.100 din.

Naše šolstvo.

Mariborski krajevni šolski odbor nam je predložil svoj proračun za ljudske in meščanske šole, mi smo ga že sprejeli na prejšnji seji in ga sedaj samo vstavili v skupni proračun. Znaša 1.442.170 dinarjev. Poleg teh izdatkov ima mestna občina še posebne izdatke tudi za Vesno, katere usoda še ni povsem urejena, ker je to vprašanje vezano s sodelovanjem banske uprave.

Prav je, ako ob tej priliki poudarimo tudi nujnost, da se v Mariboru sezida novo srednje šolo za II. realno gimnazijo. Razmere na tej šoli, kar se tiče prostorov, ovirajo reden pouk in s tem povzročajo veliko škodo pri vzgoji mladine.

Ne smemo pozabiti tudi na to, da imamo v mestu nad 800 obrtnih učencev, ki imajo prav za prav svojo šolo v raznih obrtnih delavnicah! Kolikor obiskujejo tudi svojo obrtno šolo, to nikakor še ne zadostuje za celotno vzgojo tega obrtnega naraščaja. Imamo vajenski dom, ki zajame približno 10 odstotkov vajencev, nujno pa bo poskrbeti tudi za ostale, da bodo imeli na razpolago vse, kar bi jim omogočilo strokovno, pa tudi ostalo vzgojo. Za obrtno šolstvo imamo še posebej 130.000 din v proračunu.

Tujski promet.

Dasi razmere ne kažejo, da bi bilo mogoče v prihodnjem letu organizirati tujski promet kako

Jugoslovanske banke v l. 1938

Zbrani so statistični podatki o poslovanju bank v letu 1938. Ti podatki obsegajo 529 denarnih zavodov, ki imajo obliko delniških družb.

Bilancična vsota vseh 529 denarnih zavodov je v l. 1938 znašala 13.063,1 milij. din in je za 359,7 milij. večja, kot pa je bila v letu 1937.

Glavne aktivne postavke so bile: terjatve v tekočem računu, ki so znašale 4.566,7 milij. din, mešne terjatve s 2.151,1 milij. gotovina s 1.336,2 milij. in vrednostni papirji z 1.034,6 milij. din. Ekokont menio se je zvišal od 1.896,9 milij. v letu 1937 na 2.151,1 milij. din v letu 1938. Zmanjšal pa se je reekont pri Narodni banki, ki je bil v letu 1937 717,8 milij. leta 1938 pa le 490,9 milij. din. Pač pa je narasel reekont pri drugih denarnih zavodih od 65,9 na 344,8 milij. din.

Med pasivnimi postavkami so znašale glavni 2.416,4 milij. rezervni fond 315,1 milij., ostali fond 222,3 milij., amortizacijski fond 340,2 in pokojninski fond 133,8 milij. din. Glavnica je proti letu 1937 povečana za 70,9 milij. din, redni rezervni fond so padli za 13,7, ostali pa so narasli za 57,2 milij.

Vloge so se povečale za 37,8 na 5.344,0 milij. din, pasivni tekoči računi pa so narasli od 1.848,8 na 2.208,7 milij. din, kar predstavlja povišanje za 359,9 milij. din.

Moratorne terjatve vseh vrst so leta 1938 znašale skupno 95,9 milij. din proti 846,5 milij. v letu 1937. To zmanjšanje izvira iz izročitve kmečkih terjatev Privilegirani agrarni banki. Terjatve bank proti Pabu znašajo 1079,1 milij. din, dočim predstavljajo sedanje moratorne terjatve proti denarnim zavodom, ki so pod zaščito.

Račun gube in dobička je izravnal za 892,8 milij. proti 872,2 milij. v l. 1937. Prejete obresti so padle od 530,1 na 506,4 milij. d. n. plačane obresti pa so se zvišale od 261,1 na 280,2 milij. Drugi dohodki so znašali leta 1937 269, milij. leta 1938 pa 305,9 milij. din. Z zvišanjem raznih dohodkov je nekako izravnal padec dohodka na obrestih.

Dobiček je v letu 1938 znašal 141,7 milij. proti 125,8 milij. din. guba pa 56,8 milij. proti 72,4 milij. din. Čisti dobiček je znašal v letu 1938 58,3 milij. din, kar pomeni, da je obrestovanje delniškega kapitala bilo 2,47%, dočim je l. 1937 znašalo 2,27%.

Prodaja bencinske mešanice na karte

Poročilo smo pred par dnevi o novi uredbi glede prodaje bencinske mešanice na karte. »Službene novice« od 26. t. m. prinašajo objavo uprave državnih monopolov, s katero je določeno, kakšne množine bencinske mešanice bo mogoče dobiti na posamezne karte.

Od 1. marca naprej bodo dobili avtomobilisti sledeče količine bencinske mešanice:

1. Na karte z eno rdečo vodoravno črto: na kupon »A« 30 l. kupon »B« 40 l. kupon »C« 50 l. kupon »D« 60 l.

2. Na karte z dvema rdečima vodoravnima črtama: na kupon »A« 10 l. kupon »B« 15 l. kupon »C« 20 l. in kupon »D« 25 l.

3. Na karte s tremi vodoravnimi črtami: na kupon »A« 5 l. kupon »B« 10 l. na kupon »C« 15 l. in na kupon »D« 20 l.

4. Na karte z eno zeleno vodoravno črto: na kupon »A« 30 l. na kupon »B« 50 l. kupon »C« 60 l. in kupon »D« 80 l.

5. Na karte z dvema vodoravnima zelenima črtama: na kupon »A« 15 l. kupon »B« 25 l. kupon »C« 35 l. in na kupon »D« 45 l.

6. Na karte z eno črno vodoravno črto: na kupon »A« 2 l. in na kupon »B« 4 l.

7. Na karte z dvema črnima vodoravnima črtama: na kupon »A« 1 l. in na kupon »B« 2 l.

8. Na karte z rdečo odtisnjenim »Avto«: na kupon »A« 35 l. na kupon »B« 60 l. na kupon »C« 95 l. in na kupon »D« 120 l.

Gornje količine tekočega goriva bodo dobivali lastniki motornih vozil na karte odnosno na kupone do nadaljnjega.

uspešno, vendar tega dela nikakor ne smemo opustiti. Te dni je izšla posebna uredba banske uprave, ki nam nalaga, da damo Tujskoprometni zvezi 20 odstotkov od davčine na tuje. Pri nas bi to znašalo približno 14.000 din. Mi smo dali v proračun 30.000 din, pa tudi sicer občina podpira to delo in samo želi, da bi ga bilo mogoče tudi vršiti!

Mestna podjetja.

Hvala Bogu, da smo z reorganizacijo in obnovo naših podjetij končali. Ko smo prišli pred leti na magistrat, smo predvsem poskrbeli za ureditev vodovoda. Kupili smo nova zemljišča za vodovod, aparate za novo vodarno, izdelali nov pravilnik o mestnem vodovodu. Letošnja zima pa nas je opozorila, da nismo nikdar dovolj pripravljeni na vse, posebno še na take izredne hude zime kot je bila letošnja. Vode bi bilo dovolj, ako bi ne zamrznila in jo je zato primanjkovalo v vodarnah in vodnjakih. Tudi za take prilike, ki so izredne, se bomo pripravili.

Avtobusno podjetje je v celoti obnovljeno in lepo napreduje. Kladnja je bila tehnično opremljena za reden obrat, plinarna je skoraj vsa nova. Električno podjetje v redu napreduje, tako da nam v rednih razmerah razvoj podjetij ne dela skrbi, dasi nismo poviševali cen, četudi so izdatki za material in osebe višji. Skupni izdatki za podjetja znašajo 31.442.930 din in so za 35.520 din večji od lanskega leta.

Naši dolгови.

Kot že omenjeno, bo mestna občina vršila v tem letu kot do sedaj redno anuitetno službo ter bo dosedanja in nova posojila v redu odplačevala. Dosedanji posojil imamo 65.307.863,23 din, lani smo poleg obresti odplačali 3.255.735,12 din dolga. Nova posojila bomo najeli: 5 milijonov din za zaščito in prehrano, 2 in pol milijona din za zaščito otrok, 5 milijonov din za novo tržnico. Obresti in anuitete se zvišajo zato od lani za 1.033.420 din.

Mestne davčine.

Mariborčane zanima glede občinskega proračuna predvsem to, koliko bodo morali plačati več kot prejšnje leto. Ze v začetku sem omenil, da nismo davčin zviševali. Ker pa nam je izpadlo zaradi znižanja trošarine na vino po 50 par od litra skupno 600.000 din, smo bili prisiljeni kot nadomestilo dvigniti trošarino na pivo od 60 par na 1 din, kar bo predvidoma dalo približno 200.000 din. Vse druge davščine ostanje kot lani. Reorganizacija davčin ni mogoča, dokler ne dobimo finančne samouprave.

Imeli bomo torej v bodoče 40% doklado na neposredne davke in 10% socialno davščino kot lani, 13% gostaščino, 6% kanalščino, 4% vodarino, iste uvoznine, ista davščina na vozila, ista pristrakarna, taksa na bivanje tujecev in veselčni davek.

Proračun je bil na vpogled meščanom, pa letos ni bilo nobenega prigovora.

Živalske kužne bolezni v Sloveniji

Zaradi letošnje izredno ostre zime so živalske kužne bolezni precej ponehale. Po najnovejšem 14 dnevnem izkazu živalskih kužnih bolezni posnemamo, da obstojajo živalske kužne bolezni le še v naslednjih okrajih:

a) Slinavka in parkljevka:

Okraj Kočevje: Dane, Hrvača, Jurjevica, Kot, Ribnica, obč. Ribnica na Dolenjskem. Okraj Ljubljana: Rakitna, obč. ista; Malo Mlačevo, obč. Slivnica-Zalna; Vrhnika, obč. ista. Okraj Logatec: Kožljek, obč. Begunje nad Cerkljico; Dol. Logatec, obč. ista; Stara vas, Ziri, obč. Ziri. Okraj Novo mesto: Deševa vas, obč. Žužemberk. Okraj Celje mesto: Ostrožno, obč. Celje.

b) Vranični prisad:

Okraj Slov. Konjice: Prevat, občina Slovenske Konjice.

c) Garje konj:

Okraj Kamnik: Ihan, Sela, obč. Ihan.

d) Svinjska kuga:

Okraj Črnomelj: Krasinec, obč. Gradac. Okraj Krško: Cesta, obč. Krško; Trška gora, obč. Krško; Zadovinec, obč. Leskovec. Okraj Litija: Zagorje, obč. Zagorje ob Savi. Okraj Maribor: Levi breg; Setarovo, obč. Sv. Lenart v Slov. gorah. Okraj Ptuj: Grabe, Obrež, obč. Središče ob Dravi; Formin, obč. Sv. Marijeta niže Ptuj.

e) Svinjska rdečica:

Okraj Novo mesto: Mačkovec, obč. St. Peter pri Novem mestu.

Občni zbori. Jadransko-podunavske banke sklicuje svoj redni občni zbor za 30. marec t. l. ob 1. dopoldne. Dnevni red je običajen. Delničarji, ki se bodo udeležili obnega zbora, morajo položiti svoje delnice najkasneje šest dni pred občnim zborom pri Jadransko-podunavski banki v Belgradu ali pa pri njeni podružnici v Kotorju ali pa med drugim tudi pri Javnih skladiščih d. z. o. z. v Ljubljani.

Izplačilo izseljenških vlog. Vlada je, kot smo že poročali, izdala uredbu, po kateri bodo za račun države izplačane vloge izseljencev tistih denarnih zavodov, ki so šli v konkurz v času od 1. jan. 1925 pa do 3. februarja 1931. Kot smo dobili informacije, spada med take denarne zavode, čijih izseljenške vloge bodo izplačane za račun države tudi Slavonska banka. Prošnje za izplačilo izseljenških vlog je treba vlagati pri Poštni hranilnici. Tisti, ki prosijo za ta izplačila, bodo morali dokazati, da so v času, ko so denar vložili, bili izseljeni. Ker so najbrže tudi številni slovenski izseljenci imeli svoje vloge pri Slavonski banki, bodo mogli torej na podlagi nove uredbe končno priti do izplačila svojih vlog.

Zamenjava starih 50-dinarskih kovancev na poštah. Po nalogu pošt. ministrstva bodo vse pošte v državi zamenjavale stare 50-dinarske srebrne kovance, ki so bili 16. t. m. vzeti iz prometa. Tako bo dana možnost, da vsi, ki imajo še take kovance, jih brez kakršnih težav zamenjajo. Pošte bodo zamenjavale stare 50-dinarske kovance do 16. avgusta t. l.

Uvoz žvepla do carine prost. Na predlog ministrstva trgovine in industrije ter ministra kmetijstva je finančni minister odredil, da bo prečiščeno žveplo ter žvepleni cvet po točki št. 197 uvozne carinske tarife za dobo šestih mesecev od dneva objave rešitve v »Službenih novinah« oprosti carine.

Pred spremembo načina plačilnega prometa z Italijo. Krožile so že vesti, da bo ukinjen klirinški plačilni promet z Italijo, ter da bo vpeljano plačevanje blaga v svobodnih devizah. Kot poroča sedaj »Jugoslovanski kurir«, je naša država res že izročila trgovinskemu atašeju italijanskega poslanstva v Belgradu predlog za spremembo plačilnega prometa. Ta predlog bo sedaj Italija proučila ter bo o njem najbrže razpravljala na svojem prihodnjem sestanku jugoslovansko-italijanski stalni gospodarski odbor. Ta sestanek bo najbrže v kratkem. Vendar pa vkljub našemu predlogu za spremembo v plačilnem prometu ni treba pričakovati, da bo vpeljano plačevanje v prostih devizah, ampak bo prej le revidiran obstoječi plačilni dogovor ter bodo odstranjene vse tiste te-

žave, ki so z njim v zvezi in ki so se pojavile tekom zadnjih mesecev.

Posvetovanja za nov davčni zakon. Kot poročajo, prične 28. t. m. posvetovanja med strokovnjaki finančnega ministrstva in zastopniki gospodarskih zbornic glede vprašanja novega davčnega zakona.

*

Belgrad, 26. februarja. AA. Trgovinski minister dr. Andrea je izdal ukaz, da se pri Državnem zavodu za pospeševanje obrti pri trgovinskem ministrstvu ustanovi posvetovalni odbor za pospeševanje industrije in obrti. Ta odbor se bo kmalu formiral.

Belgrad, 26. februarja. AA. Na podlagi člena 3 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o izplačilu vojne škode in odloka finančnega ministra z dne 11. decembra l. l. bo v oddelku za državne dolge in državni kredit v sobi št. 5 dne 1. marca t. l. točno ob 9 dopoldne št. žrebanje loterijske 2 in pol odstotne državne rente za vojno škodo nove emisije. Pristop prost. (Iz oddelka državnih dolgov in državnega kredita finančnega ministrstva.)

Belgrad, 26. februarja. AA. Na predlog trgovskega in kmetijskega ministra je finančni minister odredil, da sta očiščeno žveplo in žveplov cvet iz točke št. 197 uvozne carinske tarife prosta carine za dobo 6 mesecev od dneva, ko se to razglasi v Službenih novinah.

Borze

Dne 27. februarja 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 7,3 milij. din, na belgrajski pa 7,4 milij. din. — Promet v vrednostnih papirjih na belgrajski borzi je znašal 435.000 din.

Curii. Belgrad 10, Pariz 9.065, London 17.6175, Newyork 446, Bruselj 75.35, Milan 22.52, Amsterdam 237.20, Berlin 178.80, Stockholm 106.20, Oslo 101.35, Kopenhagen 86.125, Sofija 5.50, Budimpešta 79.5, Atene 8.30, Carigrad 3.55, Bukarešta 3.35, Helsingfors 7.50, Buenos Aires 104.5.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London 1 funt	174.60—177.80
Pariz 100 frankov	89.70—101.00
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2352.50—2390.50
Bruselj 100 belg.	747.25—759.25

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	215.68—218.88
Pariz 100 frankov	121.98—124.28
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold.	2905.48—2943.48
Bruselj 100 belg.	922.89—934.89

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
----------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring:

Grški boni	31.40—32.40
Bolgarski čeki	94 den

Vrednostni papirji

Volna škoda:

v Ljubljani 428—429.50

v Zagrebu 427 denar

v Belgradu 430—431

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. posojilo 98 do 99, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 428 do 429.50, begluške obveznice 77—78, dalm. agrarji 71—72, 8% Blerovo posojilo 98—99, 7% Blerovo posojilo 90—91, 7% posojilo Drž. hip. banke 98 do 100, 7% stab. posojilo 96—97. — Delnice: Narodna banka 7600—7800, Trboveljska 240—250.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. posojilo 98 den, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 427 den, šumske obveznice 61 den, begluške obveznice 77 do 78 (77.50), dalm. agrarji 70—71, 4% sev. agrarji 50—52, 8% Blerovo posojilo 97.50 den, 7% Blerovo posojilo 89.50 den, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 den, 7% stab. posoj

Mariborska občinska politika

K proračunski seji mestnega sveta v Mariboru

Maribor, 27. februarja.

Povsem razumljivo je, da se mestno prebivalstvo vse bolj zanima za vprašanja občinske politike, saj sleherni meščan, bogat ali reven, čuti, koliko je njegovo gmojnost in tudi kulturno življenje od te politike vedno bolj odvisno, zlasti zaradi velikih dolžnosti, ki so mestnim občinam v novejšem času naložene. Interes za občinsko politiko se močno poveča predvsem ob času sprejemanja občinskega proračuna, ki marsikdaj ne odloča o življenju mesta samo za eno proračunsko leto, marveč večkrat določa smer občinske politiki za več let, če ne za cela desetletja. Ko je mestni svet na svoji včerajšnji seji sprejel proračun za leto 1940-41, bosta naše čitatelje pač zanimala zgodovina in razvoj občinske politike mariborskega mesta v zadnjih desetletjih.

Pred vojsko

Maribor do zgraditve južne železnice komunalne politike v pravem pomenu besede skoraj ni poznal. Mesto je bilo mrtvo, brez posebnega gospodarskega in kulturnega življenja. Temu se je pridružila še tedanja meščanska miselnost, ki je stremela predvsem za tem, da je mesto ohranilo svoje predprave, svoje pa je storil tudi takratni liberalni duh, ki javni oblasti ni nalogal nikakih socialnih dolžnosti, ki so bile povsem prepuščene zasebnim iniciativam, kar nam tudi pojasnjuje veliko število ustanov, ki so jih takratni meščani ustanavljali. Socialne potrebe so bile pač že takrat velike, pa ker javna oblast ni ničesar storila, so marsikatero socialno nalogo, ki jo danes mora izvrševati občina, zasebniki vzeli na svoja ramena.

Prva iniciativa za modernizacijo mariborskega mesta nikakor ni prišla iz vrst mariborskega meščanstva, marveč je morala poseči vmes nadrejena oblast, takratni graški gubernij. Slednji je že leta 1823 pritiskal na mestno občino, da je uvedla cestno razsvetljavo, ki je mesto do takrat ni poznalo. Mesto se je takrat pritisku uklonilo in res uvedlo razsvetljavo. Kaj so pa meščani o tej razsvetljavi mislili, pa menda dovolj zgornjo dejstvo, da so cestne svetiljke prižigali le v temnih nočeh. Kadar je svelila luna, so cestne svetiljke počivale.

Nov čas nastopi za Maribor s koncem fevdalne dobe in z zgraditvijo južne železnice. S tem dvema dogodkoma se začne nagli razvoj mesta: leta 1847 je imel Maribor le 2000 duš, leta 1918 pa se število prebivalstva zviša na 30.000. To seveda ni moglo ostati brez vpliva na komunalno politiko, ki je pa tudi s svoje strani pripomogla k takemu razvoju. V obojestranski zavisnosti sta oba faktorja korakala vedno višje do današnjega stanja.

Prvo pereče vprašanje mesta je bila inkorporacija predmestij, kar je bilo izvršeno leta 1851. Mesto se je začelo naglo širiti in je bilo zato treba razne urade in ustanove, kakor bolnišnico, sodišče in vojašnico iz mestnega središča preseliti

v predmestja. Z razvojem mesta pa je bilo treba misliti tudi na nove ceste, na vodovod, plinaro, klavnico itd., kar je seveda zahtevalo mnogo naporov in stroškov. Do tega časa mesto ni imelo niti ene tlakovane ali kanalizirane ceste, kar pač priča o primitivnosti, v kateri je živel takratni Maribor.

Leta 1855 so bolnišnico, ki je do takrat stala na mestu, kjer je danes poslopje glavne pošte, preselili na Tržaško cesto. Ta dogodek je za mariborsko mesto važen tudi iz tega razloga, ker stara bolnišnica ni predstavljala tipa današnjih bolnišnic, marveč je bila bolj sirotišnica. S preselitvijo bolnišnice in s kadetnico, ki je bila zgrajena leta 1853, je Magdalensko predmestje pridobilo na svoji važnosti, saj so mu morali v zvezi s kadetnico dati drugo važno prometno žilo, to je Frankopanovo cesto. Za mesto zgodovinskega pomena pa je bila preselitev škofijskega sedeža od Sv. Andraža v Maribor, kar je omogočila tudi občina sama z izdatno finančno podporo.

V tem času je občina še nasprotovala ustanovitvi mestne hranilnice, ki jo je želelo štajersko cesarsko namestništvo. Šele z nastopom župana Tappeinerja je to vprašanje krenilo v mirne točke. Leta 1862 jo ta župan ustanovi. Za takratne čase značilno je, da je hranilnica prevzela na sebe mnogo današnjih občinskih bremen. Tako je prevzela mnogo socialnega skrbstva, skrb za šolstvo, za javne nasade, za gledališče in muzej. V vsej občinski politiki je bilo v tistem času občutiti vpliv agilnega župana. Mesto dobi za njegovega županovanja prve tlakovane in kanalizirane ulice. V mestnem središču, uvede se stalna cestna razsvetljava. Tappeiner je bil tudi mož, ki je vneto pospeševal birokratizacijo mesta. Skrbel je za to, da so se v mestu naselile razne državne ustanove. Za njegovega časa je bila zgrajena konjeniška vojašnica, postavljeni so bili temelji za vojašnico v Melju, močno je pospeševal predvsem zazidanje Magdalenskega predmestja, kar je zlasti omogočala železnica. Za razvoj komunalne politike je bil izredne važnosti statut, ki ga je mesto takrat dobilo in katerega sledove je še danes opaziti v občinski politiki.

Ponoven in krepak podvig doživi Maribor zopet v sedemdesetih letih preteklega stoletja. Leta 1870 je bilo s pomočjo južne železnice ustanovljeno prvo otroško zavetišče, leta 1871 dobi Maribor z občinsko pomočjo požarno brambo. Največjo pažnjo je občina v tem desetletju posvečala izgraditvi šolstva. Mariboru se posreči, da je štajerski deželni zbor ustanovil Vinarsko in sadjarsko šolo (leta 1871), leta 1873 je bila dogotovljena realka in z njo združena meščanska in ljudska šola, leta 1876 dobi Maribor tudi obrtno nadaljevalno šolo. V to dobo sega tudi ustanovitev mestnega parka in prvi poletki plinarne, ki je skrajša bilo koncesionirano privatno podjetje. Močno se je v tej dobi mesto branilo zgraditvi mestno klavnico, kar se je zgodilo šele leta 1902. Pač pa se je občina v tej dobi začela intenzivno baviti z vprašanjem mestnega vodovoda, ki je zaradi rastočega števila prebivalstva in razvoja industrije postal vedno nujnejša potreba. Do leta 1901 je bil vodovod dograjen, vzporedno z njim pa se je postopoma izvrševala tudi kanalizacija mestnih ulic in cest.

Leta 1886 dobi Maribor močnega župana v osebi inž. Aleksandra Nagyja, ki je mestu načeloval do leta 1902. Ta mož je postavil temelje za občinsko politiko vse do vojne. Za njegovega časa je bila zgrajena domobranska vojašnica, vojašnica na Tržaški cesti in v Stritarjevi ulici ter novo okrožno sodišče. Nagy je bil prvi župan, ki je z vso silo delal na modernizaciji mesta, saj je bil baš on tisti, ki je začel s smotreno regulacijo starega mesta in skrbel za gradbeni načrt za novi Maribor, ki je v tisti dobi nastajal. Za njegovega županovanja so z Drave izginili zadnji mlini na ladjah, zadnji hlevi na odprtih trgih in javni vodnjaki. Ta mož je ustanovil mestno sirotišnico leta 1891 in dal mesto leta 1893 prvo javno kopališče. Za njegovega časa je Mestna hranilnica zgradila novo reprezentativno poslopje na Slomškovem trgu, vojaška bolnišnica se je iz Prešernove ulice, kjer stoji danes Dijaški dom, preselila na Tržaško cesto, vojaško skladišče pa se je s Slomškovega trga preselilo k vojašnicam v Magdalenskem predmestju. V tej dobi je bila tudi zgrajena železničarska kolonija v Melju. Nagy je dal zgraditi tudi mnoge nove mestne ulice, dal pa je tudi važno zamisel, da bi se na Mariborskem otoku zgradila mestna elektrarna. Ta zamisel je z gradnjo elektrarne na Fali propadla. Opuščevanje lastne elektrarne pa je bilo tudi edino, kar je mariborska občina do prevrata storila lastnega in kar ni bilo zamišljeno že v Nagyjevih načrtih, po katerih je bil zgrajen tudi vodovod in klavnica ter uvedena plinska razsvetljava.

Po Nagyjevem odstopu je občina prišla z

znanim sistemom varčevanja in pa s žovinstišnim nemškim nacionalnim udejstvom, ki se je zlasti pokazalo v zadnjih letih pred vojno, ko je bilo treba zgraditi nov dravski most. Prvi načrti so predvidevali most med Tržaško cesto in Kopališko ulico, kar bi bilo spričo Tržaške ceste kot najmočnejše prometne žile najbolj umestno. Ker pa je ob Kopališki ulici bil takrat s pomočjo vseh Slovencev že zgrajen Narodni dom, so mariborski nemški nacionalci ta načrt preprečili in dosegli, da se je most zgradil na sedanjem mestu. S tem je bil Maribor v prometnem oziru zadan hud udarec, istočasno pa je z gradnjo na tem mestu bil uničen najlepši in arhitektonsko najbolj enoten stari Glavni trg. V teh letih je mestna uprava zanemarjala občinsko politiko in se zato toliko bolj brigala za vse akcije, ki so imele namen slovensko štajersko germanizirati. To in svetovna vojna sta razvoj Maribora zavrla. Slovenska občinska uprava po svetovni vojni je to razdobje mariborske zgodovine končala; pričela se je nova doba, ki je Mariboru dala lice res modernega mesta.

Maribor pod slovensko upravo

Slovenske občinske uprave so prevzele žalostno dediščino. Pasivna nemška uprava je zakrivila popolen zastoj v občinski politiki in je bilo treba zato mnogo injekcij, da se je občinsko gospodarstvo zbudilo k novemu življenju.

Najprej je bilo treba likvidirati predvojne in medvojne razmere, ki jih je ustvaril nemško-nacionalni duh. Prevzeti je bilo treba mariborske kulturne in prosvetne ustanove in jim dati značaj, kakršnega so po svojem poslanstvu v popolnoma slovenski štajerski pokrajini imele. Omenimo tukaj le gledališče, muzej, kazino, razne mladinske zavode in podobno. Najprej je bilo treba mesto vrniti svojemu poslanstvu, ki ga ima med severnimi Slovenci, potem pa je bilo treba reševati važna vprašanja iz občinskega gospodarstva in se lotiti nujnih socialnih nalog, ki jih je čas prinesel. V gospodarstvem oziru je bilo treba prva leta biti zelo previden, ker je takratna inflacija onemogočala najetje večjega posojila, s katerim bi se mogla izvršiti potrebna javna dela. Dotok velikega števila prebivalstva je povzročil ostro stanovanjsko krizo, ki je marsikateremu Mariborčanu še danes v neprijetnem spominu. Velike so bile težave tudi z nastanitvijo novih uradov, ki so se po prevratu ustanovili, in veliko je bilo zaradi navala velikega števila učencev na mariborske šole tudi pomankanje šolskih prostorov. Pereče je bilo tudi vprašanje elektrifikacije mesta, ki se je takrat začela izvrševati. Reševanje vseh teh nalog je bilo toliko težje, ker je tudi Mestna hranilnica bila v težkem položaju, saj je velik del njenega denarja ležal v ničevrednih avstrijskih papirjih in v vojnem posojilu.

Prve občinske volitve so bile leta 1921. Za župana je bil takrat izvoljen socialist Viktor Grčar. Naslednje volitve so bile v znamenju Narodnega bloka leta 1924, iz katerih je kot župan izšel dr. Josip Leskovar, ki je na tem mestu ostal do leta 1927. Pod županovanjem dr. Leskovarja se je pričelo širokopotezno reševanje stanovanjskega vprašanja, ki je bilo v Mariboru rešeno edino s pomočjo občinske delavnosti v tej ali oni obliki. Ker še ni bilo mogoče najeti posojila, so bile z lastnimi sredstvi zgrajene mestne hiše v Smetanovi ulici in Frančiškanski ulici. Veliko pažnjo je občinska uprava posvečala občinskim cestam. V to svrhu si je občina nabavila moderna sredstva za urejevanje in vzdrževanje mestnih cest in ulic. V tej dobi je bil uveden mestni avtobusni promet, o katerega važnosti se more pač sleherni meščan prepričati, če ve, kakšno vlogo igra mestno avtobusno podjetje danes v življenju mariborskega mesta. Pod županovanjem dr. Leskovarja se je začelo tudi tlakovanje mestnih ulic, postopoma pa se je izvrševala tudi kanalizacija. Tudi socialno skrbstvo je storilo velik korak naprej, saj je takrat mesto dobilo Mladinski dom.

Po občinskih volitvah leta 1927 je bil za mariborskega župana izvoljen sedanji mestni župan dr. Alojzij Juvan. V tem času je inflacijska toba prišla do svojega konca, kar je v mariborskem gospodarstvem življenju imelo velike posledice. V Mariboru je bilo v inflacijski dobi mnogo nesolidnega gospodarskega življenja, ki je bilo s porastom in stabilizacijo dinarja uničeno. Mnogo ljudi je ostalo na cesti brez kruha in tudi stanovanjska kriza še ni bila povsem odstranjena. Vse to je nalagalo mestu velika bremena. Za županovanja dr. Juvana je dosegla svoj višek stanovanjska akcija: zgrajena je bila delavska kolonija s 150 stanovanji in z garancijami je občina omogočila tudi večjo zasebno gradbeno delavnost. V tej dobi je bila važna tudi ureditev Meljske ceste, ki so jo takrat tlakovali in ji s tem vzeli podeželski

Vzgoji svojega otroka tako, da zjutraj, zlasti pa zvečer čisti zobe!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

značaj, kar je seveda močno vplivalo na razvoj tega mestnega predela. V tujkoprometnem oziru pa je pomembno kopališče na Mariborskem otoku, ki je bilo takrat zgrajeno in ki je od prevrata sem bilo odprto vprašanje v občinski politiki. V tej dobi je napredovalo urejevanje občinskih financ, ki so končno bile povsem urejene, tako da je od avtoritarnega režima imenovani novi mestni župan dr. Lipold prevzel lepo in bogato dediščino.

Ko je dr. Juvan po političnem preobratu v državi zopet prevzel vodstvo občinskih poslov, je delo v občinski upravi nadaljeval po zamislih iz časa svojega prvega županovanja. Tokrat je bilo najvažnejše vprašanje ureditve Mestnih podjetij, ki takrat niso bila nič kaj v razveseljivem stanju. Vsa pažnja je bila posvečena najprej avtobusnemu prometu, ki je občinskim financam nalagal velika bremena, težak pa je bil tudi položaj mestne plinarne. Obe ti vprašanji sta danes rešeni in obe podjetji sta z modernizacijo, ki je bila izvršena, postali rentabilni. Socialno skrbstvo se je vse bolj razvijalo, tako da sedaj odgovarja vsem modernim socialnim zahtevam, ki so iz leta v leto večje in zahtevajo velik del mestnih dohodkov. Silno je v tem času napredovalo delo za modernizacijo mestnih ulic; največje delo v tem oziru je brez dvoma ureditev Glavne trga, ki je dobil svoje dokončno lice. Pa tudi na drugih področjih je drugo županovanje dr. Juvana plodovito. Elektrifikacija mesta napreduje iz leta v leto, plinsko in vodovodno omrežje se postopoma podaljšuje. Kulturno delo največjega pomena je mesto izvršilo s preureditvijo starega gradu za svrhe muzeja in arhiva, za kar je bilo treba žrtvovati mnogo denarnih sredstev. V novejšem času je morala občinska politika reševati tudi novo, pred vojno neznano vprašanje tajskega prometa, ki postaja iz leta v leto važnejši faktor v gospodarskem življenju Maribora. Pri vsem ogromnem delu sedanje občinske uprave pa je treba poudariti, da so mestne finance kljub velikim izdatkom povsem urejene in da mesto nikakor ni prezadolženo. V najnovejšem času je bilo z mirne točke pomaknjeno sedaj najbolj pereče vprašanje občinske politike, to je vprašanje gradnje moderne mestne tržnice. S tem pa prehajamo že v novo proračunsko leto, o katerem nam daje sliko referat, katerega je na proračunski seji mestnega sveta podal finančni referent ravnatelj Franc Hrastelj.

MLADINSKA AKADEMIJA ZFO 3. MARCA OB 11 V »UNIONU«

S. O. S.

Znani znak za pomorski klic na pomoč »S. O. S.«, ki je v tej vojni doživel toliko žalostne uporabe, bo skoraj spremenjen v znak S. S. S. Zakaj izvedenci za morje pravijo, da se ponavljanje istih Morsejevih znakov bolje sliši na velike daljave kakor pa običajni S. O. S.

Leta 1900 je prikril neki parnik brezžično poklical na pomoč, in sicer »C. Q. C. A. ti dve črki sta povzročili precejšno zmedo v ozračju in nadomestili so ju s »C. D. D.« in kasneje s »C. Q. D.«

Sele l. 1906. so sklenili na mednarodni radijski konferenci v Berlinu, da naj bo klic na pomoč »S. O. S.«. Toda sedanja vojna je zdaj to določbo prevrgla in nadomestila z znakom »S. S. S.«

»Če se hočemo že kje zadržati in počakati, počakajmo vsaj na tej strani, na svoji zemlji.« Tako se niso mogli odločiti. Sele ponoči je prišel polkovnik.

»Še nisem bil na komandi,« je rekel šepetaje svoji ženi. »Srečal sem znane častnike in hodil sem ves čas z njimi in iskal bencin. Lahko ga dobimo, kolikor hočemo. Pojdem tja s šoferjem.«

»In mi naj počakamo tu na prostem?« je vprašala njegova žena v strahu. »Otroci so že zaspali.«

»Ilm! Res!« je šepnil polkovnik. Zaprl je vrata avta in stopil k mostu. Čez trenutek se je ves vesel vrnil.

»Pojdimo!« je rekel. »Za vse imam dovoljenje.«

Obdala jih je tema. Pospali so v avtu. Zbudilo jih je šele udarjenje kant na strop avtobusa, ki so jih prinašali vojaki na streho. Pa tudi signali na cesti.

»Kam gremo?« je vprašala ena izmed žensk.

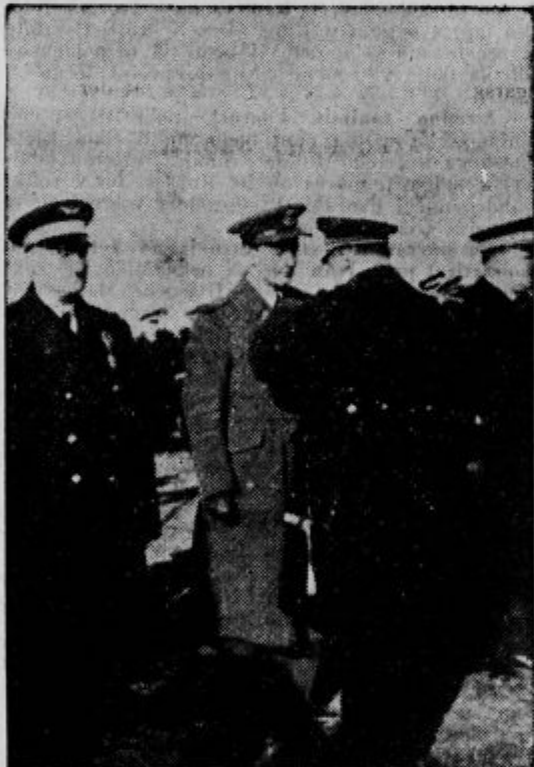
»V Kobryn.« je odgovoril polkovnik. Vojaki so marširali po cesti Transport. Vozovi in avti. Odkod? Kam? Vso uro so jih srečavali na poti. Koliko je bilo teh obličij, ki so strmela v negotovo temo?

Takoj za Brestom so naleteli na prejšnja strelca. Ustavila sta avto. Stachowiak je pomirjeval sebe z mislijo: »Grem z njima, samo da dobimo orožje.«

»Torej smo zopet skupaj,« je rekel mlajši. Starejši je molčal. Videti je bilo, da sta zelo nervozna. Da nekaj veta, kar drugim ni znano.

»Ah, nič,« sta odgovorila ženskam. »Sla sva hitro naprej, toda sedaj se bova odpočila.«

Tako so srečno vsi prišli čez. Polkovnik je pokazal legitimacije. Ker so dobili zopet večjo zalogo bencina, je bilo razpoloženje veselo.

General Vuillemin kot poveljnik zračnih sil izroča francoski vojni križec angleškemu letalskemu častniku, ki je kot prvi dobil to odlikovanje.

Bognslav Kuczynski:

26

Beg iz Varšave

Resnično: imel je srečo ta nerodni polkovnik. Hitro so prenesli iz drugega avtomobila bencin, prtljago in plašče. Prostora je bilo še dovolj za oba. Strelca sta kazala plašče, ki so jih preluknjale krogle, ter ožgano uniformo.

»Kam sta namenjena, gospoda?«

»Samo da pridemo naprej,« je odgovoril mlajši. Nisti verjela, da bosta našla kje v bližini kakšne vojaške oddelke.

»V začetku nismo imeli orožja. Zato so nam dali povelje, naj ga vzamemo od vojakov, ki se vračajo v zaledje ali se umikajo. Stala sva pri glavni cesti. Vsak je rad oddal orožje. Samo en vojak se je uprl in je hotel streljati. Sram me je bilo jemati orožje. S tem se je samo vojaščina demoralizirala.«

Zvečer so bili že blizu Bresta. Z ovinka so zapeljali na most. Toda glej: od ene strani se vračajo avtomobili. Ker pa je vsak tak pojav lahko pomenil kaj slabega, so se vzemirili. Že od daleč so videli, da policaji vse zavračajo nazaj. Pešci so se ustavljali v gozdu pri cesti. Samo vojaštvo je lahko šlo v ono smer. Bilo je še nekaj upanja.

Njihov avtobus so ustavili in zadržali.

»Seveda, gospod polkovnik in častniki lahko gredo čez, civili pa ne,« je rekel nizek, živahen policaj v zeleni obleki z granatnimi okraski. »Častniki se morajo zglastiti na komandi mesta. Civilistov pa pod nobenim pogojem ne smemo pustiti.«

»Vendar je to moja žena,« je rekel polkovnik. »In ostali so častniške družine.«

»Ne smemo. Morda pa vi, gospod polkovnik, dobite posebno dovoljenje.«

Policaj se je že obrnil in ustavil druge. Nekateri bajoneti so se zablskali, kjer je neki major hotel prepeljati na motociklu svojo ženo.

Polkovnik je šel čez most. Stachowiak in druge ženske so mu dali svoje legitimacije.

Ko pa sta strelca zvedela, da ne smeta dalje od Bresta, sta v hipu začela pogovor o položaju.

»Zakaj v Brest, če pa ne moreva dalje,« je rekel mlajši. Ta je imel samo eno zvezdo. Drugi, starejši, je govoril samo šepetaje in je imel grlo obvezano. Ta je gledal na položaj obupno.

»V Francijo!« je rekel. »Samo v Francijo! Tu ne bomo organizirali odpora ne v Brestu, ne na Bugu. Beživa čez mejo. V Francijo!«

Videti je bilo, da sta prestrašena. Šele pozneje smo izvedeli, da ju je tako prevzel sam položaj države, v katerem sta ju videla. Šla sta v gozd in se iskreno razjokala.

»Nesrečna Poljska!«

»In če nas Francija izda? — Boljše je tukaj poginiti.«

»Ne bo nas izdala, kajti tedaj pogine sama. Brez potrebe pa ni treba umirati,« je rekel starejši.

In skrivoma sta vzela svoje stvari iz avtomobila.

Reka ni bila velika. Ni mogla biti Bug. Tudi Bresta še ni bilo videti. Ljudje, ki so se nabrali pred mostom, so se razpršili nad reko in v gozdiček. Zbrali so se v skupine.

»Nekoliko tisoč nas je, samih mladih,« so govorili.

Ženska v vojaškem plašču, sedeča v ozadju avtomobila, je stopila proti mostu.

»Ali motorji rdečega križa še niso prispeli tod mimo?« je vprašala policaje. Odgovorili so ji, da še ne.

V tem je prišel neki večji vojaški oddelek. Častnik, ki je šel na čelo vojakov, je rekel

policajem: »Prosim, da pustite skozi vse, ki so v trinajsti diviziji. Bodo pa vozovi, vojaki in napol uniformirani ljudje.«

Takoj sta se jim priključila oba strelca.

Iz mesta je bilo slišati sirene. »Most bodo bombardirali!« je klical nek glas. Stachowiak še ni slišal prihoda letal. Zato je nagovoril ženske, da so šle čim dalje. Prebrivši so se skozi grmovje in skozi travo, ki je segala prav do lice. Povsod je bilo vse usahlo od vročine. Priletela so letala in izginila proti Brestu. Pa so se takoj tudi vrnila in krožila nad njimi. Neka ženska na nesprotnem bregu je šla k vodi. Bila je v rdeči kopalni obleki ki se je videla daleč. Nekdo ji je kričal, naj se skrije. Njeni prijatelji, njena družina in tovarišice so se sedele na bregu pod drevjem. Polglasno je govorila z njimi in se kopala. Tedaj je ustrelilo z letala kar mimogrede in čuda: zadelo je prav to kopajočo žensko. Izginila je v valove in ljudje so začeli stekati k vodi in jo skušali reševati. Ne vem, če so jo rešili.

Začel je padati droben dež. Temnilo se je. Stali so pod drevjem ob mostu. Stopil je k njim stari, visoki človek in govoril lepe besede v tolažbo.

Samo denarja nimam in hodim že od zahodne meje sem,« je rekel na koncu. In Marta je vzela skrivaj desetzlotni bankovec in mu ga dala. Polkovnik se še ni vrnil, če prav se je že pošteno zmračilo.

»Pojdimo v avtobus,« je rekel Stachowiak. Pritiskal je mraz. Šofer je zavil na rob ceste. Položili so otroke spat.

»Kako dolgo se bomo še tako vozili,« se je pritoževala šoferjeva žena. »Otroci mi še zbolijo zaradi neradne hrane.«

Toda šofer je bil mnenja, da bi bilo dobro iti na drugo stran Buda. »Kraj bo tam mirnejši.«

Samo Stachowiak je gledal na vse to nezaupano.

Droline novice

Koledar

Sreda, 28. februarja: Gabrijel od Zal. M. b.; Baldomir.
Četrtek, 29. februarja: Roman, opat; Antonija Florent.

Treznostni teden

Na kongresu Kr. K. je Poljak Tadej Galdynski pod naslovom »Vzgojimo si naveden rod!« imel predavanje o moderni uživanjaželnosti in njenem nasprotju: zdržnosti. Saj novega boljšega rodu res nimamo pričakovati, dokler bo v toliki meri gospodaril med nami alkoholizem. Na Poljskem je bil namreč boj zoper alkoholizem zelo odločen in razvit. Saj je bil leta 1937. v Varšavi protialkoholni kongres, katerega so se udeležili vsi poljski škofje, papež pa je poslal svojega delegata — tudi v osebi kardinala Hlonda. Gospod Galdynski v Poznanju je živel samo za treznost. (Kje danes živi, če se živi, ni znano. Kakor tudi o drugih poljskih udeležencih našega kongresa ne vemo, kako je z njimi. Gotovo niso vsi več pri življenju.)

Na podlagi tega predavanja je bila sprejeta resolucija: »Kongres Kr. K. opozarja vse narode na veliko škodo, ki jo prizadeva veri in navedenosti uživanjaželnosti naših dni, posebno alkoholizem. Pozivlja h krepkemu pobjanju alkoholizma in priporoča, da se snujejo skupine apostolsko mislečih katoličanov, duhovnikov kakor laikov, ki z zgledom prostovoljne zdržnosti od upijanjivih pijač premlajajo škodljive piske navade ter dajejo zgled in oporo mladini in vsem ogroženim.

Kongres priporoča katoličanom vseh dežel, da naj imajo v postnem času vsako leto treznostni teden, v katerem se katoličani zdrže vseh nepotrebnih užitkov, prihranke s tem pa darujejo za dobrodelne ali misijonske namene.

Da se ta resolucija dejansko izvrši, zato bo v Sloveniji treznostni teden vsako leto predzadnji teden v postu, od tihe do cvetne nedelje, letos od 10. do 17. marca.

V »Škofijskem listu« prevz. gospod škof duhovnikov ta teden naznanja in odreja:

»Verniki naj se povabijo, da sodelujejo na sledeči način: 1. ta teden se zdrže vseh alkoholnih pijač; 2. darujejo naj to premagovanje in vse druge vsakdanje žrtve Bogu v zadoščenje za grehe, ki jih zakrivi alkohol; 3. če s tem kaj na denarju prihranijo, naj dajo siromakom. Tudi žrtve naj pomagajo sprostiti, da se Bog našega naroda usmili in mu s vojsko prizanesi. Posebno mladini naj se vcepi smisel za male žrtve, ki jih nalaga treznost.

Ker letos zaradi obilnega sadja, ki se je v veliki meri pretvorilo v žganje, alkohol po deželi posebno hudo pustoši, zato je pričakovati, da bodo vsi uvideli Slovenci treznostni teden z veseljem sprejeli, se temu pozivu radi odzvali in prinesli to malo žrtve Bogu v čast — da potolažijo božji srd zaradi grehov, za katere ljudstva kaznuje — in bližnjemu v korist: alkoholikom v svarilen zgled, siromakom v gmotno pomoč.

— Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združeni s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josefova« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Invalidski odsek banske uprave začne poslovati 1. marca. Minister za socialno politiko je izdal dne 12. februarja 1940 rešitev, s katero se pri oddelku za socialno politiko in narodno zdravje kraljevske banske uprave v Ljubljani ustanavlja poseben invalidski odsek in sicer kot tretji odsek tega oddelka. Z ozirom na omenjeno rešitev je ban dr. Natlačen odredil, da začne novostanovljeni invalidski odsek poslovati s dnem 1. marca 1940. V področje tega oddelka spadajo posli, ki jih navaja § 85 uredbe o vojnih invalidih in vsi ostali posli, ki se tičejo vojnih invalidov in ostalih vojnih žrtve. Vsi ti posli pridejo s 1. marcem od oddelka za socialno politiko v pristojnost novostanovljenega oddelka.

— Modernizacija ceste Kranj—Britof. Razpisana je prva licitacija za napravo cestišča iz asfalta makadama od Kranja do Britofa. Proračun za 4,3 km dolgo progo znaša 1.330.000 din in bo licitacija 6. marca pri tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani.

— Podružnica Slovske družbe za kamniški okraj zbora v nedeljo, 10. marca v Trzinu ob 9.

Proračun okr. cestnega odbora Kamnik

Skupščina okr. cestnega odbora v Kamniku je odobrila proračun za leto 1940-41, ki izkazuje din. 1.488.246.— izdatkov in prav toliko dohodkov. Proračun za to leto je za 169.352 din večji od proračuna za leto 1939-40. Zvišanje so povzročile predvsem sedanje razmere, v katerih so se zvišale meze delavcem, cene gradbenemu materialu in vsem ostalim potrebščinam, ki so v zvezi z gradnjo in vzdrževanjem cest.

Osebnih izdatki proračuna so predvideni na 12.320 din. Ti izdatki so ostali na isti višini, kot v tekočem proračunskem letu. Upravni stroški so predvideni na 16.000 din. Materialni izdatki pa na 880.000 din in so večji za 216.000 din od izdatkov za proračunsko leto 1939-40. Zvišanje teh izdatkov se nanaša predvsem na zvišanje kredita, predvidenega za dobavo in vožnjo gramozov. Dobava gramozov v tekočem letu je bila tako omejena, da so gotove ceste dobile komaj po 5 do 10 m³ gramozov na 1 km, dočim je dejanska potreba zahtevala najmanj 33 m³. Potrebščina cestnega okr. je predvidena na 190.426 din in je manjša od potrebščine proračuna za leto 1939-40 za 18.948 din. Za podpore občinam je predviden kredit 60.000 din., za stroške vzdrževanja subvencioniranih cest znesek 48.000 din in za odplačilo posestva, ki ga je cestni odbor kupil v letu 1938, 50.000 din.

Posestvo si je sedaj cestni odbor lepo uredil ter skrbi, da se bo doba odplačevanja zmanjšala za polovico, kar bo dalo znaten prihranek na obrestih.

Iz kredita, predvidenega za novogradnje in preureditve banovinskih cest, 384.500 din se bodo nadaljevala gradbena dela, in sicer: na banovinski cesti I. reda št. 8 v km 18.900 in tako zvanih »Pirčevih ridah« se bo nadaljevalo z razširitvijo. Delo bo v celoti, to je v obeh serpentinah, kon-

Predava učiteljica Vida Fajdiga o laicizmu današnje družbe.

— Iz legija koroških borecev. V nedeljo, dne 23. t. m. je bil občni zbor krajevne postojanke Legije koroških borecev v Kočevju. Občnega zbora se je udeležilo precejšnje število naših članov, osebno ali pa po svojih poverjenikih. Po pozdravnih besedah tov. predsednika Breganta so sledila poročila posameznih funkcijonarjev uprave ter nadzorstva, kar je bilo vse soglasno sprejeto. Občni zbor je pozdravil tudi delegat glavnega odbora iz Ljubljane, ki je podrobno orisal sedanji položaj naše organizacije ter pozival člane na skupno delo za doseg naših ciljev. Občnega zbora se je udeležil tudi zastopnik Združenja invalidov iz Kočevja g. Benčina, ki je v imenu Združenja pozdravil naš občni zbor ter naglasil potrebo po čim tesnejšem skupnem delu za doseg pravic bivših koroških borecev. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor.

— Jugoslovansko šumarsko združenje v Zagrebu ima izredno glavno skupščino v ponedeljek, 18. marca ob 9 dopoldne v Zagrebu, Vukotičeva 2. Na sporedu je med drugim tudi izprememba pravil in pa izvolitev začasnega upravnega odbora Zveze šumarskih društev Jugoslavije.

— Nesreča s patrono. Ciril Ragali, posestnikov sin v Mali Kostreznici pri Litiji je doma našel staro patrono, ki jo je v svoji radovednosti hotel odpreti. Vtknil je patrono med dva kamna in začel s tretjim kamnom tolči po njej. Nenadoma pa je patrona eksplodirala in fantu hudo razmesarila desno roko.

— Ponesrečeni smučarji. V ljubljanski bolnišnici so pripeljali tri ponesrečene smučarje, ki so si vsi pri smučanju zlomili leve noge. Ponesrečenci so: 14-letni Zvonko Rožnik iz Veveč, 15-letni posetnikov sin Jakob Arh iz Čenčnice in 20-letni slaščičarski pomočnik Rado Vrabec iz Ljubljane.

— Avto je podrl delavca Franceta Pravharja, ko se je vračal z dela v predelnico v Škofji Loki proti domu. Peljal se je na kolesu, za njim pa je pridrvel tovorni avtomobil in podrl Pravharja, ki se mu ni mogel pravočasno ogniti. Pravhar se je hudo poškodoval na glavi in po životu. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

Po državi

• Papeška odlikovanja. Sv. oče papež Pij XII. je imenoval dekana splitskega kapitla don Vika Fulgocia, ki že 20 let upravlja škofijsko semenišče, za svojega lišnega prelata, don Kuzmiciča pa za svojega tajnega komornika. Obenem je odlikoval z zlatim križem proeclesia et pontifice posestnika Josipa Vukušića iz Omiša.

• Parnika »Vardar« niso zdržali Angleži. Včeraj smo na tem mestu izrazili verjetnost, da so Angleži ustavili in odpeljali na Matko jugoslovanski parnik »Vardar«, ki se je vračal iz Grčije. Zdaj pa je parnik prispel v Split s šestdnevno zamudo. Parnik se je zamudil zaradi izredno slabega vremena in je moral najprej 1 dan čakati v Draču, potem pa kar štiri dni v Valoni, da se je vreme toliko izboljšalo, da je mogel odpluti na odprto morje. Posadka »Vardarja« pripoveduje, da je v albanskih pristaniščih izredno mnogo italijanskih parnikov.

• V Splitu se že kopljejo. Zdi se, da se bo lepo vreme, ki vlada na vsem Primorju, ustalilo. Temperatura je vsak dan višja in v nedeljo je kazal v Splitu toplomer že 33 stopinj nad ničlo. Veliko število Splitčanov se je že kopalo na Bačvicah in v Zenti.

• Naš aluminij na Japonsko. V ponedeljek je odplul iz Šibenika italijanski parnik »Narenta«, ki je naložil tri vagonce aluminija, izdelanega v naši tovarni v Lozovu.

• Jugoslovanski kapitan prevzel poveljstvo romunskega parnika. V dubrovniški luki je nekaj dni usidran romunski parnik »Balospole« iz Braile, ki vozi stavbeni les v Anglijo. Poveljnik ladje, rodom Grk, je zbolel in zato parnik ni mogel odpluti. Romunska paroplovna družba, ki je lastnica parnika, je iskala v Dubrovniku novega poveljnika, kar pa je trajalo nekaj dni. Šele v nedeljo se je kapitan Anton Bianki iz Dubrovnika odločil, da prevzame poveljstvo ladje. Pogodil se je za plačo 30 funtov šterlingov mesečno, posebej pa še za 4 funte dnevno, ko bo parnik zapustil Gibraltar. Na ladji je samo romunska posadka.

čano v dveh letih. Dalje se bo nadaljevalo z razširitvijo v km 21.900 leta banovinske ceste v tako zvanik »Smreških ridah«, ki bo po vsej verjetnosti v letošnjem letu končana. V tem proračunskem letu se bodo nadaljevala začeta dela na novogradnji banov. ceste Drija—Kandriše v moravškem okraju. Gradnjo izvršuje kr. banska uprava v lastni režiji. Cestni odbor predvideva vsako leto v svojem proračunu le prispevek k gradnji. Na novo je predvidena preložitve banovinske ceste I. reda št. 8 v km 3.200 do 3.500 v Mengšu, kjer tvori odsek te banovinske ceste oster in nepregleden ovinek, ki je velika ovira avtomobilskemu prometu. Celotna preložitve z regulacijo bo dolga 327 metrov. V Smartnem bo preložena banovinska cesta I. reda št. 7 v km 33.200, to je tako zvanj Smartinski klanec. V Moravah je predvidena razširitev ban. ceste II. reda št. 132 za župno cerkvijo, kjer je zelo oster in prometu nevaren ovinek.

K proračunskim izdatkom je predviden prispevek banovine, in sicer: za redno vzdrževanje banovinskih in dovoznih cest 905.986 din, k izrednim stroškom za nove gradnje in preureditve banovinskih cest pa 192.250 din.

Za pokritje celotne proračunske potrebščine pa odpade na cestni okraj: ena tretjina prispevka za vzdrževanje dovoznih cest, ki znaša 1667 din, k stroškom potrebščine cestnega okr. (100%) 190 tisoč 426 din, k izrednim stroškom za preureditve banovinskih cest pa 192.250 din (50%).

K stroškom za vzdrževanje dovoznih cest je predviden prispevek železniške uprave, ki znaša 16667 din. Prilmanjkatja 359.543 din pa po pokrili cestni odbor z 20% cestno doklado, ki se bo pobirala v proračunskem letu 1940-41 od neposrednih dokladam podvrženih državnih davkov na predpis, ki znaša 1.797.718,57 din.

• Volkovi oblegali 60 otrok v šoli. Pred dnevi je divjal v Nevesinju in okolici strašen snežni vihar, ki je onemogočil vsak promet. Solsko poslopje v gorski vasi Udružnje je bilo popolnoma zasneženo in otroci popoldne niso mogli domov. Šestdeset učencev z učiteljem je prebilo vso noč v edinem za silo kurjenem prostoru in šele naslednji dan so jih rešili kmetje, ki so se s težavo priklopali do šole. Ta noč bo ostala otrokom gotovo še dolgo v spominu. Vihar je divjal okrog šole in je grozil, da jo bo razkril. Ko se je stemnilo, se je začelo tuljenje lačnih volkov, ki so prihajali vedno bližje šoli. Mali učenčki so začeli od strahu jokati in jih je učitelj s težavo pomiril. Noben otrok ni mogel zaspati. Šele proti jutru so od utrujenosti zadremali in bili vsi veseli, ko so jih prebudili njihovi starši, ki so v silnih skrbeh za svoje otroke vso noč odkopavali sneg in bili srečni, da so našli svoje malčke žive in zdrave.

• Boj za najlepše dekle v vasi. Šibeniško sodišče je bilo te dni polno kmečkih fantov in moč, med njimi pa je veliko pozornost vzbujalo krasno dekle, ki je bilo povod, da je prišlo do te velike razprave. 23-letni Dušan Marinkovič iz vasi Poljice se je zagledal v Irmo Radoljubac iz Predove — tako se imenuje omenjeno dekle — in je nagovoril svoje sorodnike in prijatelje, naj mu pomagajo ugrabit Irmo. Ko se je nekega večera Irma vračala s svojo tovariško Tomico Perkovič iz gozda domov, so jo Marinkovič pograbili in odveli v Dušanovo hišo. Tomica Perkovič je po stranskih stezah prihitel v vas in obvestil Irminega očeta, ki je takoj pozval na pomoč svoje sorodnike in vse vaščane. Hitro so se zbrali in odšli v Dušanovi hiši, kjer so zahtevali, naj jim takoj izroče Irmo. Dušan je odgovoril, da je ne izroči pod nobenim pogojem. Ko se je stemnilo, so Predovani obkolili hišo. Bilo jih je toliko, da so se Marinkoviči ustrašili. Čez par minut so se odprla vrata. Pojavila se je Irma, ki je vsa vesela zaklicala: »Svobodna sem!« in padla svojemu očetu v naročje. Za zadevo je zvedela oblast, ki je obtožila Dušana in njegove pomagače ugrabljenja in te dni je bila pred šibeniškim sodiščem razprava, ki pa je bila odgodena.

• Mož s kroglo v srcu. Pred okrožnim sodiščem v Mitrovici je bila te dni razprava proti 35-letnemu kmetu Simi Lojanici iz Sremskih Karlovcev, ki je dne 11. decembra 1938 na dan poslanskih volitev s strelom iz samokresna hudorail kandidata srbske zemljorodniške stranke za Staro Pazovo Milana Božića. Kandidat Božić je v noči pred volitvami hodil s svojimi prijatelji po ulicah Sremskih Karlovcev, da bi preprečil trganje njegovih volilnih lepakov. Okrog petih zjutraj je prišel na policijo in zahteval, naj izpuste njegovega pristaša, ki so ga ponoči aretirali. Pred policijskim poslopjem je naletel na več članov Jugoslovanskega kmetijskega združenja, ki jim je očital, da so trgali njegove lepake. Ko je zapazil Lojanico, mu je rekel: »Le tako naprej, Simo! Po volitvah bova že obračunala!« Lojanica je zaklical: »To že sedaj lahko storimo!« Po teh besedah je potegnil iz žepa samokres in ustrelil proti Božiću. Krogla je zadela Božića v prsa in je tam obtičala. Še danes nosi Milan Božić kroglo v prsih. Najbrže je krogla v srcu, vendar mu pa ne povzroča nobenih bolečin. Ta primer je v zdravniških krogih vzbudil veliko zanimanje. Ker jugoslovanski zdravniki niso mogli ugotoviti, če je krogla v srcu ali pa v njegovi bližini, so Božića vzeli s seboj jugoslovanski delegati na zdravniški kongres v Parizu, ki je bil lani marca meseca. V Parizu so Božića preiskali zdravniki, ki pa tudi niso mogli ugotoviti, če je krogla v srcu ali v bližini srca. Tudi v Strasbourgu, kje je Božića preiskalo več zdravnikov, niso mogli pojasniti tega vprašanja. Končno so zdravniki sklenili, da Božića ne bodo operirali, ker mu itak krogla, kakor že omenjeno, ne povzroča nobenih bolečin. Za vsak primer pa je Božić pod stalnim zdravniškim nadzorstvom. Sima Lojanica je bil obsojen na pet mesecev zapora.

• Roparski umor v Belgradu. V Belgradu je neki deček našel kovčeg, v katerem so bile krvave cumje in papirji z imenom starinarja Tanasija Popovića. Policija je takoj uvedla strogo preiskavo. Medtem se je na zaglasil neki drugi deček, ki je našel starinarjevo truplo v predmestni šupi. Truplo je bilo stlačeno v potovalni kovčeg in povezano z jermenjem. Zločinec je truplo zlonil vse ude, da ga je mogel spraviti v kovčeg, ki je dolg samo tri četrta metra. Ker je bil Popović stiskav in se je tudi rad hvalil s svojim denarjem, je policija prepričana, da je morilec žrtve najprej ubil nato pa oropal. Policija je aretirala dve osebi in je prepričana, da je na pravi sledi. Ta umor je že drugi enake vrste. Pred petimi meseci je bil na podoben način ubit ruski prekopavalec Tromsen, katerega je ubil mladenič Ninković, ki se prav te dni zagovarja pred sodiščem in skuša simulirati blaznost. Zdravniki, ki so ga štiri mesece pregledovali, so pa ugotovili, da je Ninković zakrknjen zločinec, ki je za svoje dejanje popolnoma odgovoren.

• Usodni strel na zabavi. V vasi Bereku v zagrebški okolici so imeli v neki gostilni zabavo s plesom. Na zabavi je bil med drugimi tudi tramvajski sprevodnik iz Zagreba Josip Lončar in dva posestnika brata Josip in Ivan Fočić. Lončar in brata Fočića so že delj časa gojili medsebojno mržnjo, ki se je ob vsaki priliki stopnjevala in slednjič privedla do krvavega dogodka. Na omenjeni zabavi se je trojica sprla na dvorišču, nakar je Lončar pritekel ves blede in razburjen v lokal, za njim pa brata Fočića, od katerih je eden držal v roki kol. Prisotni so poskušali miriti, toda zaman, kajti nenadoma je Lončar potegnil revolver in od dal na oba brata sedem strelav. Josip Fočić, ki so ga zadeli štirje strelci, se je zgrudil na tla in v nekaj trenutkih izdihnil, njegov brat Ivan pa je oblezel hudo ranjen na tleh. Ubi-jalec je nato mirno odšel ven in stopil do najbližje policijske stražnice, kjer se je sam prijavil.

• Ubijalec očeta padel od roke svojega sina. V Jamnički Veliki pri Pisarovini je živel mož, ki je v mladih letih v prepiru ubil svojega očeta, sedaj ga je pa ubil njegov lastni sin. Kmet Mato Orečič je bil udan alkoholom. Mogoče je skušal, da bi v pijanosti pozabil na strašen zločin, ko je v svoji mladosti ubil lastnega očeta. Pil pa je cele tedne dan za dnevom. Ko je prišel domov pijan, je pretepal svoje domače. Te dni je spet prišel pijan domov in se je začel pripravljati s svojim 18-letnim sinom Imbrom. Sinovi odgovori so očeta tako razjarili, da je pograbil nož in hotel navaliti na sina. Imbro je zbežal na dvorišče, oče pa za njim z nožem v roki. Imbro je v smrtnem strahu pograbil kol, se obrnil in v svo močjo udaril očeta po glavi. Z razbito lobanjo se je oče zgrudil na tla in v par sekundah izdihnil. Imbro se je sam javil sodišču.

Ljubljana, 28. februarja

Gledališče

Drama: Sreda, 28. febr.: »Asmodej«. Red Sreda. — Četrtek, 29. febr.: »Praznik cvetočih češenj«. Red B. — Petek, 1. marca: Zaprtlo. — Sobota, 2. marca: »Strahopetec«. Premiera. Premierski abonma.

Opera: Sreda, 28. febr.: »Lok«. Plesni večer Pie in Pina Makarja. Izven. — Četrtek, 29. febr.: »Jolanta«, balet »Hrestač«. Red Četrtek. — Petek, 1. marca, ob 13: »Nižava«. Dij. predstava. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol. — Sobota, 2. marca: »Tosca«. Izven. Gostovanje Vere Majdičeve in Borisa Popova.

Radio Ljubljana

Sreda, 28. febr.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Uvertura (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Sramel »Štirje fantje« — 14 Poročila — 18 Mladin. ura: a) Slovenski literarni zemljevid Dolenjske (prof. Fr. Vodnik) b) Malo telesne vzgoje (Zor Miroslav) — 18.40 Lepota in bogastva naše zemlje (dr. V. Bohinec) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Komascija kmetke posesti pri nas (Aleksa Petrovič, Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Od rastlin — toplota (dr. M. Vrabec) — 20 Ruske ciganske romane (ruski sekstet, solistka Milica Polajnar) — 21 Godbe na pihala (plošče) — 21.15 Violinski koncert prof. Jana Slaisa, pri klavirju prof. P. Šivic — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Halo! Dame volijo (plesna glasba na ploščah).

Prireditve in zabave

APZ — koncert Akademskega pevskega zbora v veliki unioński dvorani, 11. marca ob 20 h pokazal v prvem delu programa dela Volariča, Kocijančiča, Ang. Lebana iz čitalniške dobe; v drugem delu pa že veje duh stremjenja po novih izraznostih. Stopnjevanje v razvoju je nekako pripravljalo pot novi dobi, ki jo je začel pri nas dr. Gojmir Krek z izdajo »Novih akordov«, v katerih je združil nastajajoči novi rod. Z letošnjim programom je APZ prišel do te dobe. Koncert bo že s tega vidika zanimiva kulturna prireditve. Vstopnice na univerzi v vratarjevi loži od 40 do 10, stojšča 7 in 5 din.

Grofica (gospa) Cathleen je naslov krasnemu misteriju, ki ga vzprizore člani dramske družine Stolne prosvete na odru frančiškanske dvorane v nedeljo, dne 3. marca zvečer ob 8. S to prireditvijo, nad katero je prevzel pokroviteljstvo prevz. gosp. knezoškof dr. Gregorij Rožman, proslavi stolna prosveta obletnico papeževanja sv. očeta Pija XII. Čisti dohodek predstave je določen v podporo revežev stolne župnije.

Glasbena šola »Sloga«. V sredo dne 28. februarja ob 18 h v glasbeni dvorani glasbene šole »Sloga« interni nastop gojencev 1. in 2. razreda. Nastopijo gojenci solo petja in raznih glasil.

Frančiškanska prosveta priredi v nedeljo, dne 3. marca popoldne, v frančiškanski dvorani ljudsko igro s petjem v 5 dej. »Deseti brate«. Oskrbite si pravočasno vstopnice, ki bodo na razpolago od četrtka dalje v trgovini Stiličij. Začetek točno ob 5. uri.

Izredno zanimiv koncert, poln najlepšega umetniškega užitka nam bodo nudili člani Ljubljanskega kvarteta (Pfeifer, Stanič, Sušteršič, Müller) v petek 1. marca ob 20. Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic je v knjigarni Glasbene Matice.

Po povratku s svoje turneje po Nemčiji, bo koncertiral prof. Ivan Noč na ponedeljkovem koncertu Orkestralnega društva Glasbene Matice kot solist v II. klavirskem koncertu Sergeja Rahmaninova. Orkestralno društvo Glasbene Matice proslavi svojo 20 letnico enako, kot je slavilo svojo 10 letnico, s sodelovanjem pianista Ivana Noča, ki velja danes tako pri nas kot v znanjem glasbenem svetu kot eden najvidnejših predstavnikov mlajše generacije klavirskih virtuozov. Vstopnica v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Predavanja

»Kraji Kristusovega trpljenja« je naslov predavanja, ki bo drevi točno ob 6 v farni dvorani pri Sv. Jakobu. Predava vseučiliški profesor g. dr. Andrej Snoj. Številne skioptične slike bodo pojasnjevale zanimivo predavanje. Vabljeni!

Prosvetno društvo Trnovo: Na XII. prosvetnem večeru drevi ob 20 v društvenem domu Karunova ul. 14 bo imel zanimivo predavanje za naše vrtnarje in vse tiste, ki imajo veselje do dela na svojih vrtovih, g. Martin Humeč, sadjarski nadzornik v p. Naslov predavanja je: »Manj znane zelenjavne rastline«. Vstop prost.

Prosvetno društvo sv. Kristof-Bežigrad. Bežigracij! Udeležite se polnoštevilo predavanja o Palestini in Kristusovem trpljenju, ki ga bo imel g. dr. Andrej Snoj v četrtek, dne 29. t. m. ob 20 v Mavričevi dvorani. Predavanje bo uvod v misijon, ki ga bomo pričeli prihodnji teden v naši fari.

Ljudska univerza. Ker je g. dr. Marij Rebek službeno zadržan, odpade njegovo za danes napovedano predavanje in se bo vršilo meseca marca. Zato na Ljudski univerzi danes ne bo predavanja.

Sestanki

Občni zbor društva zaščitnih sester v Ljubljani bo dne 10. marca 1940 ob 9 v prostorih šole za zaščitne sestre.

Naše dijaštvo

Kongregacija akademčark ima drevi ob četrt na osem svoj redni setanek v frančiškanski kapeli. Pridite!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marija trg 5; mr. Kuralt, Gosposvelaka cesta 10 in mr. Bohinec dec., Rimska cesta 31.

Anekdota

Ko je Ibsen živel v Monakovem, je sam sedel vsako popoldne od štirih do šestih v kavarni »Maksimilijan«. Tuji so prihajali v kavarno, da bi vsaj od daleč videli velikega pesnika. Zgodilo se je pa, da je Ibsen večkrat odpotoval. Takrat pa je kavarnar, da ne bi izgubil svojih gostov, postavil za znano mizo nekega gledališkega igralca, ki si je nadel Ibsenovo masko. Ničče ni opazil prevare. Nekoč se je pa Ibsen predčano vrnil v Monakovo. Šel je v kavarno »Maksimilijan« in zapazil samega sebe za znano mizo. Silno se je prestrašil, šel počasi iz kavarne in za vedno zapustil Monakovo.

LJUBLJANA

Razstava socialno-higienske akcije za Koroško

V izloženem oknu »love založbe« na Kongresnem trgu razstavlja se dni »Društvo prijateljev Slovenskih gor« del zbranega materiala, pripravljenega za obdaritev revnih slovenskih mater v obmejni Koroški. Ze samo bežen pogled v razstavno okno ti zadostuje, da zaznaš smisel in velik pomen te socialne akcije za našo severno mejo. Uboge slovenske matere bodo prejele veliko množico najpotrebnejših sodobnih pripomočkov za nego svojih dojenčkov. Za zelo dobro kvaliteto pripravljenega blaga zasluži prireditelj te socialne akcije še prav posebno pohvalo. K razstavljenemu blagu je priložen tudi načrt za izvajanje te akcije. V enajstih obmejnih krajih bodo prirejene higienске razstave in poučna predavanja s predavanjem filma higienске vsebine. Nesporno potrebujejo poleg darov naše matere tudi primerne pouka o pravilni negi in oskrbovanju dojenčkov in malih otrok sploh. V oddaljenih gorskih vaseh pa bodo zaščitne sestre Higienškega zavoda obiskovale matere po njihovih domovih in jim poleg praktičnih nasvetov ter naukov poklanjale zbrana darila. Prepričan sem, da je ta način obdarovanja, združen z istočasnim poukom, najboljše in najuspešnejše prizadevanje za zmanjšanje visoke umrljivosti naših dojenčkov in malih otrok sploh.

Darove za omenjeno akcijo nabira v okviru »Društva prijateljev Slov. gorice« podpredsednica ga. podbanova Klara Majcenova. Njenemu socialno čutečemu srcu in neumorni delavnosti je pripisati izredno lep uspeh zbiralne akcije. Blago in material, ki so ga poslali darovalci, je bilo treba še razrezati, prikriti, sešiti, razdeliti na manjše količine in dr. Številna izgotovljenih plenitok, srajč se sučejo kar v tisočih kosih, kar je dokaz ogromnega dela, ki ga je morala gospa oskrbeti, oziroma sama izvršiti. Dolžnost vse gromotno dobro stojiče in narodno zavedne javnosti je, da delavno gospo v njenem nasebičenem prizadevanju za socialno šibkejšo sloje izdatno podpre in ji s tem omogoči še več in še lepših uspehov.

Opazovalec.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

I Finska danes zanima ves omikani svet. O tej zanimiva deželi, ki je bogato obdarovana z jezeri, saj jih ima okrog 65.000, vemo zelo malo. Primore je, da priredi Prosvetna zveza v petek 1. marca ob 20 zvečer v franc. dvorani predavanje o Finski, o njeni zanimivosti in lepota. Predavanje bo opremljeno s skioptičnimi slikami. Kot predavatelj nastopi primarij dr. Valentin Mersol, kateri je 16 mesecev kot prostovoljec in kot medicinec spremljal vojake, ki so prodirali od Normandske proti Ladoškemu jezeru. Opozarjamo na predprijavo vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Sfiligoy za franc. cerkvijo.

I Sneg na ljubljanskih cestah daje, precej dela ljudem vremenom, pa tudi kritikom, ki niso zadovoljni s prepočasnim pospravljanjem snega. Kljub temu, da je bila letošnja zima izredno huda in da je v Ljubljani zapadlo toliko snega, kakor že dolga leta ne, moramo priznati, da so bile najvažnejše in najbolj prometne ljubljanske ulice hitro zadostno očiščene. Resnici na ljubo moramo celo priznati, da niti v Zagrebu in Belgradu ne pospravljajo s tako vestnostjo snega, kakor so ga letos v Ljubljani. Če pa upoštevamo, da ima Ljubljana 400 km cest, potem vidimo, da bi bilo treba zvoziti v primeru, da pada samo 30 cm snega, 1.200.000 m³ snega. Stroški za odvoz kubičnega metra pa znašajo okrog 10 din. Vsega skupaj bi morala torej mestna občina, če bi hotela pospraviti ves sneg, zmetati v Ljubljano s snegom vred 12 milij. din. Letos pa je snega zapadlo še enkrat več in ni težko izračunati, koliko bi stalo popolno očiščenje ulic, kakršnega nekateri hočejo imeti. Tisti, ki plačujejo davke, so bolj skromni in se jim že sedaj zdi škoda denarja, ki je bil porabljen za čiščenje ljubljanskih ulic. Je pa seveda res, da se z jezikom sneg bolj naglo kida, kakor pa to morejo davkoplačevalci. Mnenja smo, da ne bo nobene nesreče, če se odvažanje snega v Ljubljano ustavi. Glavne prometne žile so dovolj odprte, skrbeti bo treba le, da se ob eneženih kupih odprejo tudi kanali, tako da bo snegažnika mogla sproti otekati. Drugo pa naj opravi južno vreme, čeprav malo bolj počasni, saj je za vse pametne ljubljance kar zadosti, če je hodnik suh.

I Za mestne reveže je nakazala trdka Josip Olup na Starem trgu 500 din; neimenovan dobrotnik tudi 500 din; neimenovana gospa iz Ljubljane 100 din. Knezovi iz Igrške ulice 4 so v počaščenje spomina pok. g. Al. Pollaka podarili 100 din; direktor g. dr. Valentin Korun s soprogom je podaril 100 din namesto cvetja na grob g. dr. Emila Stareta; Gremij apelacijskega sodišča v Ljubljani je v počaščenje spomina pok. podpredsednika kasacijskega sodišča in bivšega predsednika ljublj. apel. sodišča g. Ivana Vrančiča zbral 810 din. Mestna vrtnarja je v znamenje teh odkupnin od razkošja pri pogrebi položila na krsti preprosta venca. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom mestnih revežev najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

I Rezervne častnike, člane pododbora, opozarjamo, da zbiramo naročnike za koveče in tor-

bice nepreklicno samo do 1. marca 1940. Kdor hoče izkoristiti ugoden nakup obveznih predmetov, naj se nemudoma javi v sredo ali petek med uradnimi urami v društveni pisarni. — Pododbor Ljubljana.

I Za moške kakor tudi ženske obleke priporoča veliko izbiro vseh vrst blaga od 45 do 220 din meter trdka Goričar v svoji glavni trgovini Sv. Petra 29. Pohitite, dokler traja zaloga!

I Angleško društvo v Ljubljani sporoča, da se je nov začetniški tečaj že pričel, a da je še vedno mogoče sprejem novih tečajnikov. Enako je tudi mogoče še vpis v številne druge tečaje. Odelej bo v tečajih angleščine uvedena nova metoda poučevanja, ker bosta v vsakem tečaju poučevala izmenoma angleški in domači učitelji, zaradi česar bo pouk pridobil na zanimivosti ter bo tako že začetniki mogoče privaditi uho na pravilno izgovarjavo. Interesenti se opozarjajo osebno na to, da bo odprt tečaj za trgovsko-komercialno angleščino, kar bo posebno primerno za one, ki so v trgovskih stikih z Anglijo. Vse informacije daje tajnik učnega odseka v torkih in četrčkih od 5 do 7 v društvenem lokalni Tavčarjeva ulica 12.

I Filmi v kinu »Sloga«. Mnogo je ljudi v Ljubljani, ki žele v kinu videti čemrtletja filma, v katerih se vrste vrstolomne senzacije in pustolovščine. Prvi film tega žanra je film »Železna pest« s slovitim junakom divjege zapada, pojočim kovbojem Charlesom Starrelom. Nič manj napet seveda ni film »Nobene milosti«, v katerem bodo gledalci videli metode, s katerimi dela ameriški detektivski aparat v borbi z zločinci temnega ameriškega podzemlja. Oba filma sta od danes dalje na eporedu v kinu »Sloga«.

I Nerodna prometna nezgoda je včeraj popoldne za tri četrt ure onemogočila tramvajski promet po enem tiru na Tyrševi cesti. Ob četrti na 4 je vozil po Tyrševi cesti voz s konjsko vprego, na katerem so bile precej visoko naložene vezane plošče. Na vogalu Tyrševe ceste in Ga-jeve ulice pred palačo »Slavija« pa je počila zadnja os in levo zadnje kolo voza je odspovedalo. Posledica je bila, da je zadnji del voza treščil na tla ravno na tramvajskem tiru. Voznik je bil očitno zelo presenečen in si prvi hip ni vedel pomagati. Kmalu se je okrog prizorišča nezgode zbrala množica radovednežev, ki so radodarno stregli vozniku z nasveti, kako bi spravil voz s tira proč. Njim so se pridružili še tramvajski

uslužbenci z revizorjem na čelu. Po desetih minutah je stalo med prostorom nezgode in Figovcem že pet tramvajskih voz, ki niso mogli naprej, toda možje si še niso bili na jasnem, kaj storiti. V burnih debatah o načinu, kako bi spravili težko naloženi voz s tramvajskih tračnic, so se odločili slediti za to, da s pomočjo še ene konjske vprege polegajo ponesrečeni voz s tirov v Ga-jevo ulico. Kmalu sta bila vprežena v voz dva para konj, ki sta potegnila z vso silo. Voz, katerega zadnji del se je vlekel po tleh, se je sicer premaknil, toda že čez nekaj hipov se je z velikim truščem prevrnil na levo stran, tako da ni dosti manjkalo, pa bi bil še drugi tramvajski tir zalozen. Tako se je prvi poskus očistiti tramvajski tir, klaverno izjalovil. Po daljši debati so potem prišli prizadeži do spoznanja, da bo najpametnejše, če pošlje trdka-lastnica voza še en voz, na katerega se bo preložil težki tovor. To se je tudi zgodilo, vendar je trajalo precej dolgo, predno so preložili več sto vezanih plošč na došli voz. Tramvajski promet je bil ustavljen na desnem tiru za kake tri četrt ure. V priznanje ljubljanskemu občinstvu pa je treba pripomniti, da je v gosti množici vztrajalo na licu mesta od začetka pa prav do trenutka, ko je bila odstranjena zadnja ovira s tramvajске proge.

I Vlom v velesejske prostore. Velesejski prostori, namenjeni za razstave, so dokaj dobro zaprti in zavarovani pred tatovi. Zato tudi pozimi, ko nihče nima ničesar tam iskati, tatovi ne pridejo vanje. Bolj v nevarnosti pa so paviljoni na veseličnem prostoru. Tam je namreč vsak zase lepo dostopen od vseh strani. To ugodnost je iz-vohal nepridiprav, ki je vlomil kar v tri paviljone in se lotil edinega, kar je v teh paviljoni najti, namreč električnih instalacij. Električna stikala, žarnice s senčniki, okovje in drug drobiž je bil dobrodošel plen za vlomilca. Tako je odnesel iz paviljona gostilničarja g. Antona Huča devet električnih stikal, šest žarnic s senčniki in okovi ter električni števec z marmornato ploščo vred, tako da znaša škoda okrog 500 din. Iz paviljona g. Tince Grošelj je bilo odnesenih osem stikal in 21 žarnic s senčniki, se čemer je bilo zopet napravljeno 1250 din škode. V paviljonu g. Rezi-ke Velkavrh pa je bila potrjana električna napeljava, odnesena štiri stikala in razbitih več šip v skupni vrednosti 500 din.

I 1000 jaje so ukradli. Lep plen so odnesli tatovi te dni iz skladišča na Bavarski stezi št. 6. V skladišču je imel med drugim Josip Andrejčič tudi dve veliki košari z okrog 1000 jajc. Tatovi so mu jih odnesli ter mu s tem napravili nad 1200 din škode.

MARIBOR

Proslava prve obletnice kronanja papeža Pija XII.

Sv. oče Pij XII. je bil izvoljen dne 2. marca preteklega leta, dne 12. marca pa je bil v cerkvi sv. Petra v Rimu slovesno kronan za papeža. Ker pade prva obletnica papeževskega kronanja v resni tihi tedni, se bo obhajala slovesna proslava tega zgodovinskega dogodka po nalogu prevz. gosp. apostolskega nuneja v Belgradu v vsej kraljevini Jugoslaviji na 4. ali srednjo nedeljo, 3. marca. V stolni in mestni župnijski cerkvi v Mariboru se začne proslava obletnice kronanja ome- njeno nedeljo ob pol desetih s slovesnim vzhodom prevzvišenega g. knezoškofa v stolnico, ki ga bodo spremljala katoliška društva s svojimi zastavami. Po pridigi bo daroval g. knezoškof slovesno sveto mašo z zahvalno pesmijo »Tebe Boga hvalimoc«. Zastopniki državnih in samoupravnih oblasti in zastopniki katoliških organizacij so k proslavi povabljeni. Vse mariborsko meščanstvo se na tem mestu vabi k obilni udeležbi te pomembne proslave, ki bo v remesnem času, ki ga doživljamo, iz- zvenela v iskreno prošnjo, naj vladar sveta in narodov usliši iskrene molitve vernega ljudstva ter ohrani in potrdi sv. očeta Pija XII. v nje- govem delu za mir med narodi, da bo kronano z uspehom.

Birmovanje v lavantinski škofiji

Kanonična vizitacija in birmovanje bo letos v lavantinski škofiji v naslednjih župnijah: Dekanija Dravsko polje: v nedeljo, 14. aprila pri Sv. Juriju v Hočah, v ponedeljek, 15. aprila pri Sv. Mariji v Slivnici, v torek, 16. aprila pri Sv. Ani v Framu, v sredo, 17. aprila pri Marijinem Vnebovzetju v Cirkovcah, v četrtek, 18. aprila pri Sv. Mariji na Ptujski gori, v soboto, 20. aprila pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, v nedeljo, 21. aprila pri Sv. Janžu na Dravskem polju.

Dekanija Nova cerkev: v četrtek, 2. maja pri Sv. Lenartu v Novi cerkvi, v petek, 3. maja pri Marijinem Vnebovzetju na Dobri, v soboto, 4. maja pri Sv. Petru in Pavlu v Vitanju, v nedeljo, 5. maja pri Sv. Jerneju v Vojniku, v ponedeljek, 6. maja pri Sv. Martinu v Rožni dolini, v torek, 7. maja pri Sv. Jožefu na Frankolovem.

Dekanija Murska Sobota: v torek, 14. maja pri Sv. Mariji na Tišini, v sredo, 15. maja pri Sv. Nikolaju v Murski Soboti, v četrtek, 16. maja pri Sv. Martinu v Martjancih, v petek, 17. maja pri Sv. Sebastijanu v Pečarovicah, v soboto, 18. maja pri Sv. Trojici v Gornjih Petrovcih, v nedeljo, 19. maja pri Sv. Mariji v Markovcih, v ponedeljek, 20. maja pri Sv. Nikolaju v Velikih Dolencih, v nedeljo, 26. maja pri Sv. Mariji v Gornji Lendavi, v ponedeljek, 27. maja pri Sv. Kozmi in Damijanu v Kuzmi, v torek, 28. maja pri Sv. Juriju v Prekmurju, v sredo, 29. maja pri Sv. Heleni v Pertoci, v četrtek, 30. maja pri Sv. Jožefu na Cankovi.

Dekanija Saleška dolina: v soboto popoldne, 8. junija v Smartnem pri Saleku, isti dan popoldne: kateheza, birna in oficij za posvetitev cerkve pri Sv. Pankraciju na Gornji Ponikvi; v nedeljo 9. junija istotam posvetitev župne cerkve in dveh oltarjev, v ponedeljek, 10. junija v St. Ilju pri Velenju, v torek, 11. junija v St. Janžu na Vinski gori, v sredo, 12. junija pri Sv. Juriju v Skalah, v četrtek, 13. junija pri Sv. Mihaelu v Šostanju, v soboto, 15. junija pri Sv. Petru v Zavodnem, v nedeljo, 16. junija pri Sv. Križu, župnija Sv. Andreja v Belih vodah.

Dekanija Ljutomer: v sredo, 19. junija pri Sv. Križu pri Ljutomeru, v četrtek, 20. junija pri Sv. Janžu, Krstniku v Ljutomeru, v petek, 21. junija pri Sv. Mihaelu v Veržetu, v soboto, 22. junija pri Sv. Roku in Sebastiji, v Cezanjevcih, v nedeljo, 23. junija pri Sv. Trojici pri Mali Nedelji, v ponedeljek, 24. junija pri Sv. Juriju ob Ščavnici, v torek, 25. junija pri Sv. Magdaleni na Kapeli, v sredo, 26. junija pri Sv. Petru v Gornji Radgoni, v četrtek, 27. junija pri Marijinem Vnebovzetju v Apačah.

V mariborski stolnici bo sveta birna na bin- koščno nedeljo in binkoštni ponedeljek, dne 12. in 13. maja.

m Danes predava prof. J. Mlakar. Na današnjem prosvetnem večeru, ki bo ob 8. v Zadrugi gospodarski banki, predava planinec gosp. prof. J. Mlakar o temi »Z mojega nahrbtnika«. Planinci, pridite!

m 150.000 din bo mesto leto smetalo v vodo. 80.000 din je bilo v letošnjem preračunu določenih za spravljanje snega z mariborskih ulic, pa je ta vsota že sedaj prekoračena. Na mestni občini računajo, da bo ta posel stal 150.000 din, kar je zelo veliko, če se pomisli, da se ta denar potem nikjer ne pozna, saj se skoraj dobesedno zmeče v — Dravo. Pri spravljanju snega so zaposleni delavci pomožne akcije, ki bi jih občina sicer mogla koristneje uporabiti pri javnih delih.

m Bencinske karte so prišle. Predstojništvo mestne policije poziva vse one lastnike motornih vozil, ki so svoj čas zaprosili za bencinske karte, da jih dvignejo od 27. t. m. do 1. marca dnevno od 16. do 18. ure v sobi št. 4. Prometno knjižico naj prinesejo s seboj. Bencinske karte dobijo le oni, ki so svoja vozila za leto 1940 že prijavili. Rok poteče 29. t. m. Cena za karte je: za motorna kolesa 20 din, za avtomobile od 30 do 40 din.

m Kako globoko je zamrznjena zemlja. Silen mraz, ki vlada letošnjo zimo, je stisnil tudi zemljo, da je tudi v globini trda kot rog. Pri mestnem vodovodu in mestni plinarni, kjer so vžasi zaradi popravil omrežja prisiljeni, da kopljejo v zemljo, so ugotovili, da je v Mariboru zamrznjena zemlja na terenih, ki so pokriti s snegom, 80 cm globoko, na odprtih terenih, kjer ni snega (ulice in trgi) pa celo 120 cm globoko. Odkopavanje zemlje v to globino je silno težavno, zlasti pri popravilih plinskega omrežja, kjer ne smejo zemlje taliti z ognjem zaradi nevarnosti eksplozije. V Stolni ulici so morali delavci razbijati dva dni, da so izkopali meter globoko luknjo ter so lahko popravili po- čeno plinsko cev.

m Dekliški krožek Maribor I ima danes ob 7. zvečer sestanek v običajnih prostorih, na katerem predava dr. Trstenjak. Udeležba je za vse članice obvezna, druge vabljene.

m Mrtev je obležal v gostilni. V gostilno na Vodnikovem trgu je v ponedeljek zvečer prišel starejši gospod, ves blud in tresoč se ter je po- prosil natakario za skodelico čaja, ker mu je slabo. Komaj pa je napravil nekaj korakov po gostilniški sobi, se je že sesedel ter obležal. Poklicani so bili reševalci, ki so ugotovili, da je mož že mrtev. Potem je prišla policijska komisija z zdravnikom, ki je dognal, da je starša zadela kap. Bil je to 70 letni upokojeni poštni uradnik Franc Brezovnik, stanujoč v Ulici kneza Koclja 26.

m Dve kolesi brez gospodarja. Na predstojni- štvo, mestne policije sta bili pripeljani včeraj dve kolesi, ki sta ostali brez gospodarjev. Zensko kolo so našli prislono pred neko hišo v Valvazorjevi ulici, gostilničar Colnik pa je izročil policiji možko kolo, katero je shranil pri njem nepoznan možki že 18. t. m., rekoč, da se odpelje s koroškim vlakom ter se bo zvečer vrnil po kolo. Do sedaj tuja še ni bilo po kolo.

m Mislili so, da je nevaren razbojnik. V sa- motno hišo na Šobru pri Mariboru je prišel mlajši možki ter se je izdal za vedeževalca, ki bo po-

SCHICHTOV RADION pere sam!

Pri kuhanju v raztopini Radiona opravijo milijo- ni kisikovih mehurčkov vse delo pranja perila. Strujijo skupaj z milnico skozi pe- rilo, odpravijo vso nesnago in perilo je tako belo da se kar sveti.

RADION BELINA!

vedal prihodnost iz kart. Ljudje pa so bili pre- pričani, da je to sloviti razbojnik Hare, tem bolj, ker se je mož zanimal, kje vodi najbližja pot proti meji. Zaradi tega so tuja zelo prijazno sprejeli ter ga lepo pogostili, da bi ga obdržali v hiši, nekdo pa je na svo moč tekel k orožnikom. Iz Maribora so poslali cel tovorni avto orožnikov, ki so hišo obkolili, ugotovili pa so potem, da nimajo opravka z razbojnikom, temveč z nekim klatečem.

m Solarij med seboj. V šoli v Podovi pri Ra- čah se je pripetil čuden slučaj. Neki 11 letni solar je zahteval od svojega tovariša, 11 letnega Rudolfa Damjana, da mu da gobo. Ker pa je ni dobil, je zabodel Damjana v hrbet ter mu rnil pljuča. Hudo ranjenega solarja so morali spraviti v mari- borsko bolnišnico.

Gledališče

Sreda, 28. februarja: aprto. Četrtek, 29. februarja: Ob 20. »Via Mala«. Zadnjič, Globoko znižane cene.

Rajhenburg

Zamahnila je smrt s svojo brčko koso in v enam dnevu pokosila tri življenja.

V brežiški bolnici je umrl g. Franc Vranetič, bivši župan trške občine Rajhenburg, sedanj član občinske uprave in njen blaginjak, član in blaginjak krajevnega šolskega odbora ter dolgoletni odbornik Kmetске posojilnice v Rajhenburgu. Pokojnik je bil rojen v Pitecah v Rajhenburgu, se je naselil leta 1910. ter začel gostilno in pekarsko obrt, ki jo je vodil do konca svojega življenja. V življenju je bil cel človek, doberčnik, ustrežljiv ter je vsakemu bil, če le moglo, ob vsaki priliki v pomoč. Občinski odbornik je bil od leta 1921. do 1925, naker je bil izvoljen za župana. Županske posle je upravljal v veliko zadovoljstvo vseh občanov do časa, ko ga je v letu 1933 živkovičev režim razrešil. Imel je mnogo smisla za olepšavo trga, napravil je dal nov be- toneki most preko Brestanice, kakor tudi elektrifi- kacijo trga Rajhenburga. Bil je član raznih društev, zlasti se je udeleževal pri Gasilskem društvu. Za svoje delovanje je bil tudi deležen najvišjega pri- znanja ter odlikovan z redom sv. Save. Kakor je živel, tako je umrl, lepo spravljen z Bogom.

— Iste dan se je poslovil od tega sveta g. Peter Košar, upokojeni orožniški narednik ter dolgoletni referent občine Senovo. Pokojnik je bil rojen v Stroči vasi pri Ljutomeru ter je prišel v Rajhenburg leta 1912. kot vodja orožniške postaje, kar je vstal do leta 1932., ko je stopil v pokoj. Rajni je imel ve- like sposobnosti, pa tudi dobro erce. Vestno se je držal svoje službe, a znal je vedno tolmačiti postave v korist ljudstva in je ljudem šel zelo na roko. Pre- množi so mu hvaležni, ko jih je ob raznih prilikah s svojim dobrohotnim nasvetom rešil iz mučnih za- pletljajev. Bil je mož dela. Tudi kot upokojenec ni ostal v brezdelju ter je prevzel vojaške posle pri senovski občini. Opravljal jih je z vso vestnostjo in je bil od vojaških oblasti vedno pohvaljen. Njegov pogreb je dokazal, kako so ga cenili senovski ob- čani.

Na ta dan je tudi umrla v 78. letu starosti Ple- terski Pepca, vdova po pokojnem Francu Pleterskim, bivšemu dolgoletnem cerkvenem ključarju Lurske ba- zilike v Rajhenburgu. Pokojnica je bila dobra go- spodinja, živila e svojim umrlim možem v najlepši zakonski harmoniji, bila mu je desna roka pri vseh dobrih delih, ki jih je njen mož v življenju opravil. Poslednja leta je pomagala svoji hčeri in zetu pri gospodinjstvu, dokler je ni bolezen položila na bo- lišniško posteljo. V svoji bolezni je mnogo pretrpela, pa vse je prenesla vdova v voljo božjo. Spomin na njo bo ostal trajno v srcih vseh, ki so jo poznali.

Naj rajno svetli večna luč! Zaljučim svojcem naše iskreno sožalje!

Mlad fazan v zabavo na bojišču.

Dva filma za gledalce željne senzacij in napetosti!

Pojóci cowboj in njegov belec v senzaciji nape- tostih, kjer se bje borbá za pravico in srce!

Detektiv z železnimi živci in z aparatom za odkrivanje laži

ŽELEZNA PEST

NOBENE MILOSTI

KINO SLOGA. telefon 27 80 — Danes ob 16, 19 in 21. uri — KINO SLOGA. telefon 27-80

Kina dobiva orožje BOMBE NAD ŠANGAJEM.

DOLORES DEL RIO Misteriozni film — v vrtincu sen- zacij in pustolovskih podvigov. — George Sanders KINO MATICA tel. 21-24 Ob 16, 19 in 21. uri

Na elizejskih poljanah

Ramontous les Champs Elysées Danes premiera! Ob 16, 19 in 21. uri

Kino Union Tel. 22-21

Učitelj, potomec Ludvika XV. Napo- leona in Marata pripoveduje učeo- nem zgodovino elizejskih poljan, ki tvorijo enega najzanimivejših delov pariske in franc. zgodovine sploh!

Film slajsa, bleksa, razkošja in napehli dogodkov! Lucien Baroux, Jacqueline Delubac

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama: Mauriacov »Asmodej«

(Po prvi ponovitvi.)

Medtem ko doslej še nismo imeli prilike videti katero izmed del Paula Claudela, morda največjega dramskega pesnika povojne Francije, so se odprla vrata naše drame njegovemu antipodu v vrstah sodobnih francoskih katoliških pisateljev Françoisu Mauriacu že takoj ob njegovem odskem prvencu, igri v 5. dejanjih z naslovom »Asmodej«. Uprizoritev tega dela, ki ga gledamo v Ljubljani dobri dve leti potem, ko je bilo prvič uprizorjeno v Parizu, je prav zanimiva in oživljajoča novost v letošnjem dramskem sporedu.

Pisatelj, ki je našemu občinstvu znan po romanih »Gobavca je poljubila« in »Kajča zalega«, se je tudi v svojem edinem dramskem delu dotaknil problema, ki tvori osnovo njegovih pripovednih spisov: zanima ga predvsem spor med naravo in milostjo, med strastmi in Bogom. Tudi pokrajina, v katere okvir je postavil podobo vsakdanje, vendar pomembne življenjske drame, je prav tista, ki jo Mauriac slej ko prej tako rad upodablja: njegova rodna pustinja ob Bordeauxu — Landes.

Avtor nam je že z naslovom nakazal smer, v kateri naj iščemo smisel njegove drame. Kdo je Asmodej? To je »tisti, ki privzdiguje na hišah strehe«, izvemo v drugem dejanju. Vendarle pa nam ta podoba, ki jo je pisatelj prevzel iz La Sageovega romana »Šepavi vrag« (1707), pojasni le oblikovno stran Mauriacovega dela: njegov neizprosni psihološki realizem, s katerim nam odkriva najbolj skrite globine in spore v človeku. Kakor demon Asmodej v omenjenem romanu, nam tudi Mauriac odkriva skrito življenje v hiši podeželske graščakinje, mlade vdove gospe de Barthas. To je bogata, stara hiša, na videz »brez zgodovine, v kateri se ni nikoli nič zgodilo in kjer se nič ne godi«. Toda pisatelj nam pod površino vsakdanjih dogodkov odkriva napeto notranjo dramo, v kateri se pred gledalčevimi očmi razgrnejo skrite globine človeških narav in brezna njihovih strasti.

V dvorcu sredi obširnega posestva živita poleg zgodaj ovdovalce gospe Marcelle de Barthas in njenih štirih otrok, Emanuele, Bertranda, Jeana in Ane, od katerih ima najstarejša sedemnajst let, še njihov vzgojitelj in vzgojiteljica. Posebno vzgojitelj, bivši semenišnik Blazij Couture, si je znal pridobiti v družini izjemno položaj: postal je nekak duhovni vodja gospe. Dela se, kakor da ga je sama skrb za njeno dušo, čeprav je to le krinka, pod katero se izživlja njegova zatrita strast. O ljubezni, ki ga je nekoč, a samo za hip približala vzgojiteljici, noče nič več slišati, kar povzroča napeto razmerje med njima. Tedaj pride v hišo mlad Anglež Harry Fanning, v zameno za mladega Bertranda, ki so ga za čez počitnice poslali na Angleško. S tem se začne zaplet in razplet dogodkov. Navzočnost dvajsetletnega Angleža je usodna tako za mater, ki zagori v strasti ženske, ki se ji nagibajo leta, pa tudi za hčerko Emanuele, v katere neskaljeno, pobožno mladost zasije zarja prve deviške ljubezni. Mati, ki to vidi, je ljubosumna na hčer, zlasti ker spozna, da se ji približuje tudi Harry, katerega sama rada vidi, čeprav si svojega čustva ne prizna. Na gospo pa je zopet ljubosumen Couture, ko vidi, da se mu izmika vse ono, kar si je pridobil s tolikim naporom, in kako se podirja izsiljen razmerje med njim in graščakinjo. V svoji stiski, ki je toliko, da ustvarja težko, mračno ozračje v hiši, intrigira najpogreje s tem, da skuša odstraniti Harryja; ko pa se mu to ne posreči, saj Angleža ne zadržujejo samo Emanuele in oboje otroka, ampak tudi gospa, se z vso silo zavzema — potem ko se je bil za nekaj časa užaljen umaknil iz hiše — za njegovo poroko z Emanuelo. Ta njegova »dobrota« ima kajpada svoj izvor v upanju, da si tako ohrani gospe de Barthas.

To prizadevanje je tako silovito, da gledalec sprva misli, da je na tej osebi, ki predstavlja nedvomno patološki pojav, poglavitni poudarek Mauriacovega dela. A vendarle ni tako. Osrednja problematika in hkrati dramatično jedro »Asmodeja« je podzavestno ljubezensko tekmovanje med materjo in hčerjo. Prav v ta spor je položil pisatelj poglavitno idejo svoje drame. Toda motili bi se, če bi zdaj mislili, da nam Mauriac po zgledu nekdanjih naturalistov odkriva le spor, ki ga med ljudmi povzroča strast. Gospa de Barthas kljub vsemu ni morda kakšna madame Bovary, ampak je žena, v kateri se s strastjo veže iskreno materinsko čustvo. In v uri, ko prevlada v njej svetloba tega višjega čustva, se odreče za hčerino srečo. Emanuelu in Harry oddeda v zaročno noč, a gospa de Barthas ostane sama, nesrečna kot žena in vendar zmagujoča nad blatom, v katerem bi se bilo skoraj ugreznilo njeno višje bitje.

Ze ta koner zgodbe govori proti tistim, ki vidijo v pričujočem delu golo analizo brez očistitve. Se globlje pa se nam odkrije duhovna podoba te nenavadno smiselne drame, če se vprašamo po smislu ljubezenskega spora, ki in kakor nam ga prikazuje pisatelj. Res da je Mauriac kot demon Asmodej s pogumom in spretnostjo psihološkega realista odkril streho hiše, da smo bili priča skritega življenja v nji. Toda že poprej smo opozorili, da nam ta aluzija na demona odkrivača pojasnjuje le oblikovno stran pričujočega dela. Vemo namreč, da govori o Asmodeju tudi sveto pismo (Tob. 3, 8). Po njem je bil Asmodej duh pustošenja, ki je umoril Sari, poznejši Tobijevi ženi, sedem njenih nevednih zaročencev. Na drugem mestu v Tobijevi knjigi pa beremo:

»Tedaj mu je rekel angel Rafael: »Poslušaj me in pouči te bom, kateri so tisti, nad katerimi ima démon moč. (16)

To so tisti, ki stopajo v zakon tako, da preženo Boga iz svojega srca in duha in mislijo le na svojo strast, kakor konj in mula, ki sta brez pameti; démon ima meč nad takimi. (17)

Ti pa — potem, ko se poročiš z njo —, stopi k njej v sobo in živi z njo 3 dni držno in misli samo na molitev z njo.« (18)

Te besede so ključ za razumevanje Mauriacovega dela. Njegov »Asmodej« ni samo prodirna in duhovita analiza človeške narave, njegove podzavesti, ampak je hkrati očistujoča pesem čiste ljubezni, to je ljubezni, ki se ne boji pričujočnosti Boga. Ne moremo namreč prezreti, kako je dejansko središče drame deviška Emanuelina s svojo prebujajočo se ljubeznijo do Harryja, ki slednjič zablisti kot zvezda nad Harryjo strasti, ki bega, muči in hkrati kot demon Asmodej uničuje vse tiste, kateri so ji zapadli. Tudi Emanuelu mora skozi ogenj preizkušnje. Ko prvič okusi slast in moč ljubezni, jo preganja dvom, češ, ali ni med ljubeznijo in službo Boga nepremostljivo nasprotje. Ko je razkol v nji najhujši, ji pride na pomoč mati, ki ji je prav njen »demon«, Blazij Couture, odprl oči, da vidi prav in izpregovori hčerki odresilne besede: »Harry je prišel od daleč v ta kraj, ne da bi bil vedel, da je prišel iskat tebe.

Toda Bog, ki te ljubi, je vedel.« In na to ji odgovori Emanuel: »Mama, kako ste mogli uganiti, da sem pričakovala to besedo, da sem imela tako potrebo po tej besedi?« Ta prizor med materjo in hčerko, ki pomeni dramatični višek in hkrati najgloblji vsebinski poudarek Mauriacovega dela, je tako pretresljiv, da raste v simbolično, občečloveško pomembnost in je enakovreden tako imenovanim prizorom očistitve v antičnih tragedijah. Razloček je le ta, da se je monumentalni patos starih tragedov umaknil preprosti vsakdanosti moderne psihologije.

Kakor v drugih delih, tako je bil Mauriacu tudi v »Asmodeju« vir stvaritelnosti moralni konflikt našega življenja, ki ga afirmira s pogumom borce in pred katerim ne beži niti v naturalistično tako imenovano »objektivnost«, niti v subjektivno sublimirano romantiko. On se spušta kot potapljač v črna in rdeča brezna naše narave, kjer se človek muči s strastmi, kjer se Bog z vragom bori. Zato je tako vznemirljiv, težak in oster, etični sodnik naše notranjosti. On ni za zabavo. Prisiljen si, da trpiš z njegovimi junaki. To je posledica nepovrjene odkritostnosti, s katero nam pisatelj izpoveduje notranji človeški nemir in slutnjo luči »Tistega, ki sužnje skrivnostno izenačuje z Bogom«.

Uprizoritev »Asmodeja« pomeni uspeh tudi za gledališče. Predstava, ki jo je pripravil režiser g. Milan Skrbinšek, je bila dokaz ljubeznive vne- me in skrbi za dostojno višino. Ze v prvem poročilu smo poudarili, da je uspeh tako težkega »besedila« razveseljiv tem bolj, ker je nastopilo poleg starejših, preizkušenih igralcev tudi precej mlajših moči. Posebej moramo ugotoviti zlasti uspeh gosp. Severja, ki je problematično vlogo Blazija Couturea podal z veliko prepričevalnostjo in močnimi poudarki. Prav tako je bila podoba Emanuele, kakor jo je izoblikovala gdč. Simčičeva, več kakor samo polizus; v nji se je nadarjena igralka že močno približala ustvarjanju, ki nam pomeni spoj doživljanja in oblikovanja. Kot preizkušena igralka in zrela umetnica je v noviči pokazala gospa Saričeva, katere graščakinja de Barthas je bila vseskozi očarljiva. Toda čeprav se je zdelo vloga kakor napisana zanjo, smo vendarle čutili zlasti v prizoru s hčerko, da njena stvariteljska žetja ne more biti utešena toliko z oblikovno dovršenostjo, ampak potrebuje predvsem tehničnih vsebinskih poudarkov. Priklupen mlad Anglež je bil g. Jan, ki je z vlogo Fanningsa pokazal ne le zunanjo uglejenost, ampak tudi prav lepo kulturo govora. Ustrezajoča je bila vzgojiteljica g. Gabrijelčičeva, vendar se ji težji psihološki prehodi niso docela posrečili. Morebiti nekoliko preveč stereotipen je bil župnik g. Skrbinšek, ki je zadnji trenutek uskočil namesto obolelega g. Lipaha. Izmed obeh najmlajših otrok gospe de Barthas je bila videti Ana (gdč. J. Boltarjeva) bolj naravna, medtem ko je bil Jean (g. Starič) tu in tam preveč prisiljen. Mirno dostojanstvo sluga v bogati hiši je v kretinji in govoru prav dobro zadel g. Presestnik.

Kar zadeva celotno ozračje, v katerem se godi Mauriacova drama, bi bilo kajpada želeli še nekoliko več subtilnosti, da si rad priznam, da so avtorjeve zahteve glede na oder tu in tam previsoke. Nekoliko pa gre to tudi na rovaš prevoda (J. Vidmar), ki je sicer skrben, vendar ne popolnoma enak izvirniku. To pa so kajpada pomanjkljivosti, ki ne kvirajo lepega vtisa, ki ga to delo zapusti v gledalcu.

France Vodnik.

L. M. Škerjanec: Prešernov Sonetni venec

Uglasbitev Prešernovega »Sonetnega venca«, kot si jo je v veliki kantatni obliki (za moški zbor, tenor-solo, bas-solo, tretet solistov in orkester) zamislil skladatelj L. M. Škerjanec, je vzbudila v vsej naši javnosti veliko zanimanje in pričakovanje. Za »Ujedinjenjem« je to drugi Škerjančev poskus v glasbeni vrsti velike kantate, kjer je pri nas doslej samostojno kraljeval Lajovčev Psalm. Prešernov »Sonetni venec«, ki si ga je izbral skladatelj za osnovo svojemu delu, je kot največje (poleg Krsta pri Savici) Prešernova in slovenska umetniška bil za skladatelja posebno privlačen, obenem pa je izvedba tega dela prav zato pritegnila izredno številno občinstvo na koncert sam.

O Škerjančevem delu, o večerajšnjem koncertu samem (h kateremu je spregovoril uvodno besedo dramaturg g. Josip Vidmar) in o izvajalcih (moški zbor Glasb. Matice, solisti gg. Francel, Betteto, Sladojev, Roman in Tone Petrovič, orkester Ljublj. Filharmonije pod dirigentom g. Mirkom Poličem) bomo zaradi pomanjkanja prostora pri- nesli obširno poročilo v jutrišnji številki. W.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOME- NIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI VSI ZAVEDNI SLOVENC! DARUJTE OB TRET- JI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN

Pogreb žrtv z nemške ladje »Altmark« na malem pokopališču Sogndal. Spredaj je videti kapitana »Altmarke« Daa, na desni v uniformi nemški poslanik v Oslu, dr. Bräuer.

Vprito predsednika dr. Tise in min. predsednika dr. Tuke (od leve na desno) so z govorom generala Catlosa odprli slovaško vojno akademijo.

Labudja pečenka s cvetačo

Veliki angleški list »Manchester Guardian« poroča, da je malo angleško mesto Weymouth sklenilo, da zakoljejo labude, ki so bili doslej v okras mestnega parka, in sicer zaradi hude zime in pa zaradi varčevanja z živili.

Torej jih bodo zaklali. Pravijo, da je labudja pečenka izvrstna slaščica in mestni očetje se smejo opirati na mnenje velikega politika Disraelija, ki je nekoč dejal, da ima labudjo pečenko rajši kot gosjo, a seveda mora biti okrašena s cvetačo.

Krivična usoda v družini

V Torontu se je končala tožba, ki se je vrtila okrog slavnih petorčic, okrog sestrice Dionne. Končala se je neverjetna krivica, ki bi utegnili biti snov pravljice »Pet bogatih in sedem revnih otrok«. Stariši Dionne imajo namreč razen petorčic še sedem drugih otrok, ki jim pa usoda ni tako mila, kot je petorčicam, ki so razvajane kot prince in so hkrati dolarske milijonarke. Ostalih sedem starejših otrok biva pri starših v jako skromnih razmerah, medtem ko živijo petorčice v krasni vili, so okrog njih zdravniki, vzgojiteljice, služab-

ništvo in jim je kot pravim pravcatim kraljevskim otrokom. Od časa do časa sme onih sedem revnih bratov in sester obiskati bogate sestre. Tedaj ravna- najo z njimi tako kot s tujci, le da jim ni treba plačati vstopnine. To kričeče nasprotje je stare slednjič prisililo, da so šli na sodišče po pomoč, da bi tudi drugim otrokom preskrbeli lagodno življenje in boljše vzgojo.

»Res je, da je svet veliko storil za naše petorčice,« je izjavila gospa Dionne, »toda konec koncev sva pa le midva, oče in mati, tudi nekaj dala za to, da so petorčice na svetu. Krivico je, če imajo ti otroci vse, oni pa nič. Čeprav so ostali moji otroci prav navadni otroci, imajo vendarle pravico, da so deležni sreče svojih pelih sester.«

Sodišče je te besede moralo upoštevati. Da bi se končale tožbe in ugovori med starši petorčic in med dr. Dafrejem, ki je varuh petorčic, in pa med oblastjo varuštva petorčic, bodo v Callandru sezidali veliko hišo, kjer bo stanovala vsa družina Dionne (12 otrok s starši). Sicer bodo petorčice še nadalje pod skrbstvom in nadzorstvom zdravnikov, vendar se bo zdaj vsem otrokom enako godilo in bodo vsi enako deležni zlatega blagoslova, ki so ga priklicale petorčice.

ŠPORT

GLEJ POROČILA TUDI NA 10. STRANI!

Prijave Nemcev za Planico

V nedeljo 3. marca bodo v Planici tekme za drž. prvenstvo na 65 metriški skakalnici. Nemška smučarska zveza je prijavila sledeče svoje tekmovalce za to tekmovalstvo: Mair Franz, Wein Hans, Marr Hans, Weiler Sepp, Friedl Herbert, Palme Heinrich, Berauer Gustl, Höll Gregor, Bradl Josef, Hänel Paul, Wimmer Georg. Nemška zveza sama poudarja, da je to najmočnejša reprezentan- ca Nemčije v skokih, ki je kdaj nastopila v ino- zemstvu. S tem je tudi podčrtala važnost do na- šega državnega prvenstva in omogočila, da bo ta tekma najmočnejša mednarodna tekma v letošnji smučski sezoni. Nemško moštvo vodi Gustav Rät- ther, nemški smučski vodja, in znani športni pu- blicist Carl Luther. Od naših tekmovalcev pri- jave še niso zaključene, vendar je gotovo, da bo- do nastopili vsi naši najboljši skakalci. Zveza pri- čakuje približno 15—20 domačih skakalcev na tem prvenstvu. Kakor znano, se tekmuje ločeno za državno prvenstvo, pri katerem tekmovalcu la- hko nastopijo samo jugoslovanski državljani, in lo- čeno v mednarodnem razredu, kjer nastopijo tudi inozemci, ki pa si ne morejo pridobiti naslova državnega prvaka. Tekmovalstvo bo pričelo ob 11 ter bo predvideno izvedenih okrog 100 skokov. Za gledalce vozi jutraj ob 5.40 izletniški vlak in ob 7.05 redni vlak, ki tudi še pravočasno prispe k tekam. Polovična vožnja je dovoljena za vse, treba je le, da kupijo gledalec obenem z voznim listkom rumeno izkaznico K-13, ki velja za brez- plačen povratek s potrdilom prireditelja in že- lezniške postaje. Te izkaznice se bodo potrjevale na kolodvoru.

Državno prvenstvo v skokih z mednarodno udeležbo v Planici, dne 3. marca

JZSZ razpisuje državno prvenstvo v smučskih skokih za dne 3. marca 1940 v Planici na 60 metri- ski skakalnici. Tekme se lahko udeležijo vsi v Zve- zi verificirani tekmovalci in inozemski tekmovalci

prijavljeni potom svoje zveze. Tekmuje se po pra- vilih in pravilnikih JZSZ ter I. W. O. § 2. Tekma se ocenjuje ločeno za državno prvenstvo in z me- narodno udeležbo. Državni prvak postane lahko samo jugoslovanski državljan. Državno prvenstvo se vrši v razredih, za tekme z mednarodno ude- ležbo pa ni razredov. Prijave je poslati na pred- pisanih tekmovalnih prijavnica Zvezi do petka 1. marca 1940. Skakalnica bo odprta od 27. t. m. dalje za oficijelni zvezni trening. Vodja treninga je član uprave Zveze g. Bogo Šramel. V soboto 2. marca je obvezeni trening za vse domače in ino- zemске tekmovalce. Kdor se tega obveznega tre- ninga iz katerikoli razlogov ne bi udeležil, ne bo pripuščten k tekam naslednjega dne.

Darila: prvi trije v tekmi z mednarodno udeležbo prejmejo plakete. Prvi trije v tekmi za državno prvenstvo prejmejo tudi plakete.

Trening-tečaj za skoke v Planici

JZSZ priredi tridnevni brezplačni trening- tečaj za svoje tekmovalce za skoke. Opozarjajo se sledeči tekmovalci, da se zgled v sredo zvečer v Planici zveznemu vodji g. Bogu Šramlu:

Jakopič Albin, Klančnik Karel, Franc Pribo- šek, Sušteršič Slavko, Zalokar Jože, Florjančič Peter, Palme Franc, Nedog Jože, Bevc Edo, Gra- dišnik Fedor, Javornik Ivo, Bukovnik Leon, Klan- čnik Gregor.

Dopuste si morajo preskrbeti tekmovalci sa- mi, ravno tako plačajo sami voznino v Planico in nazaj. Oskrbo v Planici imajo brezplačno.

Ljubljana: Hajduk (Split)

V nedeljo se tudi v Ljubljani odpre nogo- metna sezona. Nadaljuje se z ligaškim tekmo- vanjem in takoj prvo srečanje na domačem terenu nam bo nudilo dovolj športnega užitka. O kvaliteti Hajduka ni treba mnogo govoriti. Vedno je bil za razvajeno Ljubljano prvovrstna atrakcija, prav posebno pa sedaj, ko igra v njegovih vrstah znani češkoslovaški reprezentativec Sobotka. Hajduk je dobro pripravljen, kar o Ljubljani do sedaj za- radi vremenskih prilik ni bilo povsem mogoče, toda pod skrbnim in strokovnim vodstvom tre- nerja g. Bloha se bodo tudi naši fantje pripra- vili. Igrišče bo pripravljeno za regularno igro.

Zaključek ženskega državnega prvenstva v alpski kombinaciji

S slalomom je bilo zaključeno žensko držav- no prvenstvo, ki je bilo na Pokljuki. V slalomu je zmagala Poldka Pernuš (Sm. kl. Ljubljana) s časom 1:19,4 din., na drugem mestu je Pavlina Stol- cer (Gorenjec) 1:41,3, na tretjem pa Erika Heim (Skala, Jesenice) 1:44,4.

V skupni alpski kombinaciji pa je ta-le vrstni red: 1. Pernuš 177,58, 2. Heim 207,24, 3. Stolcer 258,96 točk. V slalomu je dosegla najboljši čas dneva Heimova pri drugi vožnji, Lojzka Pračko- va in Barba Čerčičeva pa sta bili diskvalificirani.

Na Gorjuše!

Na Gorjušah je sedaj že pravo veselje za smučarje, kjer se v gorkem pomladanskem soncu naužijejo vsega, kar potrebujejo za svoje zdravje. Poleg tega pa je smuka prav do konca meseca marca ugodna. Takoj se odločite in pišite na Pla- ninski dom SK Planine, kjer dobite celodnevni penzion v zakurjenih sobah za 35 din dnevno.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Grafika. V četrtek 29. februarja ob 19.30 sestanek za vse, posebno za juniorje. Opozarja- mo, ki se prvega sestanka niso udeležili, naj pri- dejo točno in sigurno. — Načelnik.

Deset zapovedi proti prehladu

Skoraj ga ni človeka, ki bi ga enkrat ali dvakrat na leto ne zgrabil prehlad. Tako spomladi, če je nenadoma kak topel dan in je človek še ves zimski, pa poleti, če je vroče in pljuskalo vodo ali se kopljel v mrzli vodi; pa jeseni, ko se vreme spreminja, pa še ni zakurjeno, in pozimi, ko je v sobi preveč zakurjeno, pa greš in treščiš okna narazen — vse to so vzroki, da dobiš prehlad. Pa kaj vse imenujemo s to besedo? Nahod in kašelj, vnetje v vratu in bronhialni katar, motnje v črevesju in katar v mehurju, vročina mrzlica brez kakega vzroka, prav vse, noter do smrtno nevarne pljučnice hodi po svetu z imenom prehlad. Prav o tem splošnem, nedoločnem, mnogovrstnem pojmu boleznij govorijo pričujoče besede, a ne o natančni zdravniški diagnozi.

1. zapoved: Utrjevanje

Zavarovati se vnaprej, je zmeraj bolj kot zdraviti se. Proti prehladu se najbolj zavarujemo, če smo utrjeni. Utrjevati se je pa treba redno in že v mladosti. Utrjevati ne smemo dojenčka, toda ko je otroku dve leti, se pa že sme začeti utrjevati.

2. zapoved: Ne smeš se prehladiti

Kaj da je prehlad prav za prav, o tem si učnjaki še niso na jasnem. To je brez dvoma res, če zadene telo nenadno ohlajenje in če telo ni utrjeno in ne nastopi takoj močna reakcija, pa zbolijo vrhni deli dihal. Bržkone povzroči nenadno ohlajenje kože spremembo v porazdelitvi krvi, notranji organi dobijo hipoma premočan dotok krvi, medtem ko ostane koža in sluznice v nosu in žrelu brez krvi in so dostopne za okuženje.

3. zapoved: Nič ne vleče

S tem je v zvezi strah pred prepihom. Sam po sebi ni prepih nič bolj škodljiv kakor sapa na prostem. Če je zunaj in znotraj ista temperatura, potem prepih nič ne škoduje. Prehlad se pojavi le tedaj, če mrzel zrak nenadoma prodre v preveč zakurjeno sobo in oplazi telo nenadoma. Pri vsakršni sapi in prepihu je važno, da dihamo z zaprtimi usti. Skozi odprta usta prodira mrzli zrak, posebno če se gibamo proti vetru, in povzroči kako vnetje.

4. zapoved: Ne jej aspirinov kar tjavendan!

Vseeno je, ali je to aspirin ali kak drugačen salicilov preparat. Ta zdravila znižajo telesno temperaturo, s čimer se včasih res posreči potlačiti prehlad v ozadje, da nas ne napade, vendar je dvomljivo, ali nam bo to zmeraj uspelo. Zgodi se, da se pojavi stanje, ki ga stari zdravniki in zdravstveniki kar na splošno imenujejo »da udari na znotraj«. Brez dvoma ni tako brez nevarnosti, če kako bolezen, ki je že v nas, kar umetno potlačimo.

5. zapoved: Potenje

Ze od zdavnaj so se ljudje zavedali, da se strupi s potenjem spravijo iz telesa. Zares dosežemo s previdnim in pravilnim potenjem, da se bolezenske kali odvajajo v kožo, da se notranji organi in sluznice razbremenijo in se sokovi bolj živahno pretakajo. Zdravljenje s potenjem pa ni nedolžna zadeva, ker je to hudo napor za srce in za presnavljanje. Zatorej naj bo med potenjem mrzel obkladek na glavi, in po potenju se je treba dobro obrisati in vsaj eno uro počivati.

6. zapoved: Ovitki morajo biti pravilni

Sleherni ovitek, bodi na vratu ali na vsem telesu, zahteva posebnega znanja, brez katerega so ovitki rajši škodljivi kot koristni. Vlažna rjuha — če je mrzla ali mlačna — to je vseeno — se mora tesno prilagajati telesu. Drugi ovoj, ki je vrh te rjuhe, naj bo iz nepremočljivega blaga ali pa iz volne, in ta mora vlažno blago popolnoma prekriti, in nič zraka ne sme priti zraven.

7. zapoved: Nič tobaka! Alkohol kot zdravilo

Zelo je narobe, če kdo misli, da kajenje tobaka vpliva razkuževalno. Dim vendar draži sluznice dihal. Kajenje je torej prepovedano pri vseh katarjih nosu, žrela, sapnika in bronhij. Včasih, ko se prehlad začneja, jako dobro stori zavrelo vino ali grog, posebno za potenje. Vročna tekočina je pač poglavitna stvar in kak lipov čaj vpliva prav tako. Če je črevesje v neredu, je rdeče vino zaradi kisline prav dobro zdravilo.

8. zapoved: Prezračiti!

Zmeraj je treba skrbeti, da je zrak čist. Bolniška soba mora biti dobro prezračena, pri čemer je treba vedeti, da se soba bolje prezrača, če okno na stečaj odpremo za kratek čas, kakor pa če je zmeraj le malo odprto. Če zračimo, pazimo da mrzli zrak ne piha naravnost na bolnika. Zatorej ga je treba dobro odeti in mu dati ruto na usta.

Angleška šegavost

Angleški Rdeči križ ima tečaj za pouk o prvi pomoči. Neki živčno precej občutljivi zdravnik razlaga: »Če potegnete utopljena iz vode, ga položite na trebuh in delajte dihalne vaje z njim.« Učenec ga prekine: »Kaj pa, če je ranjen, na primer, če si je rebra polomila?« Zdravnik: »Potem ga položite na hrbet in gibajte samo z rokami.« Isti učenec: »Kaj pa, če ima roke zlomljene?« Zdravnik, ki mu je že preveč vprašanj: »Potem ga v božjem imenu vrzne nazaj v vodo in počakajte, da pride kdo, ki zna več kakor vi!«

V bolniški sobi mora biti zrak tudi vlažen. Zato denimo skledo vode v sobo ali pa vlažne krpe.

9. zapoved: V posteljo!

Kdor je prehladen in ima vročino, mora v posteljo. Kar nič ni junaško hoditi okoli z 38 stopinjami vročine! Zelo je napačno, če mislimo, da postelja človeka slabi! Nobena stvar ni boljša kot enakomerna posteljna toplota; te ne moremo z ničemer drugim nadomestiti. Le če je kdo že jako star in če je nevarnost, da dobi pljučnico, je treba biti previden glede postelje. Takrat je dobro, da bolnika večkrat premaknemo in da tudi sedi v postelji.

10. zapoved: Zdravnik naj pride

Vsak prehlad (ali hripa) je bolezen, ki je ni moči kar tako določiti. Ni le to merodajno, kako se kdo sam počuti, marveč bo zdravnik bolje spoznal, kaj da nam je. Sele zdravnik bo videl, da nas ne boli samo vrat, ampak da je to davica; in da ni samo sapnik vnet, ampak da se začneja vnetje porebrnice ali da se bliža pljučnica; in iz navadnega glavobola more spoznati, da je možganska mrena vnetja. Vsega tega bolnik pri sebi ne more določiti in če ne pokliče zdravnika, utegne biti prepozno, da bi še ozdravel.

Domača zdravila so dobra in koristna, toda sleherno učinkovito sredstvo je poseganje v potek bolezenskega dogajanja, in sleherno poseganje mora biti primerno organizmu in okuženju.

Karelijska ožina in južna Finska.

Celjske novice

c Salezijanski mladinski dom v Gaberjih priredi v nedeljo, 3. marca, ob pol 5 popoldne lepo misijonsko igr »Andaluma«. Med odmori igra nova mladinska godba.

c L simfonični koncert združenih orkestror Glasbene matice in orkestra 39. pp. celjske garnizije bo v torek, 12. marca ob 8 zvečer v celjskem mestnem gledališču. Za prireditve vlada v Celju že sedaj veliko zanimanje.

c Uradni dan Zbornice za TOI v Celju bo v torek, 5. marca, dopoldne v posvetovalnici Zdrženja trgovcev v Razlagovi ulici 8.

c Mirnik Ivan. Na Ložnici št. 18 pri Celju je umrl včeraj zjutraj 58letni Ivan Mirnik, železničar v pokopu. Pogreb bo v četrtek, 29. februarja, ob 3 popoldne iz hiše žalosti na okoliško pokopališče v Celju. — Naj počiva v miru! Svojem naše iskreno sožalje!

c Službeni list dravske banovine z dne 24. februarja priobčuje, da ustreza dveletna državna rudarska šola v Celju (nižja strokovna rudarska šola v Celju) izobrazbi dveh razredov srednje šole in daje šolsko kvalifikacijo za zvanjsko znanje po § 10. zakona o uradnikih, dokler ostane oseba s to kvalifikacijo v svoji stroki. Triletna državna rudarska šola v Celju ustrezno izobrazbi srednje šole in daje šolsko kvalifikacijo za uradniško znanje po § 45. odst. 1., dokler ostane oseba s to kvalifikacijo v svoji stroki.

c Mala ženka brez logike. V Celju. V soboto, 2. marca, bo uprizorilo Gledališče »mladih« iz Ljubljane ob četrti na devet v celjskem mestnem gledališču Reinaldovo komedijo v štirih dejanjih »Mala ženka brez logike«. Cene običajno dramske. Predstava je izven abonmaja in se vstopnice dobe v predprodaji v Slomškovi knjigarni.

Električni zajedavci zastrupljajo človeško telo

Ze dolgo je znano, da »fen«, to je tisti, v nekaterih gorskih pokrajinah večkrat pojavljajoči se topli in suhi padajoči veter, povzroča pri mnogih ljudeh čudne bolezni, duševne in telesne vrste. Tudi mleko se ob fenu hitro sesiri, pivo se ne peni tako kot običajno in je baje tudi bol jslabega okusa. Katranove in asfaltna razpršine se razkrajajo in s tem povzročajo delavcem, ki gradijo ceste, precej neprilike ob fenu. Zivali slutijo fen, kakor je dokazano, že vnaprej (kot na primer nevihto) in so po več ur prej nemirne in zmedene.

Posebne vplive vzbuja fen na človeški organizem, tako da so ljudje, ki so prav posebej občutljivi za fen in ki vselej zbolijo, kadar je fen. Bolezen »fen« se izraža z nenormalno razdraženostjo in slabo voljo, ki navaja celo na samomorilne misli. V šolah je tedaj nepazljivost kar vidna in učencem je nemogoče, da bi zbrali svoje misli. Mimo teh telesnih posledic pa so znani tudi duševni učinki, kakor utrujenost, nespečnost, glavobol, prebavne motnje in bolečine srca.

Dolgo so zdravniki in vremenoslovci ugibali o skrivnosti »boleznij fen«. Nekaj pojasnil glede na to skrivnost je nedavno objavil docent z ino-moškega vseučilišča v »Zdravstvenem tedniku« (dr. Planter). Dolgo časa je v Inomostu, ki je izrazito fensko mesto, opazoval vplivanje fena in je dognal tele podatke o vzrokih te, še malo raziskane bolezni: Pri izmenjavi hladnega in toplega svežega zraka nastanejo v ozračju elektromagnetna jakostna polja. Iz teh električnih motenj izhajajo žarki, ki so znani kot »električni zajedavci« (parasiti). Ti žarki morejo prodreti skozi velike zračne prostornine in celo skozi zidove in vplivajo tudi biološko. Njih učinek na človeka obstoja predvsem na vplivih koloidnih telesnih tekočin. Tako nastane bežno zastrupljenje organizma. Kislo-barično ravnotežje našega telesa, ki je za naše

c Išcem krasno sončno sobo v sredini mesta Celja, kjer bi lahko namestil svojo prelepo spalnico, ki jo bom najbrž zadel v nedeljo, 3. marca, ob 3 popoldne v Narodnem domu pri efektni loteriji poštinih nameščenec v Celju. — Zrebanje bo javno.

c Pri smučanju pri Celjski koči je padel v nedeljo dijak Ljubo Knop iz Celja in si zlomil levo roko v zapestju.

c Fantovski odsek Celje L ima drevi važen sestanek, na katerega opozarjamo vse člane in prijatelje društva! Na sestanku bo govoril g. prof. Mavčič Jože.

c Vest o aretaciji desetih oseb v Celju, katero je objavila predvčerajšnjim neka inozemska radijska postaja, je popolnoma izmišljena in ne ustreza resnici.

c Škorci so se pojavili v Celju in oznanili bližajočo se pomlad.

c Več zaklonišč proti napadom iz zraka je zgradila železniška uprava v Celju. V kratkem bodo začeli graditi zaklonišča tudi privatniki.

c Ponovno opozarjamo vse, da dne 2. marca v Celju ne bo sredopostnega kramarskega sejma.

c V podružnici »Slovenca« dobite srečne efektivne loterije poštinih nameščenec v Celju. Ker bo zrebanje že v nedeljo, pohitite!

c V Zagradu pri Celju je umrla 68letna Lančič Franciška. Naj počiva v miru!

c Raje bi umrl... V Celje so pripeljali iz Zagreba 31letnega trgovca Johanna Rotschädla iz Nemčije. Zadržali so ga na celjski policiji, odkoder bi ga odpremili čez mejo. Rotschädl pa si je v zaporu prezal na levi roki žile, da bi s tem preprečil odgon. Odpeljati so ga morali v celjsko bolnišnico, ker bi sicer izkrjavnel.

normalno občutenje tako važno, se pri tem pomakne na kisloto stran. Od tod besede iz ljudske govornice, »kako se kislota drži«, kar je jako globokomno izraženo zlasti glede na duševni učinek te bolezni. Človek se zares »kislota odziva« na žarke, ki motijo sokove njegovega telesa. Kakor izkazujejo poskusi omenjenega docenta, so bili bolniki kmalu ozdravljeni »boleznij fen«, ko so dobili hrano, katere je bila sestavljena bolj bazično. (Baza pa je spojina kovinskega oksida (oksida) z vodo.) Sadej, zlasti jabolka in zelenjava, je za to bolezen posebno imenitna.

Podrle cerkve na Finskem

Od začetka februarja je bilo po raznih pokrajinah Finske napadeno po sovražnih letalih več cerkv, ki so bile tudi porušene. V Turkuju je tozadevna škoda precejšna, v Viipuriju pa je pogorela stara častiljiva stolnica. V Hangöju, kjer je bilo toliko strašnih letalskih napadov, je razdrto pokopališče, medtem ko je župna cerkev še nepoškodovana.

Na slavni pravoslavni samostan na otoku Valamo na Ladoškem jezeru, so večkrat metali bombe. Kakor poroča pravoslavni bolgarski list, so menihi še navzlic pozivu finskih oblasti ostali na otoku. Nemoteno so izvajali samostanske predpise in vztrajali v molitvah, čeprav je zunaj vihrala vojna in so bili zmeraj v nevarnosti. Na otoku Brakkosariju, ki pripada Valamu, so že od nekaj bivali puščavniki, ki so se zaobljubili, da bodo molčali do smrti. Vžigalna bomba je priletela v kapelo prav tedaj, ko je bila ondi služba božja. Menihi so planili ven in so ondi zapeli »Gospod, usmili se nas«, dasi so s tem prelomili obljubo molka. Ko ni bilo moči več zdržati, so menihi odšli s samostanskega otoka.

Iz Julijske Krajine

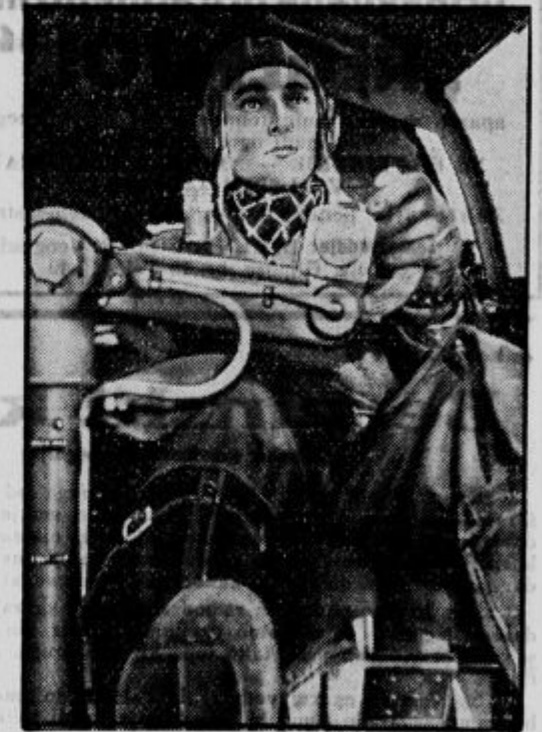
Novi pokrajinski fašistovski tajnik za Goriško. Po komaj sedmih mesecih se je zopet izvršila sprememba v vodstvu pokrajinskega fašistovskega tajništva v Gorici. Dosedanji pokrajinski politični tajnik dr. A. Vanelli je zapustil Gorico, na njegovo mesto je prišel fašist Fulvij Gerardi. Sprememba v deželnem strankinem vodstvu je prišla nenadoma. Zakaj je bila izvedena, nam ni znano. Iz časopisnih vesti tudi ni razvidno, kam je bil prejšnji tajnik premeščen.

Mož in žena sta drug za drugim odšla v večnost. V Spodnji Idriji je po trimesečni bolezni umrla Marija Kogoj v 72. letu starosti. Komaj so ženo zagreblili — še ne dve uri po pogrebu — je že njen mož Andrej, zadet od kapi, odšel za njo. Najbrž ga je preveč potrla žalost, saj sta bila 55 let združena v tihi, tesni ljubezni. Andrej bi letos o sv. Andreju dočakal 82. leto. Oba sta bila doma na Vojskem; leta 1918 sta si kupila hišo v Spodnji Idriji in se tu naselila. Vzgojila sta 11 otrok, od katerih sta dva umrla, ostali pa so vsi že preskrbljeni. Bila sta dobra krščanska zakonca, ona pridna gospodinja, on dober gospodar in priznan mizarjski mojster, ki je tri svoje sinove izučil v izvrstne mizarje. Sinom, hčeram in vsem ostalim sorodnikom izrekamo ob tako nenadni izgubi dragih staršev iskreno sožalje; njim naj sveti večna luč!

Nov župan za Vipavo. G. zemljemerec Frid. Ticozzi je bil s kraljevim odlokom imenovan za župana (podešta) v trgu Vipava.

Novo rudarsko mesto pri Raškem premogovniku. Vodstvo rudnika v Raši v Istri, kjer je bil svoj čas že pod Avstrijo skromen premogovnik lignita, ki je pa sedaj močno razširjen in razmrežen ter zaposluje več tisoč delavcev, je sklenilo sezidati novo stanovanjsko naselbino za svoje delavce. Prvo delavsko mesto Arsia je bilo zgrajeno pred nekako tremi leti, sedaj bodo začeli zidati drugo. Stroški so preračunani na 25 milijonov lir. Ker je okolica raškega premogovnika večinoma izsušeno ozemlje brez vasi in bivališč, je preskrba primernih stanovanj potrebna za podvig podjetja, dokazuje pa tudi pravilno umevanje socialnih in zdravstvenih zahtev sedanjega časa.

Vipava. Vdana v božjo voljo nas je zavedno zapustila krščanska žena ga. Marija Poniz, sestra g. dekana Krhneta v Postojni. Na zadnji poti smo jo spremljali v velikem številu. Pokoj njeni duši! Zaljubljen, zlasti g. dekano, naše sožalje!

Pilot nemškega letala.

Sv. Miklavž pri Ormožu

Roditeljski sestanek. V nedeljo, 25. t. m. po rani maši je bil v tukajšnji šoli roditeljski sestanek, ki se ga je udeležilo nad 300 staršev, večinoma očetov naših otrok. Naravnost rekordna udeležba je pokazala, da se tudi kmetski starši zanimajo za šolska vprašanja in vzgojo svojih otrok. Šoleki upravitelj A. Slekovec je predaval o vzgoji otrok. Na primerih je pokazal dobro in slabo vzgojo ter starše opozarjal, da posvečajo otrokom posebno pažnjo v predšolski dobi, posebno pa še v posolski dobi. Dom, cerkev in šola morajo delati pri vzgoji skupaj; samo tako bodo vzgojni uspehi popolni, v veselje staršem in vzgojiteljem. Po predavanju so bila raztolmačena staršem nova določila glede predčasnega odpusta iz šole in poletnih oprostitev. Tudi so se porazgovorili o snagi otrok in čuvanju šolskih knjig. Na koncu se je šoleki upravitelj zahvalil za darove šoleki kuhinji, katere je dala že do sedaj nad 4000 obrokov tople hrane ravnim viničarskim otrokom.

»Nekje« na fronti se pripravljajo piloti francoske lovske eskadrilje za polet, — Francoski vojaki z razstavljenimi deli strojnica na pohodu.

ŠPORT

ZFO

Smučarske tekme FO Rateče-Planica

V nedeljo je priredil FO Rateče-Planica 1. smučarske tekme. Tekmovalo se je v teku, in sicer naraščaj na 2,5 km, mladci na 4,5 km in člani na 2 krat 4,5 km. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Člani: 1. Franc Kajžar 42.41, 2. Andrej Vole 47.43, 3. Matjaž Jan. 52.23

Mladci: 1. Jože Mežik 34.27, 2. Boštjan Tof 34.54.

Naraščaj: 1. Tondrej Mežik 17.40, 2. Vladko Petrič 19.46, 3. Jakob Oman 19.49.

Prireditve je uspela sijajno! Nastopilo je 20 tekmovalcev, kar je za naš odsek, ki se mora boriti z vsemi mogočimi težavami, kaj častno število. Posebno so se odrezali naraščajniki, ki so bili kos svoji nalogi in bodo nekoč lahko dostojno zastopali odsek in Planico v belem športu. Popoldne je predsednik FO Janez Makovec objavil rezultate in razdelil darila v dvorani Mlekarske zadruge. Da smo krili grotne stroške prireditve, gre največja zahvala našemu vzor-zupanu gosp. Pintbahu Josipu!

Mladinska akademija ZFO

bo v nedeljo ob 11 v veliki dvorani Uniona, pri kateri nastopijo naši mladci, mladenke in dijaški naraščaj z bogatim in zelo pestrim programom. V izbranih točkah nam bo naša mladina pokazala, kaj vse se je naučila tekom zime in kaj vse nam je pripravila za svojo prvo akademijo. Videli bomo lepe proste in gimnastične vaje, vaje z orodjem in na orodju, tako da bo res pester program, ki bo vsakogar zadovoljil.

Vstopnice se dobe v Prosvetni zvezi kakor tudi za veliko člansko akademijo, bi bo 10. marca istotako v veliki dvorani Uniona. Hitro ei oskrbite vstopnice, ker jih bo sicer zmanjkalo, kar se je doslej vsako leto zgodilo.

Smučo tekmovalstvo FO v Dolu pri Ljubljani

V nedeljo je priredil F. O. v Dolu svoje prvo tekmovalstvo v smučem teku na 12 km za člane ter na 4 km za mladce. Tekmovalo je 9 članov in 6 mladcev. V teku na 12 km je bil: 1. Jerman Jože v času 1:12:34; 2. Pavček Tone v času 1:30:40; 3. Vidmar Franc v času 1:34:07. Mladci na progi 4 km: 1. Kuhar Jakob v času 25:21; 2. Gregorin Franc v času 25:23; 3. Flere Ivan v času 26:24.

Odsek ima v svoji eredi rutiniranega smučarja br. Jermana Jožeta, kateri je tudi duša F. O. Tudi med mladci ima odsek talentiranega smučarja mladca Kuharja Jakoba.

Moštvo odseka pa si je na okrožnih tekmah priborilo prvo mesto v teku moštev na 12 km v času 4:17:06.

Popoldne ob 3 pa je bil v društvenem domu razglas in razdelitev daril med odmorom igre, ki so jo igrale članice Dekliškega krožka. Gledalci so nagradili vsakega tekmovalca s ploskanjem, posebno br. Jarmanu Jožeta in mladca Kuharja Jakoba.

Snežne razmere

Snežne razmere v planinah so izborne. Povsod leži na sosednih snežni podlagi okrog 20 cm priča tako, da živajo smučarji po volinjem puhu. Bohinjska dolina ima letos ugodno zimo, temperatura je vedno pod ničlo, le v opoldanskih urah, ko pogleda sonce izza grehov, grejejo njegovi topli žarki. Na Komni je ves dan toplo sonce, jutranja temperatura se giblje med -6 do -3, snega je 160 cm, po vrhu prišči, smuka izborna. V Domu na Komni je na rajpolago še 15 postelj.

Na Vršču je 130 cm snega prišči. Erjavčeva koča je oskrbovana stalno ob sobotah in nedeljah, ima na rajpolago 15 postelj v kurjivih sobah, prehod čez Slemo je že mogel. — Krvavec ima 160 do 180 cm snega, zgoraj plast prišči, smuka izborna osobito na smučiških proti Velikemu Zvohu in Komnoti. V Domu je na rajpolago 8 postelj v kurjivih sobah in skupno ležišče za 22 oseb. Velika Planina ima letos izredno mnogo snega, 130 cm s močno

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

Alojzij Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javlja izid žrebanja z dne 27. februarja

V. razreda 30. kola:

100.000 din št. 59412.
80.000 din št. 32404.
60.000 din št. 25745.
24.000 din št. 37124.
16.000 din št. 91000.
12.000 din št. 13513, 52010, 75281.
10.000 din št. 13763, 20130, 31813, 34795, 44442, 54223, 75149.

8000 din št. 186, 201, 545, 29407, 33170, 42776, 48860, 50539, 51763, 51764, 54730, 62043, 62730, 66589, 69156, 70723, 75545, 82141, 93982.

6000 din št. 7819, 10876, 12589, 25216, 29735, 47428, 52696, 55616, 56022, 58290, 77856, 78437, 79737, 96348.

5000 din št. 7322, 9259, 13776, 15298, 15398, 22748, 39183, 79124, 80777, 89113, 91736, 92078, 29901.

4000 din št. 4631, 5012, 13763, 14367, 18567, 22112, 27441, 30127, 32778, 33530, 35205, 35725, 40207, 61243, 62559, 63181, 65084, 68173, 70671, 72007, 74528, 80341, 80634, 91800.

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobikov po 1000 din.

Ker so bili dobiki javljeni telefonično, eventualna pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo v sredo, 28. t. m. Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »VRELEC SREČE«, lahko denar takoj dvignejo.

plastjo prišči, koča SPD razpolaga s 42 ležišči v dveh kurjivih sobah. — Izprehod po zimski naravi pod vznožje Kamniških planin do Doma v Kamniški Bistrici je posebno doživljeno snega 50 cm, cesta zgažena, na rajpolago 12 postelj v 6 kurjivih sobah. — Planinci-smučarji, sedanjí čas je za planiško-smučanje najugodnejši, ne zamudite ugodno priliko, ter pohitite na bele snežne poljane. Vse informacije o oskrbi planinskih postojank in o smučskih turah dobite v pisarni SPD, Ljubljana Aleksandrova cesta 5/1. telef. 40-56.

Razpis

Slovenski športni klub Maraton v Mariboru priredi dne 4. marca 1940 »Stanglov spominski smuk« od Ruške koče do Ruš, za pokal »Slovenskega doma«, katerega urednik je bil pokojni Stangl Zdravko.

Prvak prejme prehodni pokal in diplomu, drugi in tretji prejmeta diplomu, vsak tekmovalce prejme spominski znak.

Prijave je poslati najkasneje do 2. marca do 12 s prijavino 5 din za tekmovalca na naslov SSK Maraton, Maribor, Koroška cesta 35-II.

Kauče

otomane, naslonjače dobavlja najceneje »Obnova« F. NOVAK. Glavni trg 1 — in Jurčičeva ulica 6

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(21) Prav tedaj se je približal čez lunico velik oblak. V gozdu je postalo kar strahotno. Toda kralj je zapiskal z lepo zlato piščalko in že je prišlo nekaj palčkov z lučkami. Joj, kako krasni pisani lampijončki so to bili!

(22) Samo nekaj je bilo še nerodno! Ančka je bila tako strašno velika poleg malih palčkov. Toda Rdečeliček si je znal pomagati. Iz žepa je privlekel srčkano škatico z bonbončki in Ančka je morala enega pokusiti. Tedaj pa...

Mali oglasi

Službe iščejo

Dekle

samostojna kuharica, išče službo za čez dan. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2696.

Čevljarški pomočnik

išče službo v Ljubljani. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2693.

Pouk

Violino

bi se želel učiti v večernih urah. Posamezno ali skupno. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Glasba« št. 2715.

STROJI

Elektromotor

rabljen, 3 HP 380/220, takoj kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Elektromotor« št. 2640.

Kupujem

rabljene, v dobrem stanju se nahajajoče stroje: (Frikcion-press) torni in vlečno stiskalnice — (Ziehpress) rezkalni in strgalni stroj, (Schaping) maschine in Hobelmaschinen. — Ponudbe s točnim tehničnim opisom poslati na upravo »Slovenca« pod »Stroj 1000« št. 2717.

Službo dobe

Samostojno kuharico

za hotel takoj sprejemem. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Dobra kuharica« št. 2660.

Krojaškega pomočnika

za prvovrstno veliko delo sprejme Franc Avšič — Ljubljana — Komenskega ul. 36.

Služkinjo

ali pa postrežkinjo sprejemem za prodajo na trgu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2718.

Oskrbiništvo

Mozirake koče na Golteh razpisujemo. Ponudbe do 10. marca na naslov: Slovensko planinsko društvo, podružnica Celje.

Mesarskega pomočnika

pridnega, poštenega, ki ima nekaj prakse z izvažanjem mesa, sprejme takoj Blaž Jeglič, Tržič — Gorenjsko.

Dekle

snazno, pošteno, delavno, z dobrimi sprisecmi ali vsaj z gospodinjstkim tečajem, ki ima veselje do kuhe, dobi dobro plačano službo v trgovski hiši. — Sprejemamo tudi dekle za kmetke dela. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 2706.

Prodamo

Fižol, krompir

dobite poceni pri Miklavžu pod lemenatom.

Jajca, cvetje

vedno v zalogi pri Banalohu, Kolodvorska 18.

Otroške vozičke

najugodnejše kupite pri Banal, Ljubljana, Miklošičeva 20.

Sedlarji!

okovje za konjsko opremo, žimo, afrik, špago, peresa, orodje — ugodno kupite pri A. SUSENIK, železnica, Ljubljana, Zaloška cesta. (1)

Sveža jajca

zajamčena, 720 kom. 800 din, 400 kom. 480 din, 120 kom. 140 din franko prevoz, razpošilja — G. Drechsler, Tuzla.

Premoq

koks, drva nudi

I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-50
Postrežba brezhibna

VINA

prvovrstna po najugodnejših cenah kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani.
TELEFON ŠTEV. 25-73

Posedstva

Lepo posestvo

v neposredni bližini Zagreba v enem kosu 50 kat. juter — 300 ha, napredaj. Natančna pojasnila v upravi »Slovenca« pod št. 2707 ali pri g. Miloju pl. Stepanič, župnik, Vel. Gorica.

Stanovanja

Enosobno stanovanje manjše, oddam, Pavšičeva 6 — Šiška.

SOBE ODDAJO:

Opremljeno sobo oddam solidnemu gospodu. Jegličeva 9.

Sostanovalec

iščem, Kastelic, Gosposka ulica 10/II. (s)

Razno

Davčne prošnje

za odpis davkov, napovedi, sestavlja strokovno: Davčna poslovalnica — Ljubljana, Kolodvorska št. 41. (r)

Gumblince, gumbe, plise,

monograme, entel, ašur 'no in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciškanska ulica
Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Mineralno olje težko dobivate? Pomagajte si sami! Obnavljajte porabljeno motorno olje!

„REGENTOL“

aparati regeneriranja (obnavljanje) porabljenega olja

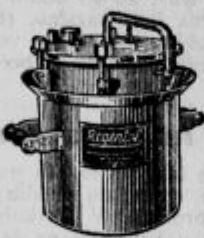
Vam nudi ogromne prihranke.

NE FILTRIRANJE — AMPAK REGENERIRANJE: ZA USPEH JAMČIMO!

Zahtevajte ponudbe, prospekte ali demonstriranje.

Samoprodaja: DEZIDER EISLER, Beograd

Vojv. Gligora, br. 15 Tel. 419-49

Kupimo

Peč

za lakiranje, rabljeno — kupim takoj. Susteršič, Frankopanska 21. (h)

Srebro, drage kamne

in vsakršno zlato kupuje

po najvišjih cenah

Jos. Eberle, Ljubljana

Tyrska 2 (palača hotela „Slon“)

Jakob K. Heer

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja

»Kako bi pač mogli pričakovati dobrega od tega sršenatega škrate?« je smeječ se odgovoril Marko, ko mu je nekega dne razodela svoje misli. Toda zanemarljivo le ni ničesar, kar bi utegnili koristiti Piji. In uspeh se je začel kazati, ne od dneva do dneva, vendar pa od tedna do tedna, kakor je bil napovedal Marko.

»Pija, krvave podplute, zamodrele lise so skoraj popolnoma obledele in izginile,« je radostno vzkliznila Cilgija, »in izkažena rama, to se zdaj že vidi, bo prav tako lepa ko ona druga, ali nisi nič vesela, Pija?«

»Saj sem že naprej vedela, da Paltram to zmore, čemu bi sicer bil kamogaskar, in čemu bi bila morala delati toliko neumnosti?«

Bila je nepoboljšljiva, rjava sršenka. Župnik Tass je nekajkrat obiskal Pijo in na Cilgijino veselje je zelo zaupal v Paltramovo umetnost. In z njim vsa vas, le redki so vihali nosove. Bilo je, kakor je dejal župnik: »Vsa vas napeto pričakuje, kako se bo izteklo. Doslej je vedno veljalo pravilo, da ostane vsak, ki si zlomi ramo, za vedno pohabljen.«

Cilgija je vodila bolnico, ki je nosila roko v široki zanki, že nekaj časa vsak dan na klop pred cerkvico Matere božje. »Zakaj tudi sonce je zdravnik,« je bil dejal Marko.

Nekega večera pa, ko je spremljala Cilgija Pijo proti domu, je stal Marko kakor po navadi v usnjetem predpasniku med vrati svoje delavnice. Toda ko jo je pozdravil, se mu je bralo z obraza, da ga nekaj teži.

»Kaj se je zgodilo, Marko?« je vprašala Cilgija.

»Mladi Gruber je bil tukaj in je vzel puško, ki jo je bil naročil stari,« je dejal pobit, »in potem je odšel v župnišče.«

Cilgija je zardela. S prikupno zaupljivostjo je prišla Marka za roko in dejala: »Neumnost, Marko, prav brez potrebe si ljubosumen. Cuj me, Marko! Z žarečimi očmi ga je pogledala. »Zdaj so tako nebeško lepi dnevi in preden zapade sneg, bi rada odšla še enkrat v Puschlav, da bi pomolila na grobu svojega očeta in pogledala, kako je z našo hišo. In tako mislim bi bilo prav lepo, ako bi mi hotel biti za spremljevalca in vodnika na Bernino. Jutri zarana bi odrinila iz Pontresine in bi počivala tam zgoraj pri Malih jezerih. Našemu

26

staremu, zvestemu hlapcu Tomažu, ki mi čuva hišo v Puschlavu, bi pa naročila, naj pride na sedlo popoldne okoli štirih. Marko, pojdi z menoj v veliko, brezmejno samoto gora, tam se bova mogla razgovoriti tako prav od srca do srca!

Nič ni odgovoril. »Jeli, utrpel boš ta dan zame?« je moledevala.

»Da, tisočkrat radi!« se je utrgalo končno in zakasnelo iz njegovih ustnic, in kakor pod vtisom čudeža je stal pred njo v svojem usnjetem predpasniku.

Temno in viharno valoveč je prevzemala Marka Paltrama sreča neizmernega zaupanja, ki je ležalo v njenih besedah in očeh, občutil jo je kot odrešenje in odpuščanje. Zakaj okolnost, da mu je umaknila čelo, ko jo je pri priznanju ljubezni pred cerkvico Matere božje hotel poljubiti, da je bila pozneje vendarle težila kot rahel opomin na Roseško dolino.

Zdaj je vedel, da je bil Cilgijo zadrževal samo dekliski ponos. »Torej, Marko, vesel obraz, prav tako srečen ko zdaj, šla bovala! Govorila je s preprosto dobrotljivostjo in nato se je prekrasna mladenka napotila proti vasi. Marko Paltram pa ta dan ni več delal. Zakaj sreča je praznik.

»Cilgi,« tako je krajsal župnik doberosrčno njeno ime, »spremil sem Gruberjevega sina v Samaden; žal mi je mladega moža! Ima tako lep moški nastop, dobre modre oči, in mislim, če bi ga bila zdaj videla, bi ti bolje ugajal nego v Fetanu. Pristrižena plava brada se mu dobro poda, in čeprav je nekoliko suhega govorjenja, se zna vendar prijetno smejeti.«

»In prav pustežev ne morem prav nič trpeti,« se je rahlo porogala Cilgija. »Toda povejte mi, kako vam je ugajala puška, ki jo je napravil zanj Paltram?«

Župnik se je nasmešnil temu skoku na stran nekoliko za kočniki. »Krasno delo!« je pa vendar odgovoril navdušeno. »Paltram bo dobil to zimo kopico naročil.«

»Da bova komaj še utegnila krpiti Pijino ramo,« mu je segla veselo Cilgija v besedo.

»Dobro se ponaša,« je rekel župnik. »Vajino reševanje v Fetanu — novi orožni zaklep — njegovo zdravniško znanje, vse sluje med ljudmi in ga priporoča in njegove malopridnosti v Madleinu se pozabljajo.«

»In da prihaja zdaj vsako nedeljo v cerkev, je tudi lepo,« je povzela Cilgija nagajivo župnikovo hvaljenje.

»Porednica! In kakor bi jo hotel kaznovati, je nadaljeval: »Na tvojem mestu bi se za mladega Gruberja ne menil tako malo. Bilo mi je žal, da sem ga moral, četudi z dobro besedo, v tvojim imenu tako brez upanja zavrniti.«

V župnikovem glasu je bilo nekaj, da je Cilgija resno prisluhnila. »Bil je tako žalosten, da so ga skoraj posilile solze,« je nadaljeval župnik. »Posebno še, ker sem mu nujno svetoval, naj si ne prizadeva, da bi te še videl, saj si bo s tem nakopal samo nove bolečine.«

»Stric, žalostno je, biti ljubljen, ko ne moreš ljubiti tudi sam,« je odgovorila razburjeno. »Mladi Gruber se mi smili!«

»Tisti lov na villice je edino, kar bi se mu moglo očitati. Ako je res, kar pravijo, je to grd madež na njegovi časti. Toda veliko vprašanje je: Ali je res?«

»In čeprav bi bilo vse izmišljeno, bi ga vendar nikoli ne ljubila!« je spregovorila Cilgija odločno.

Župnik jo je vprašujoče pogledal. »Stric, jaz ljubim drugega,« je dejala odlašajoče in zardela. »O, ti potajenka! In zdaj je bil župnik napeto radoveden kakor že dolgo ne. »Konradin Flugi? Njegov oče, deželni sodnik, bi prav gotovo nič ne ugovarjal. Vem namreč, da te visoko ceni.«

»Konradin Flugi je poklonil svoje zaljubljeno srce že neki drugi,« je odvrnila Cilgija hudomušno.

»Potem veš več skrivnosti iz Engadina nego jaz — ali je vrli Fortunat Lorsa?«

Zivo razgiban je silil župnik k odgovoru. »Ni Lorsa, čeprav bi ga izmed fetanskih prijateljev mogla še naprej ljubiti in bi mi bil deseterkrat dražji nego Gruber. Tudi ni Andrej Saratz, ki mi je prepočasn in preveč ribje krvi, naj bo že pri delu ali govorjenju. Tudi ne Lucij Planta, ki pri svojih dvajsetih letih govori tako gladko kakor kak poslanik in dela tako natančne razločke kakor star sodnik. Kot prijatelj imam pač vse prav rada —

Nestrpen je vprašal župnik: »Pa vendar ni Paltram, saj mu njegevega lovskega početja nisi nikoli odpustila?«

Cilgija se je obotavljala. »Reči mi, da ni on